

Virus

Chicago, 2078. osiromašeni grad.

Grad gdje se stanovništvo još uvijek oporavlja od strašnog rata, borbe za bolju budućnosti. No, nešto smrtonosni se desilo u Hawk inženjerstvu i Amanda i ostatak osoblja samo gleda kako se jedan po jedan se razboljevaju i umiru od nepoznatog virusa.

Prolog

Evanston, Illinois, 2009.

U prigradskoj kući, nedaleko sveučilišnog naselja, malena, tamnokosa žena hodala je goredolje po dnevnoj sobi. Bilo je rano poslije podne, no zavjese su bile navučene i kuća je bila mračna i puna sjena. Žena odjednom zastane, osluškujući.

Prišla je prozoru i odmakla djelić zavjese sa stakla – dovoljno da vidi a ne bude viđena. Gomila ljudi – stotine njih mladih i starih, bogatih i siromašnih – probijala se njenom ulicom, mašući transparentima i izvikujući njeno ime. Duž travnjaka ispred kuće, stajao je odred uniformiranih policajaca držeći spremno štitove protiv gomile.

Poskočila je na zvuk koraka iza sebe i našla se licem u lice sa svojim suprugom. – Ne uznemiravaj se zbog ovoga, April, – reče on. – Ovo što radimo je previše važno.

– Znam.

– A tako smo blizu...

– Nismo samo blizu, – ispravila ga je. – Uspjeli smo. Doslovno smo uspjeli.

– Što? Misliš... ?

Kimnula je, s pobjedničkim sjajem u očima. – Živo je.

Dio PRVI

Privremeno zaposlenje

I Chicago, Illinois, 2078.

Amanda je ugledala zgradu odmah po izlasku iz podzemne željeznice. Bila je to jedna od onih starih tvornica koje su prije skoro stotinu godina pretvorene u urede. Bar je imala prozore; tako malo današnjih zgrada ima prozore.

Nadala se da izgleda dobro. Obukla je do koljena dugačku retropoliestersku suknju i bijelu košulju, posebno za ovu priliku, s obzirom da joj se garderoba većinom sastojala od staromodnih metalik prozirnih tunika koje nisu bile u modi već najmanje dvanaest godina. Bila je to ostavština njene tete koja je inzistirala da ih zadrži jer će jednog dana sigurno opet biti moderne.

„Sve se uvijek vraća , – govorila bi joj teta. – To je nešto u što se možeš uvijek pouzdati: sve se vraća.

Prošla je prstima kroz kosu i zagladila suknju. Zatim je duboko udahнула i ušla unutra.

Iza velikog pulta u predvorju sjedio je metalni robot osiguranja, okružen videoekranima koji su iz svih mogućih kutova prikazivali eksterijer zgrade koji se stalno mijenjao. Druga skupina ekrana prikazivala je nepromjenjivu sliku praznih hodnika na katu. Na pultu ispred robota nalazio se samo jedan starinski telefon. Prošla je kroz rotirajuća vrata i robot joj kimnu.

– Pomoć, gospođice? – upita je glasom starijeg muškarca.

Na trenutak, Amanda je bila previše iznenađena da bi odgovorila. Naravno, već je vidjela robote recepcionare. Većina poslovnih zgrada ih je imala. Ali u svih svojih osamnaest godina nije srela niti jednog ovakvog. Bio je napravljen od čelika, kao i svi koje je vidjela. Imao je iste velike leće kamere kao oči i mala nepokretna usta. No, umjesto uobičajenog sivog kombinezona, bio je odjeven u blijedocrvenu vratarsku uniformu sa izlizanim zlatim pletenicama na ramenima i prednjem dijelu kape.

– Rekoh, mogu li vam pomoći, gospođice?

– Oh, oprostite. Očekuju me u Hawk inženjeringu. Šalje me agencija Crane. Skinula je tamne naočale.

Robotove oči bezizražajno su buljile u nju.

– Ja sam honorarac, – dodala je.

– Nema problema. Samo da ih nazovem. – Polako, robot je ispružio tanku ruku prema telefonu i podigao ga kao da diže predmet velike težine. Nekoliko puta je pritisnuo dugme za prekid veze dok nije dobio signal za biranje, a potoni je prstom koji bi se mogao nazvati gotovo koščatim okrenuo četiri brojke. Nakon nekoliko trenutaka robot reče: Halo? Hawk inženjering? Imam tu u predvorju mladu

damu, kaže da je honorarac iz... , – nagnuo se naprijed, – kako ste rekli da se zove agencija, dušo?

– Agencija Grane.

– Kaže da je iz Cranea, – izgovori robot u telefon.

S druge strane žice netko je rekao nešto što nije mogla čuti i učinilo se da se robot nasmijao. Bio je to umoran, stržući zvuk, koji je stigao negdje iz dubine njegovih metalnih pluća, bez ikakve veze s nepomičnim zvučnicima od usta. – Hehehe. Ne, nije loša, – doda robot povjerljivim tonom. – Slađušna, rekao bih... malena, duge smeđe kose. No, poslat čuje gore.

Na treći kat je morala pješice, jer je dizalo, kako je robot rekao, bilo "van stroja". Na trećem katu su postojala samo dvojna vrata, svaka na drugom kraju dugog, uskog hodnika. Niti na jednim nije bilo prozora. Jedini izvor svjetlosti u hodniku bila je gola žarulja koja je sa stropa visila na žici blago istrošenog izgleda.

Usprkos mraku u hodniku, na jednim vratima je primijetila maleni znak na kojem je nešto pisalo. Krenula je prema njemu. Kako je prilazila, mogla je vidjeti razaznati natpis: – Hawk inženjering: Specijalnost – radioaktivna dekontaminacija". Pokucala je tri puta, glasno. Bez odgovora. Okrenula je kvaku i nakon manjeg naprezanja uspjela otvoriti vrata. Našla se u velikoj, mračnoj sobi u kojoj nije bilo namještaja osim tri prazna radna stola, prekrivena prašinom i paučinom.

– Halo!, – zazvala je kroz mrak. Opet nije bilo odgovora. Zatvorila je vrata i krenula prema drugom kraju hodnika.

Kratko je pogledala videokameru smještenu na zidu pored pokvarenog dizala i vidjela da se kamera okrenula prateći je.

Na vratima s druge strane hodnika nije bilo nikakvog natpisa. S obzirom da opet nije bilo odgovora, otvorila je vrata i ušla. Ponovno je ugledala nekoliko praznih stolova. Ali, ovaj put je odnekud čula nejasno mrmljanje. – Halo! – pozvala je. – Ima li koga?

– Ti si honorarac? – Tko ste vi?

– Ovuda. – Mali čovjek neuredne kovrčave plave kose i s velikim naočalama žicanih okvira izvurio je kroz ulaz. – Svi smo ovdje.

Ona krene oprezno prema njemu. – Ovo je Hawk inženjering, zar ne?

– Trebao bi biti, – reče on, – ili sam ja u pogrešnom uredu.

Prišla je čovjeku i vidjela da on sjedi pred računalnim terminalom, u ogromnoj sobi. Ovdje je bilo redova i redova radnih stolova, na svakom stolu je bilo računalo, ali ljudi gotovo da nije bilo. Posumnjala je da ih u cijeloj prostoriji nema više od šest.

– Ja bih se trebala javiti Christini, – započe ona.

– Christine je bolesna, – prekine je čovjek, – ali ja ću se pobrinuti za tebe. Kako se zoveš?

– Amanda. Amanda Čarter.

– Ja sam Steve Wilson. Zovi me Steve. Radila si sa računalima?

– Da budem iskrena?

– Ooh, – reče Steve s podsmješljivom grimasom. – Ali sigurno si koristila neko računalo?

– Imam malo računalo kod kuće. Taman dovoljno za slanje i primanje elektronske pošte, radijske prijenose, rješavanje računa i programiranje pećnice. Znaš kakve su te stvari... jeftine i razveseljavajuće. U agenciji su mi rekli da se radi o poslu za korisničkim ekranom, nešto poput tipkanja. Tipkati znam, – dodala je nervozno. – Pomalo. Mislim, tipkam kod kuće. Na svom računalu; ono je pripadalo mojoj teti. – Zašuti, Amanda, ukorila je samu sebe. Previše pričaš.

Steve kimnu sa znalačkim izrazom lica. – Ovo ti je prvo zaposlenje, je li? Amanda spusti pogled, posramljena. – Zar je to tako očito?

– Siguran sam da nećeš imati problema, – reče Steve ohrabrujući je, – i menije ovo bilo prvo zaposlenje.

Podigla je pogled i vidjela da se on smije. Steve je imao velik, širok osmijeh koji je razvedravao čitavo lice. Izgledao je mlado – prirodno mlado. Gotovo kao ona. Koža na njegovu licu nije izgledala tako nategnuto kao kod ljudi koji su se godinama podvrgavali tretmanima protiv starenja. Ali ne, reče Amanda sebi, on uopće nije mlad – ne može biti – on je samo prošao bolje tretmane od onih koje si većina ljudi može priuštiti. U cijelom svom životu nije srela nikoga tko bi makar približno bio njenih godina.

Veći dio života je provela na farmi svog ujaka, gdje stotinama milja unaokolo nije živio nitko. Čak i kada je ujak dobio posao u inozemstvu, a ona otišla živjeti s njegovom sestrom – tetom Marti – u Chicago, ni tada nije upoznala mnogo ljudi. Jednodnevni rat prije pedeset godina, poštedio je tek nekolicinu. Amandin otac i njegova

obitelj preživjeli su dan katastrofe samo zato jer su živjeli na farmi bogu iza leđa.

A populacija se i dalje smanjivala. Većina ljudi je nakon rata ostala sterilna, a mali broj onih koji to nisu bili, često je rađao mutante kratkoga životnog vijeka. Amandini roditelji su bili iznimka. Nisu bili sterilni i Amanda je rođena kao normalno i zdravo žensko dijete. Ali, majka je umrla dok je Amanda bila još beba, a otac nekoliko godina kasnije, ostavljajući Amandu svom bratu i sestri.

Teta joj je znala govoriti da u gradu ima mladih ljudi – pa čak i male djece. Amanda ih, međutim, do sada nije sreala.

– Čujem da ti se dopao Albert? – reče Steve.

– Albert?

– Robot iz prizemlja. Zgodan je, zar ne?

– Takvog robota još nisam vidjela.

– Pa, nije baš tako izgledao kad je došao iz tvornice. Reprogramirao ga je momak po imenu Jim. Napravio gaje na temelju obiteljskih videosnimki svog djeda koji je bio concierge¹. Pravi Albert je doživio devedesetu, što je prilično mnogo čak i za ono vrijeme, a nije prestajao raditi sve do smrti. Naravno, Jim je u početku to smislio kao šalu. Vrištali smo od smijeha kada smo vidjeli robota odjevenog u uniformu starog čovjeka. Kada je Jim rekao da je možda bolje da izbriše program, jer bi uprava zgrade, koja je vlasnik robota, mogla prigovarati, nismo mu to dopustili. Toliko nam se dopao robot.

– Gdje je pronašao onaj prastari telefon? – upita Amanda. – Izgleda kao muzejski izložak.

– To je bio rođendanski poklon. Iznenadili smo ga proslavom.

– Priredili ste proslavu za robota? – Naravno, a zašto ne?

– Prošli tjedan je bila zabava usisavaču u čast. – Uperio je prst prema njenom zaprepaštenom licu. – Šala mala! – rekao je smijući se. – Čuj, tamo je ormar. Ubaci svoje stvari pa ću te provesti okolo i predstaviti te ostalima.

Nije se trebalo mnogo upoznavati. Steve je objasnio da je u uredu stalno zaposleno sedmero ljudi, ali je dvoje bolesno, nešto očito "kruži, – a ostali su na terenu.

Prva osoba s kojom ju je Steve upoznao bio je Ken Garda. Kenov stol je bio najbliži automatu za kavu, potpuno u dnu sobe. On ustane

kako bi se rukovali. Bio je visok i mišićav, duge crne kose i s jednom zlatnom naušnicom. Na licu nije imao niti jedne bore, ali Amanda procijeni da ima najmanje pedeset i pet godina. Vrlo dugo se rukovao s Amandom, dok konačno nije izvukla ruku.

Zatim je upoznala Julia. Kao i Ken, imao je dugu tamnu kosu i glatko lice koje je izledalo kao da je ulašteno. Za razliku od Kena, pustio je njenu ruku bez borbe.

A onda je upoznala Sally Hutchins; Steve je rekao da će joj Sally pokazati što treba raditi. – Ako imaš bilo kakvih pitanja, samo pitaj Sally, – rekao je. – Sally sve zna.

– Ha! Kad bi bilo tako! – nasmijala se Sally. Bila je to krupna žena crvenkastosmeđe kose i okrugla lica pokrivena velikim pjegama, iste nijanse kao i njena kosa.

¹ concierge — vratar, portir (francuski) – Drago mi je, Amanda. Uzmi stol do mog, – izgovorila je između gutljaja kave i zalogaja čokoladnog peciva, – sad ću ja. Pokušavam dovršiti doručak.

Amanda učini kako joj je rečeno i sjedne za stol do Sallynog.

– Dalje je prepuštam tebi, – reče Steve Sally. Okrene se i namigne Amandi, – Ne brini, mala, u dobrim si rukama.

Čim je Steve otišao, Sally posegne u unutrašnjost svog stola, izvadi kutiju i dodaje Amandi. Kutija je bila puna uštipaka. – Počni s ovim, dok ti donesem kavu. Kakvu piješ, crnu, s mlijekom, sa šećerom?

– Dobro, pa da počnemo, – reče Sally nakon što su obje pojele po tri uštipka i popile pet šalica kave. Ustala je i nagnula se preko Amandinog ramena kako bi utipkala lozinku. Preko crnog ekrana računala pojave se svijetla narančasta slova: ODABERITE PROGRAM Sally otipka CHARON. IME KORISNIKA, odgovorilo je računalo. Sally ukuca svoje ime. DOBRO DOŠLI, kazivala su narančasta slova na ekranu.

– Sada trebaš samo unositi podatke. Počet ćemo s ovime. – Sally stavi hrpu obrazaca na Amandin stol. – Troškovnici s terena, – objasnila je. – Trenutačno radimo na dva projekta. Jedan je u Californiji, drugi u Peruu.

Svi su osim Amande otišli na ručak. Svije značilo Sally, Ken i Julio; Steve je nestao ubrzo nakon njenog dolaska i nije rekao kada ili hoće li se vratiti.

Čekajući da se ostali vrate, Amanda pojede sendvič sjedeći za svojim stolom; napokon je završila s utipkavanjem troškovnika. Na neke se morala dva puta vraćati jer je prvi put pogriješila. No, Sally joj je rekla da ne brine i da ne mora žuriti. Bila je sigurna da su sada svi točni. Neke troškovnike je pregledala i treći put – za svaki slučaj – ali nije imala pojma što bi trebala raditi dalje.

Pogledala je u prazan ekran, a zatim kroz prozor. Ulica je bila tiha – nije bilo prometa, niti znakova da se ostali vraćaju. Ustala je i prošetala prema prednjem dijelu ureda, a zatim nazad, vrteći glavom i protežući ruke iznad glave. Vrat i leđa su joj bili ukočeni i kretanje je godilo.

Oko jednog stola na drugom kraju ureda nalazila se mala pregrada. To je bio jedini stol koji se nije mogao u potpunosti vidjeti. Amanda zađe za pregradom, znatiželjna da vidi zašto bi taj stol trebao biti sakriven. Bez razloga, uistinu. Bio je to običan stol, s računalom i telefonom.

Amanda se okrene i ugleda fotografije. Zid nasuprot stolu bio je prekriven fotografijama. Većina je bila vrlo stara i prikazivala je izbljedjele slike ljudi u čudnim, staromodnim kostimima. Slike ljudi koji su već odavno mrtvi. Tada jedna fotografija zaokupi Amandinu pozornost; bila je novija od ostalih i očito snimljena u prizemlju u predvorju. Bila je to slika žene duge crne kose koja je sjedila u Albertovu krilu, odmarajući glavu na njegovu ramenu. Iza njih, na zidu, nalazio se natpis "Sretan rođendan, Alberte". Izgledalo je kao da robotovi metalni prsti miluju ženinu kosu.

– Što to radiš? – upitao je oštro ženski glas.

Amanda odskoči i okrenuvši se ugleda ženu sa fotografije kako, šaka stisnutih na bokovima, stoji ispred nje. Bila je vrlo visoka – gotovo metar i osamdeset – i vrlo mršava. Duga kosa joj je slobodno visila od sredine razdjeljka, čineći joj lice još izduženijim i mršavijim no što je bilo. Kao i Amanda, na sebi je imala bijelu košulju i crnu suknju, samo što je njena bila široka i dugačka gotovo do poda.

– Samo sam gledala vaše fotografije, – reče slabašno Amanda, dodavši, – vrlo su lijepe.

Ženin izraz postadne još krući. – Tko si ti? – Zovem se Amanda. Ja sam honorarac.

Ženino lice se opusti. Otpustila je šake iz stiska i desnom rukom pomakla kosu unazad; na toj ruci, od prvog zgloba nadalje, nije imala prste. – Ti si, dakle, honorarac, – reče, odmahujući glavom. – Tko zna što sad misliš o meni?

Nekoliko sati kasnije, Amandu obuzme osjećaj daju netko promatra. Digla je pogled s hrpe papira na stolu i iznenadila se vidjevši Stevea kako stoji pred njom, široko se osmjeujući. – Čuo sam da si preplašila Carol. Ili je Carol preplašila tebe. Nisam siguran.

– Samo sam...

– Nije važno, – prekine je Steve. – Skoro će pet. Pođi kući, a sutra se vidimo točno u devet. U redu?

– U redu, – reče Amanda. Iste minute kad je Steve otišao Amanda spusti glavu i pokrije je rukama.

– Je li sve u redu?, – upita Sally zabrinuto.

Amanda podigne glavu i klimne. – Laknulo mi je, to je sve. Toliko sam griješila da nisam mislila da ćete htjeti da ponovo dođem.

Sally se nasmije i potapša Amandu po glavi. – Ne budali. Prvi dan na poslu je uvijek težak, a ponedjeljkom je posebno naporno, ma koliko dugo čovjek radio. Mislim da si bila vrlo dobra. Ne znam kako bih se snašla bez tebe.

Amanda odmahne glavom. – To kažeš samo da bi me odobrovoljila. – Zastala je za trenutak.

– I uspjela si.

– Čuvaj se, malena, – rekla je Sally, namignuvši. – Vidimo se sutra.

Kad se spustila u predvorje, robot Albert zazva: – večer, gospođice. Vidjet ćemo se sutra?

Zastala je i okrenula se prema njemu. – Čini se da je tako.

Nije mogla vjerovati svojim očima: robot ju je pozdravio dodirnuvši kapu rukom. – Moje ime je Albert, gospođice. Gospođica... ? – Njegovo bezoblično, bezizražajno lice nekako je uspjelo poprimiti upitan izraz.

– Gospođica Čarter. Amanda Čarter.

– Nadam se da ćete provesti ugodno večer, gospođice Čarter.

Zašto da ne, pomisli Amanda, mogla bih se uživjeti u ovo. – Nadam se da ćeš i ti provesti ugodno večer, Alberte.

– O, hvala, gospođice Čarter. Hoću. Vjerujem da hoću.

Sljedećeg jutra, Amanda je odlučila otići pješice na posao. Nanijela je nešto više sredstva za zaštitu od sunca po licu, provjeravajući da nije zaboravila namazati niti jedan djelić izložene kože. Stavila je tamne naočale i prekrila kosu šalom. Bio je prekrasan siječanjski dan.

Ulice su, kao i obično, bile puste, iako je vidjela jednog čovjeka kako nekamo žuri, pogrbljen kako bi se ispod kišobrana s cvjetnim uzorkom sakrio od sunca. Brzim korakom prošla je pored ulaza u podzemnu željeznicu i za sat vremena je bila u Hawk inženjeringu.

Ušla je u predvorje i prošla kraj Alberta koji je bio zauzet telefonskim čavrljanjem. Kimnuo je glavom i blago joj mahnuo metalnom rukom. Dizalo još uvijek nije radilo.

Amanda je ušla u ured i našla Carol – visoku ženu s fotografije – kako sjedeći za stolom do vrata viče u telefonsku slušalicu. – Hoćeš li prestati prigovarati? Rekla sam ti da znam što treba nabaviti, a projekt ima prednost. Ha?... Zar misliš da sam nekakav idiot? Čuj, moram ići; čut ćemo se kasnije... Da, tako je... Znam... Znam... Ne, naravno da ne. Stvarno sam dobro. Bok! – Zalupila je slušalicu i pogledala Amandu ironično se smješajući. – Vidim da si se vratila po još, – reče.

– Molim?

– Šala, Amanda. Samo šala.

Steve je stajao pored automata za kavu. Izgledao je sretan što je vidi; smiješio se od uha do uha. – Stigla si bez problema?

– Došetala sam.

On značajno zazviždi. – Misliš da je to dobra ideja? Znaš da kažu da izravno izlaganje suncu izaziva rak.

– Dobro sam se zaštitila.

– Nadam se da znaš što radiš. – Steve... bi li ti bilo teško... ? – Što ti treba, mala?

– Znam da zvuči glupo. Pokušavala sam se logirati² na jedno od računala, ali se ne mogu sjetiti lozinke. Pitala bih Sally, no ona još nije došla.

– Nema problema, – reče on vedro. Slijedila ga je do stola za kojim je jučer radila i sjela.

– Dobro, uključi ga. – Ispružila je ruku i pritisnula prekidač. Ekran se osvijetlio, a iz stroja se začulo muklo hummmmmmm.

Steve otvori ladicu Sallynog stola, izvuče komadić papira i preda ga Amandi. – Evo lozinke.

Amanda polako i oprezno otipka riječ PERSEPHONE. Pojave se narančasta slova ODABERITE PROGRAM. Ona otipka CHARON. – Nije li to grčki?

– Kako to misliš?

– Stara Grčka, – reče ona. – Mitologija, znaš već.

– Ne znam ništa o tome, – slegne ramenima Steve. – Ja sam neobrazovani glupan. – U očima mu se pojavi sjaj.

– Što da unesem kao IME KORISNIKA? Svoje ime?

– Ne, neće te prepoznati. Utipkaj Christine. Ona je još uvijek bolesna.

Otipkala je CHRISTINE, Računalo je trenutak zujalo i škljockalo. Pored imena Christine pojavi se malen nadgrobni kamen duž kojeg su bila slova R. I. P. ₃ – Ha? – Steve se sagnu preko Amandinog ramena i otipka nešto po tipkovnici. Ekran se zamrača. – Pokušaj opet.

Amanda po drugi put otipka CHRISTINE. Još jednom se pojavi sićušna nadgrobna ploča. Amanda pogleda Stevea.

On slegne ramenima. – Ovo se još nikad nije dogodilo.

Na drugom kraju ureda se pojavila Carol iza svog odjeljka i krenula prema automatu za kavu. Steve užurbano posegne preko Amandinog ramena brišući sadržaj s ekrana. – Brzo, – prošapta Steve, – otipkaj neko drugo ime. Probaj John.

Amanda otipka JOHN. Ekran je ostao taman. – John! – povika Carol.

Steve poskoči i okrene se. Osvrnuvši se, Amanda spazi čovjeka koji je stajao na ulazu.

– John, – ponovi Carol. – Drago mi je da si se vratio. Kako se osjećaš? Na Amandinu ekranu se pojave narančasta slova DOBRO DOŠLI.

Steve brzo pogleda prema ekranu i uzdahne s olakšanjem, a zatim se okrene prema čovjeku na ulazu.

– Hej, John. Kako je? Dođi i upoznaj našu novu suradnicu. – Sagnuo se prema Amandi i šapnuo, – John je bio bolestan. Obolio je otprilike u isto vrijeme kada i Christine. Definitivno nešto 'kruži' unaokolo.

John je bio medvjede grade, gotovo bez ijedne bore na licu, ali se kretao poput ostarjelog čovjeka. Većina ljudi je bila blijeda zbog nužnog sklanjanja od sunca, no Johnovo lice je, osim tamnih kolobara oko očiju, bilo sablasno bijelo. Na čelu i iznad gornje usnice pojavili su mu se grašci znoja. Bilo je očito da mu nije dobro.

Ispružio je ruku prema Amandi. – Vrlo mi je drago što smo se upoznali. – Imao je dubok i snažan glas koji je potpuno odudarao od njegova bolesnog izgleda. Amanda se suzdržavala da ne napravi grimasu od dodira njegova hladnog, vlažnog dlana. – Žao mi je što se već jučer nismo sreli, ali bio sam malo boležljiv. No danas sam mnogo bolje.

Tog popodneva je Amandino ime dodano onima koje računalo prepoznaje. Do četvrtka se Amanda već polako uhodala, čak se pored Carol nije više osjećala tako nelagodno, iako im je do sada najčešća tema razgovora bila vremenska prognoza. Tada je u predvorju srela Carol i ponovno se počela osjećati nelagodno.

² logirati — prijaviti se upisom lozinke i korisničkog imena na višekorisnički sustav 3 R. I. P. — (Rest in Peace) Počiva u miru Bilo je par minuta nakon pet i Sally joj je rekla da može otići kući. Spustivši se niz stepenice, ugledala je Carol kako korača prema izlazu. Carol nju nije vidjela. Sakrila se u kabinu pokvarenog dizala i vidjela kako se visoka, vitka žena okrenula i otpuhnula poljubac prema robotu.

– Papa, kolačiću! Pazi na sebe! – odvratio je Albert.

Kolačić? Amanda se čudila. Zašto bi robot nazivao Carol kolačiću? Amanda se polako okrene prema oku kamere uperene točno prema njenom tjemenu koje je svako malo izvirivalo iz skrovišta.

– Laku noć, Alberte, – rekla je, žurno izlazeći iz dizala. – Ugodno večer želim.

– Vama također, gospođice.

Sljedećeg jutra Amanda upita Sally što zna o robotu u predvorju. – Jednostavno, svaki put kad vidim tog robota, ne mogu a da se ne pitam o pravom Albertu. Mislim na čovjeka kojeg bi robot trebao imitirati. Mora da je njegov dan bio potpuno drugačiji, kao da živimo u različitim svjetovima.

– Vjerojatno je tako, – složila se Sally.

– A gdje je tip koji je programirao robota? Kako se zove, Jim?

– Jim vodi projekt u Peruu.

– Pa, mislim da bih ga voljela upoznati. Ako je išta nasljedno, on bi morao biti zanimljiv lik.

– Nasljednost? Ako te zanima što je naslijedio od obitelji, razgovaraj s Carol.

– S Carol? Zašto s njom? – Jim je njen brat.

Amanda zine od iznenađenja. – Čekaj malo! Znači robot je i njen pradjed?

Sally zakoluta očima i napravi grimasu. – Robot baš i nije.

– Znaš što sam mislila, – reče Amanda. – Ali, bez obzira... ne znam kako da to kažem... – Amanda se okrene naokolo provjeravajući da li ih još netko sluša, snizujući glas gotovo do šapta. – Ne misliš li da je pomalo čudno da brat i sestra imaju davno umrlog rođaka koji radi za njih u predvorju?

Sally se nasmijala. – Recimo ovako, vjerojatno to stvarno zvuči čudno. Ali kad jednom malo bolje upoznaš Alberta, mislim da ćeš promijeniti... – Naglo je zastala usred rečenice, protresla glavom i zatreptala. Zatim je zajecala i prekrila lice rukama.

– Sally? – upita Amanda uplašeno. – Sally? Jesi li dobro?

Sally uzdahne i pogleda prema gore. – Oprosti, malena; nisam te željela zabrinuti. Danas se osjećam nekako čudno, to je sve. Sigurna sam da nije ništa, bez brige.

– Sigurna si da si dobro?

Sally kimnu. – Dobro sam, malena. Super.

Amanda se iznenadila – i odahnula – kada joj je Carol rekla da dođe i sljedeći tjedan. Nije joj bilo jasno zašto je trebaju, posla jedva da je bilo, no dok god budu spremni plaćati, ona je voljna dolaziti.

Skupila je stvari i spremila se za odlazak. Njen prvi radni tjedan je došao svom kraju. Trebala bi se veseliti – nije li ovime dokazala da se može brinuti sama za sebe, da će sve biti u redu? Ali, sve što joj je padalo na pamet je bilo: što sada? Petak je navečer, a ona nema kuda otići. Osim ravno kući.

Izlazeći, prošla je pored Stevea, ali on je bio zaokupljen nečim na ekranu računala i nije ju niti vidio. Oklijevala je na vratima, želeći da on bar primijeti da odlazi. Mogao bi reći makar "laku noć". Okrenula se i vidjela ga kako skida naočale i trlja oči, očito duboko zamišljen. Nagnuo se prema nazad u stolici i nekoliko trenutaka gledao u strop.

Tada se ispravio i primijetio da ga ona gleda. Amanda se zarumeni i žurno napusti ured.

Na Amandinu kućnom računalu bilo je nekoliko poruka. Uključila je golemi ekran ugrađen u zid, podigla noge na stolicu, i pregledala poruke daljinskim upravljačem.

Ništa osim računa. Isključila je ekran i s gađenjem bacila daljinski upravljač.

2 U ponedjeljak, točno u devet sati ujutro, Amanda je otvorila vrata ureda. Steve, Julio i Ken su stajali oko automata za kavu; drugima nije bilo ni traga. Amanda objesi svoj kaput i sjedne za stol koji je koristila prošli tjedan. Trenutak kasnije, Steve je stajao pored nje.

– Sally neće doći, – reče, – a Carol ima sastanak sa strankom, tako da ćeš danas imati malo drugačije zadaće.

Amanda zabrinuto razrogači oči. – Je li Sally dobro?

– Daa, naravno, – reče Steve. – Još me u petak pitala može li uzeti par slobodnih dana, i ja sam joj, naravno, rekao da može. Imala je dosta vremena tijekom... Zar nešto nije u redu, Amanda?

– Ne. Samo... nije mi spomenula da je danas neće biti. Zadnje što je rekla bilo je 'Vidimo se u ponedjeljak'.

Steve slegnu ramenima. – Pitala me tek nakon što si ti otišla. Dođi, pokazat ću ti što ćeš raditi. Ali prvo mi treba još kofeina. – Odveo ju je do automata za kavu, pokazujući gestom da krene prva.

– Oh, ovo mi stvarno treba, – zastenje Steve malo kasnije, pritsnuvši dugme za posebno jaku kavu.

– Sreća što nisam dovoljno star da bih se morao brijati, jer bi ove besane noći već ostavile traga.

Amanda otpije gutljaj kave. – To vjerojatno znači da si proveo dobar vikend.

– O, da, bio je sjajan, – reče Steve. – Želiš znati gdje sam ga proveo?

Amanda slegne ramenima. – Ovdje.

Amanda se zapanji. – Što? Stvarno si cijeli vikend bio ovdje?

– Pa, bio sam nakratko kod kuće. – Otvorio je vrata koja Amanda do tada nije primijetila i uveo je u posebnu prostoriju straga. – Tu smo.

Dok je glavna prostorija bila uredna s poredanim stolovima, ova soba je bila u sveopćem neredu. Jedva da je bilo prostora za prolaz;

komadi zahrđale opreme i hrpe papira stršale su sa visokih metalnih polica na sve strane. Sadržaj pretrpanih ormarića virio je iz otvorenih ladica. U uglu, pored malog okruglog prozora, na drvenom stoliću nalazilo se jedno jedino računalo.

– Nije li prelijepo? – reče Steve pokazujući prema računalu.

– Čini se tako, – odgovori Amanda. Morala je prekoračiti nekoliko gomila požutjelog papira kako bi prišla dovoljno blizu da ga pogleda. Pred stolom je postavljena stolica. Steve joj reče da sjedne i malo pričeka.

Vratio se s drugom stolicom, noseći je iznad glave dok je manevrirao između polica i pretrpanih ormara prema Amandi. Sjeo je pored nje, ispružio se i pritisnuo prekidač sa strane stroja.

– Pogledaj sad ovo, – reče Steve pun poštovanja, – to majstorstvo, te detalje. Vidiš li ovo? – Uzeo je mali plastični predmet iz kojeg je virila dugačka električna žica.

– Mislila sam da se ovakve stvari više ne proizvode.

– Ne proizvode se. Ovo je od prije rata.

Amanda se trudila djelovati prigodno impresionirana.

– U stvari, – nastavio je Steve, – ovo je već tada bilo staro. Onima kasnijim nije trebala žica, a čak su i oni bili zastarjeli puno prije rata.

– Kako su to zvali? Štakor?

– Točno. – Steve je bio zabavljen spajanjem tipkovnice. – Ne, samo malo, – reče. – Ovo se zove miš. Ne štakor.

– Nema razlike, – zaključila Amanda. – I jedni i drugi su prenosili kugu, zar ne?

– Dobro, a sada ćemo se malo zabaviti. – Pritisnuo je dugme na mišu i na ekranu se pojavi red malih sličica od kojih je svaka predstavljala neki program. Bio je ovdje mali staromodni poštanski sandučić na kojem bi se podigla zastavica kad bi stigla elektronska pošta, zatim mrtvački sanduk koji je škripio a predstavljao je brisanje podataka, kao i drveni konj za prijenos podataka s jednog sistema na drugi.

Steve se okrene prema Amandi. – Zgodno, zar ne?

– Drveni konj, – reče Amanda, pokazujući na ekran. – Još malo starih Grka.

Steve podigne obrve i odmahne glavom. – Ne shvaćam. – Nemoj mi reći da nisi čuo za trojanskog konja. – Za koga?

– Trojanskog konja, – ponovi Amanda. – To je stari grčki mit.
– Čuj, rekao sam već, ja sam neobrazovani glupan, – reče Steve. – No, bez obzira na to što bi maleni konjić trebao predstavljati, mislim da za svojih osamdesetak godina izgleda prilično dobro.

– Kako to misliš, osamdesetak godina?

– Ovaj stroj je star najmanje osamdeset godina.

– Stvarno? Pa što radiš sa tako starim strojem?

– Prije otprilike mjesec dana bio sam dolje u podrumu, u spremištu. I tamo je, ispod gomile papira, bila nekakva kutija, i na njoj oznaka na kojoj je pisalo Ne upotrebljavaj. To obično znači da je unutra nešto neispravno, a kad god mi u ruke dođe nešto takvo, obuzme me nesavladiv poriv da popravljam. I tako sam otvorio kutiju da vidim što je unutra i našao ovo računalo, svo u dijelovima. Bilo je potpuno rastavljeno. Odnio sam ga kući da vidim hoću li ga moći sastaviti. Kada sam pogledao broj modela, nisam mogao vjerovati očima; pravi antikvitet! Ispostavilo se da je ovo prvi model u koji je radioprijemnik ugrađen kao standardni dio. Prije su se koristili samo modemi i telefonske linije. Znači da je onih godina, oko prijelaza u novo stoljeće, ovo računalo bilo vrhunac tehnologije. Sve to je bilo, naravno, prije dolaska umjetne inteligencije. Računala sa UI nisu ni imala tipkovnicu, njima je bilo dovoljno reći što da rade i oni bi to napravili. Zbog njih su strojevi poput ovog zastarjeli.

Teta Marti je pričala Amandi o računalima s umjetnom inteligencijom – ona su imala glasove, lica i imena. Marti je bila Amandinih godina kada su sva računala sa UI uništena. Usred noći, ljudi su došli u njen stan i odnijeli joj računalo, koje je ona zvala Frank.

Frank se na ekranu pojavljivao kao tamnokos muškarac u dvadesetim godinama. Frank je uvijek nosio crnu dolčevitu i jednu zlatnu naušnicu, i prema Amandinoj teti, čak je pisao i poeziju, koju je ispisao u obliku male knjige i posvetio njoj. Bio je opremljen za slušanje i gledanje, a govorio je sintetiziranim glasom koji je bio poput baršuna. Teta Marti je također rekla Amandi da bi ponekad, kada je bila sama s Frankom, zaboravljala da je on samo stroj, doimao se tako ljudski.

Te noći kada su došli ljudi, ona ih je pratila na ulicu, moleći ih da joj ne odnose računalo. Međutim, oni su rekli da je takav zakon; sva

umjetna inteligencija bila je zabranjena, i to je odmah stupilo na snagu. Zapalili su lomaču na sredini ulice i bacili Franka u plamen. Plastično kućište se iskrivilo a stakleni se ekran razbio, i njoj se učinilo da čuje nečiji vrisak.

– Danas ovakva računala više nisu zastarjela, – nastavio je Steve.
– Zato sam ga i donio preko vikenda ovamo; sada kad je sastavljen i radi, može nam biti i koristan.

Dodamo li jednu ili dvije programske kartice, biti će dobar kao i sva ostala oprema ovdje.

Možda i bolji. – Okrenuo se prema Amandi. – Zbog čega je to tako?

Amanda odmahne glavom. – Ne razumijem što želiš reći.

– Zar tebi nije čudno da od početka stoljeća tehnologija nije napredovala. Čini se da je čak nazadovala. I to ne polako, već velikim skokom – zabranjivanjem umjetne inteligencije prije gotovo devetnaest godina. Nikad se nisi upitala zašto?

– Tada se još nisam ni rodila. – A ja sam bio tek beba.

Amanda nije mogla vjerovati u to što je upravo čula – to je značilo da je Steve samo godinu dana stariji od nje!

– To me ne sprečava da postavljam pitanja, – reče Steve. – Problem je što nitko na njih ne želi odgovoriti.

Nekoliko sati je ostala sama, a Steve joj je dao upute da pokuša dovesti u red rasutu dokumentaciju u ormarima – Znam da su u neredu, ali učini što možeš, dobro? – ali da ni u kojem slučaju ne gasi računalo.

Ostatak jutra Amanda je provela kopajući po starim ugovorima, pismima, memorandumima i ispisima, pokušavajući shvatiti kamo što pripada. Koliko je ona mogla dokučiti, većina ispisa nije imala nikakve veze sa Hawk inženjeringom; izgledali su kao gomila računovodstvenih evidencija za nešto što se zvalo Audiotechtron, Inc.

Naziv Audiotechtron zvučao je vrlo poznato i Amanda se pokušavala sjetiti gdje gaje već vidjela.

Tada se sjetila; vidjela je to ime napisano divovskim slovima na sablasnoj zgradi pored rijeke. Bilo je očito da je, kao i većina građevina u centru grada, već dugo napuštena.

Amanda pogleda nadnevke računovodstvenih ispisa; bili su stariji od nje. Neki su bili čak od prije rata. Nije joj bilo jasno zašto bi ih

netko želio čuvati, ali se potrudila da ih potrpa u mape.

Prebacila se na pregledanje druge gomile papira. Činilo se da se radi o receptima za kreme protiv starenja. Stotine – možda čak i tisuće – recepata za kreme protiv bora, kreme protiv starenja kože, kreme koje provode električne impulse tijekom masaže lica, prilikom tretmana protiv starenja. Amanda zbunjeno strese glavom. Što ovo radi ovdje? Hawk inženjering nije bio kozmetička kompanija, zar ne?

Slegla je ramenima i zaključila da je se to ne tiče. Znala je samo da već sutra možda neće biti ovdje. Ona je bila samo honorarno zaposlena, nikad sigurna da li će sljedeći dan još raditi. Podsjetila se da honorarci ne bi trebali postavljati previše pitanja, njihov posao je da rade ono što im se kaže. Čak i ako to nema nikakvog smisla.

Sagnula se kako bi dohvatila mapu koja je skliznula iza jednog od ormara, kada je Steve zavirio u sobu i rekao: – Što kažeš na ručak?

Amanda ga zbunjeno pogleda: – Što bih rekla?

Steve zakoluta očima i napravi grimasu. – To je bio poziv, Amanda. Idem na ručak, pa sam se pitao bi li mi se možda pridružila.

– Pomozi mi da dohvatim onu mapu, i rado ti se pridružujem.

Albert im je otvorio vrata i oni napuste zgradu, skutreni ispod velikog kišobrana. Amanda pomisli kako bi robot sigurno podigao obrve u čuđenju, samo kada bi ih imao.

Sunce je sjalo snažnom, gotovo zasljepljujućom svjetlošću, a povjetarac je bio jedva primjetan. Amanda je znala da je siječanj na američkom srednjem zapadu topao i sunčan – ujak joj je govorio nešto o efektu staklenika, to je imalo veze s kemikalijama koje su uništile atmosferu – ali danas nije marila za to. Danje bio prekrasan i topli zrak joj je godio.

– Kuda idemo?

– Tu dolje. Blizu jezera. – Steve pokaže naprijed prema jezeru, čija je površina sjala bljeskajući se duginim bojama. – Lijepo, zar ne?

Amanda se suzdržala da ga podsjeti kako voda ne bi trebala tako izgledati; on nikada nije vidio jezero koje drugačije izgleda, a kad smo već kod toga, nije niti ona. Ona je to znala jer joj je ujak tako rekao.

Restoran je izgledao kao mala tamna soba sa nekoliko stolova i stolica. Računajući nju i Stevea, ukupno je bilo prisutno deset mušterija. Soba je, međutim, bila ozvučena cikom i vriskom

razgovora i smijeha, zveckanjem čaša i zveketom tanjura koji su dolazili iz četiriju, u suprotnim kutovima smještenih, zidnih zvučnika. Cio jedan zid se sastojao od golemog videoekrana. Ekran u boji je u prirodnoj veličini prikazivao veliku, veselo ukrašenu prostoriju u kojoj su se deseci ljudi nakrcali oko natrpanih stolova, jedući, pijući i razgovarajući, dok su dva užurbana konobara s pregačama posluživala kavu ili jurila između stolova noseći velike poslužavnike pune hrane. Na zidu preko puta nalazilo se ogledalo u kojem su gosti lokala mogli vidjeti svoj odraz kao dio velike vesele gomile.

– K vragu i moja dijeta, – zakreštao je ženski glas iz jednog od zvučnika. – Želim znati što je za desert.

Steve se nasmije Amandi. – Može proći? – Amanda se nasmije i kimne, prihvaćajući.

– Konobar, gdje je moja hrana? Umirem od gladi! – vikao je muški glas iz svih četiriju zvučnika.

– Dolazim ovdje kad god mi se pruži prilika, – reče Steve, – ovo me malo razveseli, razumiješ?

– A tebi je potrebno razveseljavanje?

– Iznenadila bi se, – odgovori Steve, sjedajući za drveni stol prekriven crvenobijelom kockastom plastikom. – A sada mi ispričaj nešto o sebi.

– Što, na primjer?

– Ne znam. Možeš i svoju životnu priču.

– A mogu li prvo naručiti? – Mahnula je konobarici a zatim pogledala prema ekranu. – Ne znam zašto, ali u životu nisam bila ovako gladna.

Niska, jaka žena u muškoj košulji i hlačama preuzela je njihovu narudžbu i predala je robotu, seru kuhinje. Kada je konobarica otišla, Steve se nagne naprijed i reče: – Dobro, naručila si. Dakle, pričaj o sebi.

Amanda mu ispriča o tome kako je živjela na farmi sve do prije šest mjeseci, kada je njen ujak napustio zemlju i otišao u Europu, gdje je dobio posao. Preselila se k svojoj teti, koja je nakon vrlo kratkog vremena umrla.

Steve je promrmljao kako mu je žao zbog njene tete, a zatim upitao kamo je otišao ujak.

– U Moskvu. On je krupije u jednoj od tamošnjih velikih kockarnica.

– Šališ se! – reče Steve lupivši rukom o stol u dječjem ispadu uzbuđenosti.

– Tamo je moja majka! Kako je svijet malen, nije li? Kladim se da se poznaju!

– Ma hajde, Steve. Čisto sumnjam!

– Svijet je uistinu malen, Amanda. Pa čak i u velikim okupljalištima kakvo je Moskva. Osim toga, moja majka je zabavljačica. Zbog toga je i otišla tamo. Da bi postala slavna. Vrlo je vjerojatno da ju je već vidio.

– Tvoja majka je slavna zabavljačica?

– Ona je zvijezda. Ona pjeva, pleše i priča viceve. – Primijetivši smeten izraz na Amandinu licu, dodao je, – Malo je starija od četrdeset, a izgleda mlađe čak i od mene. Naravno, ne volim ni pomisliti što je sve prošla da bi ostala takva! Ali, čini se da u Rusiji dobro zarađuje. Mislim, svima je poznato da je tamo europska prijestolnica show businessa. Osim toga, imaju i najveći tobogan na svijetu – to je glavna atrakcija Kremaljskog parka. Kažu da se okreće i okreće, šest puta! Oh, evo i hrane.

Konobarica spusti dva tanjura na stol.

– Dakle, tvoja majka je stvarno popularna, je li?

– Pa da, na neki način.

– Kako se zove? Pisat ću ujaku da je ode vidjeti.

– Ona koristi umjetničko ime, jasno. Otkad je otišla u Rusiju, pokušava se udomačiti, pa se sada zove Olga. Nevjerojatno, je li? Olga Jameski.

Albertova glava je bila zabačena unazad dok je proizvodio čudne žuboreće zvukove. Amanda pogleda Stevea. – Nisam znala da roboti spavaju, – reče.

Steve se nasmije i odmahne glavom. – Čak i da spavaju, misliš li da hrču?

– Da pogodim. Dio njegova programiranja, je li tako? – On to radi s vremena na vrijeme. Jim je mislio na sve. – Jim mi se čini zanimljivim.

Steve uzdahne. – Ako voliš visoke, tamne, grube muškarce krupnih plavih očiju, nabijenih mišića i otmjenih sjedina na sljepoočnicama. Naravno, ja sam se uvijek nadao da se razboritoj ženi više dopada

netko sitnije, ali savršene građe, netko tko zna postaviti stol za večeru, a možda i sam sebi nešto izglačati.

– Postavljanje stola ne znači ništa, – reče Amanda. – Ono što svaka razumna žena želi znati je hoće li on oprati suđe.

– O tome bi se možda moglo razgovarati, – reče Steve poletno otvarajući vrata ureda.

Od svog stola, iz stražnjeg dijela sobe, Ken Garcia mahne Amandi.

– Kako ide? – upitao je.

– Sasvim dobro, hvala.

– Znaš, – reče Ken, – imaš li bilo kakvih pitanja ili trebaš kakvu pomoć, tu sam. U stvari, ako ti nešto zatreba, bilo što, ne oklijevaj tražiti. Može?

– U redu.

– Nećeš to zaboraviti? – Kenove oči su je odmjeravale od glave do pete.

– Mislim da neću, – reče Amanda.

Ken je želio još nešto reći, no Steve ih prekine tražeći da mu Ken pokaže grafikon razvoja projekta u Californiji. Ken reče Amandi da će razgovarati kasnije, a Steve je podsjeti da nije dovršila grupiranje spisa.

Amanda je bila već gotovo sat vremena sama u stražnjoj prostoriji kada se pojavio Steve. Nije rekao ništa, kao ni ona njemu. Probio se do starog računala, i uskoro se doimao zaokupljenim nečim na ekranu.

Amanda je pokušavala strpati u mapu dokaze o petnaest godina poslovnog dopisivanja kada je začula Stevea, – Šteta što nisi radila ovdje prije nekoliko godina.

– Molim?

– Rekao sam da je prava šteta što nisi radila ovdje prije dvije godine.

– A zašto?

– Možda bi bila pozvana na vjenčanje, – reče Steve i dalje buljeći u ekran.

U redu, pomisli Amanda, zagrist ću udicu. – Čije vjenčanje? – upita. Steve je pogleda s najnevinijim izrazom lica. – Kenovo, naravno.

To je, dakle, bio njegov način da joj kaže da je Ken oženjen. – Mislim da sam shvatila poruku, Steve.

– Poruku? – reče on, glumeći da ne razumije. – Kakvu poruku? Piše ti na čelu, poželjela je reći, ali nije. – Poruka je da su ovi spisi u neredu.

Steve se vratio ekranu, a Amanda slaganju papira. Neko vrijeme su radili u tišini, a onda se Steve okrene i reče, – Amanda? Što je to bilo s trojanskim konjem?

Amanda se u mislima vratila na drevnu priču o ratu između Grka i Trojanaca, kada su Grci držali Troju pod opsadom, ali nisu uspijevali ući unutra; grad je bio više nego dobro branjen. Onda, jednog jutra, Trojanci su sa visokih zidina primijetili da su Grci otišli. Pred samim gradskim vratima nalazio se ogroman, vrhunski izrezbaren drveni konj. Trojanci su, vjerujući da se radi o daru njihovih bogova, ugurali konja na kotačima u grad. Međutim, konj je bio šupalj i u njemu se skrila vojska. Te noći, dok su Trojanci spavali, grčki vojnici su se iskrali iz konja i opustošili grad, pobivši sve.

– Trojanski konj, – reče Amanda, – je nešto što izgleda kao poklon, ali u unutrašnjosti krije smrt i uništenje.

Steve je promatrao malenu sličicu grupe ljudi koja je gurala velikog, drvenog konja na kotačima kroz otvorenu kapiju. – Čudan izbor ikone za program.

3 Trenutak prije nego što je otvorila vrata stana, Amanda zastane. Udahula je duboko i širom ih otvorila. Svjetlo na stropu automatski se upali. Soba je izgledala tako prazna. Prišla je računalu pored kreveta i provjerila ima li poruka. Nije bilo nijedne. Gledala je u prazan ekran koji je prekrivao cijeli zid, a onda prstima lagano preletjela preko tipkovnice.

Prišla je prozoru i pogledala van. Ulica je bila pusta i sve zgrade u susjedstvu bile su u potpunom mraku; samo je kod nje gorjelo svjetlo.

Pitala se kako je bilo živjeti u staro doba, kad je osamdesetogodišnje računalo bilo potpuno novo, kada su gradovi bili puni ljudi a rat nešto što se još nije dogodilo – i neće se dogoditi još godinama.

Svi ti ljudi, pomisli. Svi ti ljudi. Kako li je bilo tada? Nije se sjećala da je zatvorila oči, ili legla u krevet, ali mora da je to učinila. Ovo što se događalo, nikako nije mogla biti stvarnost; to je morao biti san.

Hodala je prepunom ulicom, gurana mnoštvom ljudi koji su se žurili u svim pravcima. Bilo je bučno i prometno, i osjećao se miris znoja. Odnekud je začula dječji plač. Dakle, tako je bilo, pomisli.

Tada ugleda Alberta – pravog Alberta, iz prošlog stoljeća. No on je i sada bio robot, napravljen od metala. Sišao je s pločnika na cestu, podigavši ruku kako bi dozvao taksi. Tada, uz snažan bljesak svjetlosti, ulica ponovno postade pusta i tiha. Ostao je samo Albert.

Amanda se uhvati kako korača prema njemu. Prišla mu je tiho s leđa i stavila mu ruku na rame. Njegova glava se polako okrene. – Pazi na sebe, kolačiću, – reče on.

– Brzo, ovamo! – začuje glas. Okrene se i ugleda Steveovu glavu kako viri iz okruglog otvora točno iznad nje. On joj dobaci ljestve od konopa. Ona se popne i nađe se u truhu golemog drvenog konja. John, Julio, Sally, Ken i Steve, svi su već bili unutra, kao i nekoliko drugih ljudi koje nije prepoznala. Začula je ženski glas, – Zdravo, Amanda, ja sam Christine. Mislim da nešto 'kruži' naokolo. – Nije mogla vidjeti tko to govori.

Tada se okrenula i ugledala Carol i Alberta kako kruže plešući spor, romantični valcer. – Okolonaokolo, okolonaokolo, – reče Carol.

Amanda otvori oči i zijevajući sjedne na krevet. Ustala je i pojela na brzinu doručak, odjenula se i otišla pješice na posao. Dan je provela u stražnjoj sobi, ponovno slažući stare, prastare dokumente.

Mora da je bilo blizu vrijeme ručka; procijenila je to prema kutu pod kojim se sunce probijalo kroz jedan od malenih prozora. Uzela je debeli fascikl na kojem je pisalo "dopisivanje"; bio je do vrha pun zgužvanih papira. Izravnala je jedan od njih i pročitala što piše. Bilo je to staro ljubavno pismo. Pročitala je još jedno. I još jedno. Sva su bila ista.

Otvorila je bilježnicu s oznakom "Ugovori". Unutra je našla ružu, sprešanu između stranica. Uzela je ružu i prošla prstom duž stabljike. Još uvijek je držala cvijet u rukama kada je ušao Steve i zagrlio je.

Osjetila je kako se soba lagano okreće. Soba se ne može micati, pomisli, nije moguće da još uvijek sanjam.

– Mislim da nešto 'kruži, – reče Steve. – Okolonaokolo, okolonaokolo.

Probudila se sa strašnom glavoboljom. Pritisnula je dugme na računalu pored kreveta da vidi koliko je sati. Oh ne, pomisli, zaboravila sam uključiti alarm. Ako požuri, mogla bi stići na vrijeme. Izašla je iz kuće bez doručka i uobičajenog tuširanja i otrčala do stanice podzemne željeznice. Štrcala je niz pusto stepenište i osamljena čekala na platou. Kada je napokon stigao vlak, već je kasnila pola sata.

Žureći od podzemne željeznice, Amanda primijeti mali crveni automobil kako se zaustavlja ispred uredske zgrade. Vozač nije izlazio iz auta. Trenutak kasnije, na ulazu se pojavi Carol. Nešto u njenu stavu ponuka Amandu da se povuče i promatra s druge strane ulice. Carol je izgledala vrlo uzrujano. Čovjek koji je vozio prepusti volan Carol i oni se odvezoše.

Albert je stajao iza staklenih vrata gledajući van, na ulicu. Njegovo bezoblično lice opet je uspjelo poprimiti izraz. Izgledao je zabrinuto. Primijetio je Amandu i kimnuvši u znak pozdrava otvorio vrata.

– Hvala, Alberte Dotaknuo je kapu ne rekavši ništa. Drugom rukom je još uvijek držao vrata.

– Jesi li dobro, Alberte?

– Dobro sam, gospođice... Hvala na pitanju, – odgovori robot.

Steve je već čekao na nju.

– Bojim se da sam zaspala, – ispričala se.

– Nema problema, – reče on. Osim njih dvoje, u uredu su bili samo Ken i Julio.

Steve je otprati do stola blizu svog i zamoli da otipka nekoliko pisama i pošalje ih. Iz drugog kuta sobe mahao je Ken. Ona mu odmahne, zabavljajući se mišlju kako ju je Steve posjeo što je moguće dalje od Kena.

Protrljala je sljepoočnice gledajući u gomilu pisama koje je trebala poslati. Sva su bila prilično kratka, možda po dva retka svako. S obzirom da joj je bubnjalo u glavi, bila je sretna što nije morala raditi nešto zahtjevnije.

Steve je bio u Carolinom privatnom kutku, rastavljajući njeno računalo. Mrmljao je nešto Juliju. Malo kasnije se i Ken otputi k njima dvojici, i uskoro su sva trojica bila uključena u istraživanje unutrašnjosti Carolina računala.

Amanda se pokušavala usredotočiti na tipkanje, ali je znatiželja bila prejak. Umirala je od želje da ustane i ode vidjeti što oni rade. Bilo je očito da sa Carolinim računalom nešto nije u redu.

Koncentriraj se na svoj posao, reče sama sebi. Posegla je u torbu i izvadila tabletu protiv glavobolje. Popila ju je s ostatkom već treće šalice kave. Uredski posao je tako dosadan, pomisli, počinjući sljedeće pismo. Zašto moram tipkati ove gluposti? Zašto itko mora tipkati ovo? Sva brzina kod tipkanja koju je stekla, negdje je nestala. Prije nego što bi otipkala slovo, morala je zastati i potražiti ga na tipkovnici. Polako je uspjela otipkati riječi:

*Mr Alfred Bevins Carpets Forever 1246 N. Racine Chicago, Illinois
Poštovani gospodine Bevins, žao mi je što Vas moram izvijestiti da Hawk inženjering nema potrebe za nabavkom novih tepiha u skorijoj budućnosti. Zahvaljujem Vam na knjizi uzoraka i uvjeravam Vas da ćemo prilikom nabavke novih tepiha Vaše poduzeće prvo uzeti u obzir.*

Sa štovanjem, Steve Milson Voditelj službe Amanda se upravo spremala pritisnuti dugme za slanje pošte, kada primijeti da se s riječima koje je otipkala nešto događa čudno. Slova su padala prema dnu ekrana.

– ŠTO?, – uzvikne glasno Amanda.

Stavila je ruku na usta i pogledala oko sebe. Srećom, nitko je nije čuo. Bili su još uvijek zauzeti s dijelovima Carolinog stroja. Ponovno je pogledala ekran; od onog što je napisala ostali su samo djelići.

Pritisnula je istovremeno tipke Alt, Control i Delete, poslavši time računalu "troprsti pozdrav, – kako je to nazvao Steve. Ekran se na trenutak zacrnio a zatim se računalo opet pokrenulo. Otipkala je cijelo pismo ispočetka.

Taman ga je htjela poslati, kada se ista stvar ponovila. Od svega što je otipkala ostalo je samo:

Hawk inženjering nema budućnosti za vas – Pa što radim pogrešno?, – promrmljala je za sebe. Još jednom je isključila i uključila računalo, ponovno je otipkala pismo i opet je mogla samo gledati kako slova padaju na dno ekrana. Duboko je uzdahnula, ustala i otišla do trojice muškaraca koji su stajali oko Carolinog stola.

– Momci, žao mi je, – reče, – ali imam s računalom takvih problema da nećete vjerovati. – Steve je podigao pogled kada je Ken rekao da

će doći vidjeti o čemu se radi, ali nije rekao ništa. Amanda je mogla vidjeti da je zauzet. Spajao je metalne pipce na razne dijelove Carolina računala proučavajući različite uzorke valova koje bi svaki dio proizveo na malenom ekranu. Sjetila se kako je robot koji joj je došao popraviti hladnjak imao iste takve ekrančice. Rekao je da se zovu osciloskopi, ali nije objasnio kako rade. Poželjela je da je tada obratila robotu više pažnje, jer se sada nije mogla sjetiti ničega drugog osim da to služi za pronalaženje neispravnih električnih krugova.

Pitala se je li prekasno da počne studirati elektroniku. Naravno, škola nije bilo. Morala bi pronaći tvrtku koja bi je bila voljna obučavati. Prateći Kena prema svom stolu, pitala se nije li već našla takvu tvrtku.

– Dakle, o čemu se radi? – upita Ken.

– Eto, ne znam u čemu sam pogriješila, ali svaki put kad nešto otipkam, slova se otkinu i padnu na dno ekrana.

– Oh ne, – promrmlja Ken. – Otipkaj nešto, da vidim što će se dogoditi. – Dao je znak Steveu i Juliu da dođu.

Amanda još jednom otipka isto pismo. Nije trebala provjeravati sadržaj na rukom pisanom predlošku. Znala ga je napamet.

Steve, Julio i Ken su stajali i gledali kako slova otpadaju, jedno za drugim, dok ih nije ostalo samo osam: strepите

4 – Ne može biti virus, – uzvikne Julio. – To je jednostavno nemoguće. – Ne može biti što? – upita Amanda. – Virus, – odgovori Julio.

– Misliš, nešto kao bolest?

– Pa, ne baš, – reče Ken. Krenuo je objašnjavati kako je u prošlom stoljeću, kada je na svijetu bilo mnogo više ljudi, postojala nekolicina koja je vandaliziranje računalnih sustava smatrala zabavnim i stvorila malene programe nazvane "virusi, – zbog njihove sposobnosti da se reproduciraju.

– Ali, kako su to radili?

– Pisali su programe koji su stvarali vlastite kopije, a one bi se, ovisno o tome kako je program napisan, ili pripajale drugim datotekama ili bi se snimile na disk.

Neki su bili potpuno bezopasni, poput šale, – reče Ken.

– Vrlo bolesna šala, – doda Julio. – Zbog njih su se znale izgubiti čitave banke podataka. Srećom, potpuno su istrijebljeni početkom stoljeća, dolaskom umjetne inteligencije koja je sva postojeća računala učinila zastarjelim.

– Dakle, svi se slažemo, – reče Ken, – da je potpuno nemoguće da je ijedno od naših računala zaraženo virusom, jer niti jedan nije pronađen već... koliko? Osamdeset ili devedeset godina, a koliko mi znamo, iz tog se vremena nije sačuvao niti jedan stroj. Svi su još prije rata završili na smetlištu.

– Čak i da postoji zaraženo računalo iz tog doba, – upadne Julio, – naša računala nisu mogla biti u kontaktu s njim. Koliko ja znam, nismo koristili nikakve stare programe, je li tako?

Amada se pitala bi li trebala nešto reći o računalu u stražnjoj sobi, no zaključi da to nije potrebno, pretpostavljajući da bi ga Steve već sam spomenuo kada bi se radilo o nečem važnom. Pogledala je Stevea. Lice mu je bilo bez ikakva izražaja. On bi bio dobar kockar, pomisli.

– A latentni virus? – upita Julio. – On bi godinama mogao biti u sistemu, a da mi to ne znamo.

– Što je latentni virus? – reče Amanda.

– To je virus koje se može skrivati duže vrijeme, – odgovori Ken. – Nešto poput trojanskog konja.

– Trojanski konj! – uzviknu Amanda. – Tamo je...

– Jamčim da se ne radi o virusu, – upadne Steve. Nagnuo se naprijed, uklanjajući pokrov s računala. – Iako znamo da virusi više ne postoje, i dalje s vremena na vrijeme provodimo antivirusnu provjeru; sigurno je sigurno. Ne postoji ništa u ovom uredu što nije bilo više puta uzastopno provjereno. Apsolutno ništa, – ponovi on, gledajući Amandu ravno u oči. – Vjerujte mi. A osim toga... – Pogledao je ostale. – Carolino računalo je neispravno na potpuno drugačiji način od Amandinog. Nisu li stari virusi pokazivali uvijek iste simptome. Recimo, sjećam se da sam čitao o virusu koji bi napravio da se lopta odbija po ekranu. Uvijek je bilo isto, uvijek lopta koja se odbija.

– Ali, zar virusi ne mutiraju? – upita Amanda.

Prije nego što je Steve imao priliku otvoriti usta, Ken joj odgovori, – Pravi virusi mutiraju. Ali, računalni virusi nisu pravi virusi. Samo su

tako nazvani, jer se mogu umnožavati poput pravih virusa. Računalni virusi su, odnosno bili su, programi kao i svi ostali. – On uzdahne i doda, – Bilo bi dobro da je Carol ovdje. Ona bi znala što da radi; ipak je ona stručnjak.

– Pa, John je odmah iza nje, – upadne Ken. – Nadao sam se da će ovaj tjedan biti ovdje.

Rekao je da se osjeća bolje.

Vidjevši kako se nakon posljednje dvije opaske na Steveovom licu ocrtao povrijeđeni ponos, Amanda promijeni mišljenje o njegovim kockarskim sposobnostima. Nadala se da on zna što radi. Ako nije želio da ona spomene računalo u stražnjoj sobi, u redu, neće. Ionako to nije njena briga.

Premjestila se za drugi stol, gdje je računalo, izgleda, bilo ispravno. Popila je još nekoliko tableta protiv glavobolje i otipkala preostala pisma. Oko podneva je pogledala na sat, ali na hranu nije mogla ni misliti. Znala je da je to nemoguće, ali bi se mogla zakleti da se soba okreće. Okolonaokolo, pomisli, sjećajući se noćasnih ludih snova.

– Nije ti dobro? – začula je Steveov glas kroz zujanje u ušima.

Slegla je ramenima i nešto odmrmljala kao odgovor.

– Izgledaš umorno. – Steve je bio majstor za uljepšavanje činjenica. Amanda je izgledala užasno, a tako se i osjećala. Vid joj se toliko pomutio da je jedva gledala, dok je bubnjanje u njenoj glavi postajalo sve glasnije. Vrhove prstiju više nije osjećala. – Zašto ne bi otišla kući? Pobrinut ću se da ti bude plaćeno. U stvari, – doda Steve u povjerenju, – reći ću agenciji da si radila prekovremeno. – Nasmijao se i blago je dotakao rukom.

Amanda ga blijedo pogleda.

– Ostali neće imati ništa protiv, – dodao je, kao da ona zbog toga oklijeva.

– Hmm? – reče ona slabašno, ne uspijevajući fokusirati pogled.

⁴ latentni – (stealth) potajnost, tajnost – Idi kući. Danas ionako nema previše posla. A što se tiče jučerašnjeg dana... Tek da znaš, to nema nikakve veze s ovim što se danas događalo. Čak i da ima – a ja sam siguran da nema – odmah bih se sam pobrinuo za to. Hvala što nisi ništa rekla; ne mogu ti reći koliko mi to znači.

Ustala je i polako krenula prema vratima. – Vidimo se sutra, – viknu Steve za njom.

Ženski toalet se nalazio kat niže. Sišla je dolje oslanjajući se o zid. Bojala se da neće stići na vrijeme.

Otvorila je širom vrata, pala pred školjkom na koljena i počela grčevito povraćati.

Bilo je to posljednje čega se sjećala.

5 – Amanda? Amanda, što ti je? – Carol klekne pored nje i opipa joj puls. Mogla gaje osjetiti, ali bio je slab i sigurno prebrz. Izvadila je papirnatu maramicu iz torbe i navlažila je hladnom vodom. Savila je maramicu i njome nježno prošla preko Amandina čela.

Amanda zasteže i otvori oči. Svjetlo je bio zasljepljujuće. Prekrila je lice rukama i okrenula se na drugu stranu.

– Amanda?

– O, Bože, – mrmljala je Amanda. – Amanda, što se dogodilo? – Ne znam. Nije mi dobro. – Pozvat ću liječnika.

– Ne! Neću liječnika! – Još uvijek je držala ruke na licu. – Bit će mi bolje.

– Na ovom katu postoji kauč, – reče Carol. – Hajdemo do tamo. – Stavila je ruke pod Amandina ramena i pokušala joj pomoći da ustane. Nije ju mogla podići.

– O, Bože, – zamrmlja Amanda.

Carol kratko stisne Amandinu ruku. – Odmah se vraćam, – reče.

Kada je otvorila oči, Amanda shvati da leži na kauču u prigušeno osvijetljenoj sobi. Nije imala pojma gdje se nalazi ili kako je ovamo došla. Na zidu preko puta, na velikom je poštenu pisalo "Okus piletine, ali bez jaja. Kemijska prehrana uklanja posrednike". Pored postera se nalazila uvećana fotografija u boji koja je prikazivala nasmijanog čovjeka u laboratorijskoj kuti, s kuharskom kapom na glavi. Prelievao je nešto iz jedne epruvete u drugu. Naslov je glasio: Kemijska industrija Haute.

Osjetila je kako nešto teško leži na njoj. Malko je podigla glavu i pažljivo spustila pogled tek da vidi što je to. Bio je to veliki crveni kaput sa zlatnim obrubom.

Pred njom se pojavi Albert, držeći vrč u ruci. – Hajde, popij ovo, – reče. – To je pileća juha. Namjestivši jastuke iza nje, Carol joj pomogne da sjedne. Ona uzme od Alberta vrč i preda ga Amandi.

– Gdje sam? – upita Amanda.

– Korporacija za preradu hrane. Imaju ured ispod našeg. Popij ovo,
– odgovori Carol.

Amanda uzme vrč i otpije gutljaj. – Što se dogodilo?

– Nadala sam se da ćeš mi to ti reći, – Carol će. – Pronašla sam te na podu ženskog toaleta, prije otprilike petnaest minuta.

– Koliko je sati? – Devet i trideset. – Amanda začuđeno zaječi.

– Ja i dalje mislim da bi trebala ovo dijete odvesti liječniku, – reče robot.

– Ne, ne trebam liječnika, – ustrajala je Amanda. – Sada sam dobro. Uistinu.

Albert i Carol se pogledaju. Carol slegne ramenima. – A što možemo? Ne želi ići liječniku. – Robot napravi frkćući zvuk i okrene glavu. Carol se okrene Amandi i reče, – Osjećaš li se dovoljno dobro da bi uskoro mogla kući?

– Idem odmah. Dobro sam.

– Samo ako ti više nije slabo, – reče Carol.

Iako se Amanda opirala sve do prizemlja, Carol je bila ustrajna u naumu da je odveze kući. Albert ju je posjeo na stolicu pored pulta i zajedno su pričekali dok Carol doveze automobil. Rekla je da je parkirala u garaži samo blok dalje i da će se odmah vratiti. Vratila se u istom malom crvenom autu koji je Amanda vidjela jutros. Albert pomogne Amandi da ustane i odvede je do auta. – Želiš li da pođem s tobom? – upitao je Carol. – Mogu zatvoriti zgradu i namjestiti automatiku.

– Ne, mislim da neće biti potrebno. Svejedno ti hvala, – odgovori Carol. Albert se okrene Amandi, – I da ti bude bolje, jesi čula?

Robot je ostao na ulici i promatrao ih dok se nisu odvezle. Ulica je bila pusta, a večernji zrak je mirovao.

Još dugo je stajao vani u mraku, sa zabrinutim mislima u svom mehaničkom mozgu.

– Sigurna si da je sve u redu? – reče Carol. – Još uvijek te mogu odvesti u bolnicu.

– Ne, ne, puno mi je bolje. Stvarno mi je bolje.

– Poprilično si me uplašila. Navratila sam do ureda samo da uzmem neke stvari, i izlazeći van, primijetila svjetlo u toaletu. Kad sam vidjela da ležiš na podu, mislila sam da si mrtva.

– Stvarno mi je žao, Carol.

– Ne ispričavaj se! Samo ti kažem da sam se zabrinula. Dobro, gdje stanuješ?

– Eno, tamo na kraju. Ali, mogu i tu izaći.

– Ni slučajno. Želim biti sigurna da si ušla u kuću. – Parkirala je auto ispred stare zgrade od crvene opeke. – Daj mi ključeve. – Amanda ih nevoljko preda. Carol izađe iz auta i prijeđe do suvozačke strane. Ispružila je ruku, provukla je iza Amandinih leđa i uhvatila je pod pazuhu. – Sad, kad nabrojim do tri...

Amanda prebaci noge prema van i Carol je povlačenjem uspravi. Dok su hodale prema vratima, Amanda se većinom svoje težine oslanjala o Carol. Slobodnom rukom Carol otključa vrata. – Je l' ovo sve tvoje?

– Nitko drugi ovdje ne živi, ali ja koristim samo drugi kat. Evo, tamo je dizalo.

Uz malo borbe, Carol je dovuče gore.

Amandin stan se sastojao od jedne velike sobe kojom je dominirao golemi ekran, ugrađen u jedan od zidova. Manji ekran i tipkovnica nalazili su se pored kreveta. Kuhinja/blagovaonica bila je djelomično sakrivena iza polica, a kupaonica se nalazila iza kuhinje. Ispred velikog ekrana nalazio se niži nivo sobe, s velikim kaučem, dvjema prevelikim stolicama i niskim staklenim stolićem. Zidovi su bili obojeni bijelo, a tepisi i presvlake u raznim pastelnim tonovima. Sve u svemu, stanje djelovalo svijetlo i prostrano.

– Zgodan stančić, – reče Carol.

– To je stan moje tete. Ona je umrla prije dva mjeseca.

Carol odvede Amandu do kreveta. – Lezi, – zapovjedila je. – Što da ti donesem?

– Nemoj ništa. Pomogla si mi i previše.

– Trebala bi nešto pojesti, – reče Carol odlučno. – Što imaš u kuhinji?

– Stvarno sam ti zahvalna, ali ne mogu tražiti od tebe...

– Ne budali, – reče Carol naglo. Otišla je do Amandina hladnjaka i pretražila ga. – Nemaš baš mnogo toga, je li?

– Spremala sam se kupiti nešto pri povratku s posla. – Koliko su stara ova jaja? – Nisu baš jako stara, – nesigurno će Amanda. – Napraviti ću ti omlet. Bolje i to nego ništa.

Amanda je odustala od opiranja. Legla je na leđa i zatvorila oči. Ubrzo joj Carol donese omlet od jaja i komadića stvrdnutog sira. Izgledao je grozno.

– Jedi, – zapovjedi Carol. – Mislim da ne mogu. – Možeš i hoćeš.

Amanda poslušno groba jedan zalogaj. Okus je bio grozan koliko i izgled. Pritisla je dugme na računalu pored kreveta i na ekranu se pojavi točno vrijeme. – Možda nije prekasno da nešto naručimo izvana, – reče. – Mislim, – dodala je diplomatski, – i ti bi trebala nešto pojesti.

– Toliko je loše, je li?

– Ma ne. Odlično je, – slaže Amanda.

– Da probam. – Carol kuša komadić i napravi grimasu. – Blijak! Voliš kinesku hranu?

Amanda kimne. Carol sjedne na krevet i otkuca narudžbu za dvije specijalne večere. Ekran je obavijesti da hrana stiže za petnaestak minuta. Ona uzme tanjur i odnese ga u kuhinju.

– Da skuham kavu?

– Imam samo instant kave. U kuhinjskom je ormariću.

– Poslužit će. – Carol stavi u šalicu žlicu kave. – Hoćeš li i ti?

– S mlijekom, bez šećera.

Carol napravi još jednu šalicu kave i da je Amandi. Zatim sjedne na stolicu ispred kreveta.

Nastane duga, neugodna tišina.

Amanda je očajnički pokušavala smisliti o čemu da razgovara s čudnom ženom koju jedva poznaje. – I, koliko dugo si u... , – započne. Prekine je glasno zujanje zvona na vratima.

– To će biti hrana, – reče Carol skačući na noge. – Ja ću. – Otišla je do vrata i pritisla dugme. Minutu kasnije začuje se kucanje. Carol otvori vrata robotu u vezom ukrašenoj pidžami od umjetne svile. Metal oko njegovih očiju je bio zavaren tako da izgleda kosook.

– Specijalna večera za dvije osobe, – reče.

Carol ga uputi da račun pošalje na Hawk inženjering. Kada je robot otišao, Amanda reče, – Nisi trebala. Ne bih željela da upadneš u neprilike.

– Kakve neprilike?

– Na poslu. U Hawk inženjeringu.

– Amanda, ja sam vlasnik Hawk inženjeringa. – Vidjevši izraz na Amandinu licu, ona doda:

– Nisi to znala?

– Ne.

– Moje ime je Carol Hawk.

– Nitko mi nije rekao. I cijelo vrijeme u uredu, uopće mi nije palo na pamet da si ti glavna.

– Zašto? Zato jer sam žena? – Pošto Amanda nije odgovorila, ona reče, – Mislim da je stvarno čudno da danas, u ovo vrijeme, tako nešto najviše iznenađuje druge žene. Muškarce nikada.

Amanda osjeti kako joj se lice zacrvenje od mješavine bijesa i posramljenosti. Otkuda je ona mogla znati da je Carol šefica kad joj to nitko nije rekao? Odakle bi ona išta znala? "Sigurno misliš da sam stvarno glupa, – reče grizući usnicu.

– Ne mislim da si glupa, Amanda. Uopće to ne mislim.

– Ali se osjećam glupo, – reče Amanda. – Ponekad imam osjećaj da ništa ne znam.

– To nije istina, Amanda. A čak i da jest, vjeruj mi, znanje nije sve. Ponekad je bolje ne znati. Tada smo barem sretniji. Voljela bih da sam mogla birati što znati a što ne. Izabrala bih da budem sretna.

– Kako to misliš? – upita Amanda, začuđeno. – što je to što ne bi željela znati?

Carol strese glavom i odmahne rukom kroz zrak, otklanjajući temu razgovora. – Ništa, Amanda. Ponekad mlatim gluposti. – Pogledala je na sat. – Već je toliko sati? Čuj, ja moram ići. Završi s večerom i idi na spavanje. To je zapovijed. Ja sam ti šefica, sjećaš se?

Carol se nagne nad Amandino računalo i naruči na Amandinu adresu isporuku namirnica za sutra ujutro. Račun je poslala na Hawk inženjering. Zatim je rekla Amandi da sutrašnji dan provede u krevetu i uzme onoliko slobodnih dana koliko joj je potrebno.

Amanda u životu nije bila ovoliko iscrpljena, no ipak još dugo nije mogla zaspati. Pitala se zašto se Carol ponaša tako čudno: u jednom trenu je hladna i tajanstvena, u sljedećem gotovo simpatična.

Konačno joj se oči sklope, a disanje postane dublje. Uskoro njen um otplovi u čudan san.

Vratila se kući s posla i na računalu ugledala treptanje poruke, pa je sjela na krevet i otipkala komandu za čitanje poruka. Pogledala je ekran i ugledala majušnu verziju sebe, zatočenu iza staklenog ekrana, a svuda oko nje je nadolazila voda. Njeno minijaturno lice se iskrivi od straha. Bjesomučno je udarala šakama po staklu, vrišteći i zovući pomoć. Voda ju je preplavila; utapljala se.

Amanda je zapanjeno gledala u ekran; nije znala što učiniti. Malena Amanda će umrijeti zarobljena u računalu, ako joj ne pomogne. Pritisla je dugme označeno sa: ESCAPE. Stakleni ekran se slomi, puštajući bujicu vode u sobu, i ona bi odnesena, daleko do mora.

Amanda se probudi u trenu. Njeno zvono je zujalo. Buka se nastavila, glasno i ustrajno, dok se nije uspjela dovući do vrata. – Halo? – reče pospano u portafon.

– Mještovita roba Central. Isporuka za Čarter.

– Ah, da. – Sjeti se da nije obučena. – Da niste slučajno robot?

– Nisam, a vi?

– Samo malo. – Tražila je odjeću. – Ja sam na drugom katu. – Pritisnula je dugme i pustila ga unutra.

Kada je dostavljač otišao, primijeti da na računalu pored kreveta trepće nekoliko poruka. Krenula je prema tipki pritiskom na koju bi ih prikazala na velikom ekranu, ali se predomisli.

Bila je preumorna da bi ih sada čitala – od koga god da su stigle, mogu čekati. Tresući se vratila se u krevet i navukla prekrivač preko glave.

6 Kad je Carol ušla u ured, Steve je stajao na svom uobičajenom mjestu pored automata za kavu. – Kako je Amanda? – upita on čim ju je ugledao. – Albert mi je sve ispričao.

– Kada sam odlazila, izgledala je dobro. Pomalo blijedo i prilično umorno, ali inače u redu.

– A što je s tobom? Ni ti ne izgledaš baš sjajno.

– Baš ti hvala, – odgovori ona sarkastično. – Ja sam dobro. Ne bi mi škodilo malo sna, i to je sve. Pošto sam to propustila, mogla bih popiti kavu.

– Eh da, Carol...

– Nemoj mi reći da je sistem još uvijek srušen!

– Mislim da je bolje da sjedneš.

– Sjela bih ovako ili onako, – reče ona iziritirano, spuštajući se u stolicu.

Steve uzme šalicu iz njene ruke i spusti je na stol. – Radi se o Christine.

– Što je s njom?

– Mrtva je, Carol, – reče pažljivo Steve. – Zvao sam bolnicu. Već danima je mrtva.

– Ne! Nisam imala pojma. Namjeravala sam je večeras posjetiti. Stvarno jesam, – reče Carol, stišćući ruke. – Otišla bih i prije, ali bilo je toliko stvari...

– Znam, – reče Steve tješeci je. – Ne razumijem. Prije dva tjedna je bila sasvim dobro.

– Jesu li rekli od čega je umrla?

– Nisu baš. Čovjek s kojim sam razgovarao preko telefona rekao je da nešto takvo još nisu vidjeli. A sad se pripremi za šok.

– Oh, ne. Što još?

– John, – reče Steve. – Stanje mu se pogoršalo. U bolnici je. Carol prekri lice rukama.

– Ima još, – doda Steve uz uzdah. – Ne mogu dobiti Sally. Pokušao sam je nazvati da čujem kako je, ali nitko se ne javlja. Ostavio sam nekoliko poruka na njenom računalu. Vjerojatno je sve u redu, ali sam ipak pomalo zabrinut. Mislim da bi bilo dobro da odem do nje. U redu?

Carol rukom otare suze sa očiju. – Najbolje da pođem s tobom.

Ostavili su Julija da dežura u uredu. – Da li da uzmemo novog honorarca? – upitao je kad su Carol i Steve krenuli prema vratima.

Carol trenutak zastane, a zatim odmahne glavom.

Steve je odbio prepustiti Carol da vozi, pa su krenuli njegovim kolima. Carol sjedne pored njega i sklopi oči. Koža joj je bila poput krede. Sve godine skupih tretmana zatezanja kože bile su izbrisane u jednom jutru. Izgledala je kao stara, stara žena.

Sally je živjela u staroj kući na West Sideu. Sve kuće u njenoj ulici bile su srušene početkom stoljeća kako bi se napravilo mjesta za nove, srednjoj klasi pristupačne programe izgradnje, a ova kuća je spašena samo zahvaljujući peticiji koju je potpisalo tisuće građana, pripisujući joj velik povijesni značaj. Danas više nisu postojali novi

planovi izgradnje, i stara je kuća stajala na osami, okružena samo praznim prostorom.

Steve je vozio savršeno ravnom popločenom ulicom koju su u pravilnim razmacima presijecale iste takve ravne popločene ulice. Urušene visoke zgrade centra Chicaga bile su iza njih. Oko njih nije bilo nikakvih građevina. Sve što su mogli vidjeti bila je divovska mreža simetrično iskrižanih ulica na kojoj su na svakom uglu treptala crvena i zelena svjetla.

Skrećući u Sallynu ulicu prošli su pored jednog od rijetkih oglasnih panoa. Izblijedjela slova su kazivala: JOŠ JEDAN A. C. E. RAZVOJNI PROGRAMIZGRADNJA ZA BUDUĆNOST.

Sallyn auto je bio parkiran iza kuće. Bilo je to pravo viktorijansko zdanje, ili bar američka verzija istog. Sa svake strane masivnih drvenih vrata nalazili su se prozori od debelog mutnog stakla. Gornji kat je bio dizajniran da izgleda poput zamka, s kulama na svakom uglu, a bile su primjetne i brojne sigurnosne mjere preostale iz kasnog dvadesetog stoljeća, kada je kriminal bio glavna javna briga.

Steve povuče veliki mjedeni zvekir na vratima i pusti ga uz glasan zveket. Carol je zavirivala iza metalnih rešetki koje su štatile prozore u prizemlju, pokušavajući vidjeti unutra, ali bezuspješno. Zavjese od crvenog baršuna bile su navučene. – Sally? – pozvala je. – Sally! – Nije bilo odgovora. Steve je još nekoliko puta udario po vratima, ali čvrsti hrast, ojačan čelikom, nije popuštao. Konačno su pronašli zvonce, ali ono nije radilo.

Sa stražnje strane kuće se nalazio trijem, ali su vrata na njemu bila čvrsto zabravljena. Postojao je i posebni ulaz u podrum. Spustili su se nekoliko stepenica niže, ali prozori su bili prekriveni debelom žičanom mrežom, a ni čelična vrata nisu davala nade.

Carol je pokušala pogledati kroz prozore na katu, ali sunce je bilo točno iznad njih, a njegov sjaj bolno neizdrživ. Morala je rukama prekriti oči. Poželjela se pljusnuti jer je izašla van bez tamnih naočala. Nigdje nije bilo trunke hlada. Srećom, Steve je nosio leće koje su se prilagođavale prema svjetlosti, što mu je omogućavalo da bez veće nelagode pogleda prema gore. – Mogao bih se popeti, – reče on.

– Ali krov trijema je kos. Kliznut ćeš dolje. – Neću. Tamo je oluk. Držat ću se za njega.

– Ozlijedit ćeš se.

Počeo se penjati uza zid, balansirajući između oluka i zida trijema.

– Čekaj. Ne vidim što radiš, – vikala je Carol. Nije obraćao pažnju na nju.

Držeći se za oluk, Steve prebaci noge na klizavi krov trijema. Odupro se petama o krov, srušivši pritom nekoliko crijepova. Držeći se još uvijek za oluk, nekako se uspio uspraviti. Jedan od prozora bio mu je na dohvatu. Mogao je vidjeti da je zaključan.

– Carol? – Da?

– Odmakni se! Razbit ću staklo. – Držeći se objema rukama za oluk, prebacio je svu težinu na lijevu nogu. Zamahnuo je desnom nogom u krug i prema nazad kao kod karate udarca, isturujući petu cipele prema naprijed.

– Idi na prednji ulaz, – viknuo je, – pustit ću te unutra.

Carol se činilo da čeka satima, iako se radilo o nekih dvadesetak minuta. Kada je Steve napokon otvorio vrata, prvo što je vidjela bila je krv na njegovim rukama. – Nije to ništa, – reče on. – Malo sam se porezao dok sam se penjao.

– Posjekotine ne izgledaju baš tako malene. Ni traga od Sally? Steve odmahne glavom. – Gore nema nikoga.

Stajali su u velikom predvorju kojim je dominiralo bijelo stepenište sa ručno rezbarenom ogradom. Zidovi su bili prekriveni crvenim i zlatnim tapetama, na stepenicama je bio crveni tepih. Električne svjetiljke na zidu pored stepeništa podražavale su treptanje svijeća. Uz suprotni zid je stajao starinski drveni ormar. Na prednjoj strani ormara bio je izdubljen razjareni lav, na čijim su ručno rezbarenim šapama bile duge pandže.

Dnevna je soba bila tako ispunjena namještajem da je jedva bilo prostora za prolaz. Ovdje su bile dvije meke sofe sa izvezenim prekrivačima i nekoliko stolica. Bilo je tu stolova svih oblika i veličina, od niskih četvrtastih stolova za srebrne čajne garniture do kratkih debelih stolica za odlaganje novina kao i visokih tankih stolova na kojima su bile svjetiljke s perlama i izvezenim sjenilima. Noge svih stolova su bile izdubljene u obliku lavljih šapa, a takav je bio i klavir. Redovi požutjelih fotografija u srebrnim okvirima bili su postavljeni na polici iznad kamina.

– Ovo izgleda kao muzej, – prošapta Carol sa strahopoštovanjem.

– Mislim da je ovo i bio muzej.

Prošli su kroz četiri ili pet soba dok nisu našli jednu koja je izgledom pripadala njihovom stoljeću. Usprkos tamnim tapetama i starinskom namještaju, u zid je bio ugrađen velik ekran, a pored kreveta se nalazila tipkovnica. Na ekranu je blještalo nekoliko poruka. Carol otkuca komandu za čitanje pošte i poruke se prikažu na zidu. Jedna poruka je bila Steveova. On je poručivao Sally da se javi u ured. Druge su bile od Melodija Lica koji su je podsjećali da je zakasnila na tretman protiv starenja.

Kuhinja je bila u stražnjem dijelu kuće. Dok je Steve ispirao krv s ruku, Carol sjedne. – Što ima gore? – upita.

– Mnoštvo spavaćih soba. Kupaonica. Čak i kada ima noge u obliku lavljih šapa.

– Pregledao si sve sobe? – Naravno da jesam.

– Hm. – Pored štednjaka su postojala vrata. Carol ustane i otvori ih. Sa stropa je visjela gola žarulja. Ona ispruži ruku i povuče žicu. Svjetlo se upali i ona krene niz stepenice u podrum.

Podrum je bio potpuno različit od ostatka kuće. Pod je bio prekriven sjajnim, ulaštenim pločicama, a zidovi su bili bijeli i obloženi lamperijom. Namještaj je bio moderan, lagan i svijetlih boja. Ovdje se nalazila muzička linija sa zidnim zvučnicima i velikim ekranom koji je prikazivao tipičan dnevni televizijski program; stari kviz iz arhive. Carol zastane promatrajući kako se publika histerično veseli i aplaudira dok se čovjeku s priglupim šeširićem kanta vode proljeva po glavi. Kamera se prebaci na plavokosu ženu u zadignutoj haljini, koja se rasprostrta preko prednjeg dijela benzinskog automobila. Na pozornicu izvode debelu ženu u odijelu od trapera. Debela izgleda sretna što je tamo.

Carol poskoči, osjetivši ruku na svom ramenu. – Na smrt si me preplašio, – ukori Stevea. – Nisam te čula.

– Da li i tebi nešto smrdi?

Carol kimne. Imao je pravo; podrum je strahovito zaudarao. Primijetila je tračak svjetlosti koji se probijao kroz vrata u dnu prostorije. Otrčala je do njih i pokucala. – Sally? – Prislonila je uho na vrata i osluškivala. Nije čula ništa. Okrenula je kvaku, otvorila vrata, a zatim ih naglo zalupila.

Projurila je pored Stevea i ustrčala uz stepenice do kuhinje. Stigla je na vrijeme do slivnika.

Steve dođe za njom, i nježno stavi ruku na njeno rame. Kada je završila, pomogao joj je da dođe do stolice. Nagnula se naprijed i oslonila glavu o kuhinjski stol.

– Bolje ti je?

Carol sklopi oči i onemoćalo kinine. – Nisi ulazio unutra? – promrmlja hvatajući zrak.

– Nisam još. Dotrčao sam za tobom.

– Hvala nebesima. Da se nisi usudio ući u onu sobu. Neću da otvaraš ta vrata. Nazovi službu za uklanjanje tijela i naglasi da pošalju robote. Jesi li razumio?

– Jesam. – Vratio se u spavaću sobu i poslužio se računalom. Vrativši se u kuhinju, krenuo je ravno prema podrumskim vratima.

– Steve, ne! – oštro povika Carol. Zastao je pogledavši je začuđeno. – Ne šalim se, – reče ona. – Nemoj ići dolje. – Krenuo sam samo ugaziti T V.

– Pusti ga. Neka ga roboti ugase. Ništa ne diraj. Imaš te posjekotine, vrlo lako bi se mogao inficirati. U stvari, operi još jednom ruke, ovaj put temeljito, pa da izađemo i pričekamo vani.

Slegnuo je ramenima i učinio kako je rekla. Uvijek ju je znao oraspoložiti. Može i ovaj put.

Sjeli su na stepenice ispred kuće i čekali da dođe kamion sanacije. Steve prebaci ruku preko Carolina ramena, a ona nasloni glavu na njegovo.

Kada su roboti stigli, Carol im naredi da budu pažljivi s tijelom. Smatrala je da je vrlo zarazno, i da se trebaju temeljito dezinficirati prije nego stupe u kontak s nekom osobom ili strojem. Robot koji se doimao pretpostavljenim uvjerio ih je da je dezinfekcija dio uobičajene procedure.

Steve odveze Carol kući, obećavši da će poslije podne otići liječniku da primi injekciju tetanusa i da ga temeljito pregledaju. Rekao je da će se navečer vratiti do nje i odbaciti je do bolnice da posjete Johna. U međuvremenu bi se trebala odmoriti.

Kada je izašla iz dizala, mali je robot već čekao na nju. Bila je to četvrtasta kutija na kotačima, sa rukama koje su se mogle uvlačiti i malim crvenim svjetlom koje je usporeno treptalo dok je pratio Carol

prema ulazu u stan. – Ne trebam ništa, – reče Carol. – Samo me pusti da odspavam par sati.

Išao je za njom do spavaće sobe. Hvatajući tkaninu metalnim kandžama, navukao je pokrivač preko njenih ramena.

– Probudi me oko šest, – reče Carol zatvarajući oči. Zaspala je i sanjala da su svi koje poznaje još uvijek živi.

Mali robot je stražario pored nje.

Steve nije otišao primiti injekciju tetanusa niti na liječnički pregled. Odvezao se nazad do ureda.

Vidjevši da je Steve sam, Albert ga upita gdje je Carol.

– Odbacio sam je kući. Nadam se da će se bar malo naspavati.

– Malo odspavati, – ispravi meko Albert. – Da, sigurno je to sada najbolje za nju.

Steve je proveo ostatak popodneva provjeravajući svako pojedino računalo u uredu. Izveo je sve znane provjere za svaki poznati računalni virus. Niti jedna potraga nije urodila plodom, i sva su računala radila normalno. Ponovi sam sebi kako je od početka znao da se ne radi o virusu.

Otišao je iz ureda oko sedam i odvezao se do Carol. Nije mogao prestati misliti o zadahu koji je osjetio u Sallynom podrumu. Znao je da trupla nakon nekog vremena počnu zaudarati, ali roboti su rekli da Sally nije bila mrtva dugo – možda tek nekoliko sati.

Samo nekoliko sati. Da su bar ranije otišli do nje. Da su. Poželio se udariti.

Amanda otvori oči i pogleda na sat. Bilo je skoro osam. Ne mogu vjerovati, pomisli. Alarm se opet nije oglasio. Automatski je krenula nazivati Hawk inženjerig da im kaže da će zakasniti, kada je primijetila da je vani mrak. Tada se sjetila.

Upalila je svjetlo i ustala, lagano teturajući dok je hodala prema kuhinji. Kutija s namirnicama je još uvijek bila na podu, točno gdje ju je ostavila. Nije čak ni pogledala što ima unutra. Zastala je da provjeri ima li nečega pokvarljivog; hrana je više od jedanaest sati stajala u toploj sobi. Sjela je na pod i pregledala sadržaj kutije. Većinu su činile konzerve ili upakirana hrana. S tim će biti sve u redu. Našla je i desetak jaja, kao i rastopljeni maslac. Pogledala je prema gore i ugledala sinoćnji omlet skrutnut na tanjuru. Pridigla se i odnijela tanjur do kante za smeće. Podigla je poklopac i okrenula

tanjur naopačke. Omlet je ostao prilijepljen za tanjur. Uzdahnula je i bacila tanjur u kantu.

Posegla je prema podu i podigla umjetnu slaninu. Zatim je uključila štednjak i rasporedila kriške slanine po tavi. Čekajući da se slanina zagrije, pripravila je kavu. Spremila je jaja u hladnjak, gdje ih ne mora gledati. Ona su posljednje što je sada željela vidjeti.

Namjestila je jastuke i legla nazad u krevet, kombinirajući sendvič od vruće slanine s kavom.

Dotaknula je tipkovnicu i poruke se ukazaše na ekranu.

Draga Amanda, Hvala za pismo, jako mi je drago što si mi se javila. Osobito mi je drago što si našla posao – znao sam da ćeš uspjeti. Vrlo sam ponosan na tebe – stvarno se ponosim.

Bojim se da nisam čuo za slavnu zabavljačicu Olgu Jameski, ali, kao što znaš, Moskva je uistinu velika.

Ali, evo zanimljive podudarnosti. Ima jedna žena koja radi ovdje u kasinu, i ti nikad ne bi pogodila kako joj je ime. Pogađaš: Olga Jameski. I ona je Amerikanka. No, bojim se da nije zabavljačica – radi na garderobi. Ona dakle očito nije prava Olga, ali Olga je ovdje vrlo često ime. Dakle, dušo, ne brini, potražit ću drugu Olgu Jameski – onu slavnu – i čim je nađeni reći ću joj da moja nećakinja radi s njenim sinom. Siguran sam da će joj biti drago. Pazi na sebe, i piši opet uskoro.

Voli te ujak Nathan Amanda zatvori oči i pretrese glavom. Jadan Steve, pomisli. Njegova majka mu je lagala.

7 Ugrađuje postojala samo jedna bolnica. Svo njeno osoblje sačinjavala su šestorica liječnika, deset sestara i osam robota. Steve ostavi Carol pred ulazom i odveze auto do parkirališta za posjetitelje. Carol se uspne uz stepenice i s naporom se probije kroz vrlo tvrda kružna vrata. Za stolom u hodniku sjedio je standardni robot iz osiguranja, odjeven u sivi kombinezon i bijelu kutu. – Došla sam u posjet Johnu McAffrevu, – reče ona.

Robot je na pultu ispred sebe imao malen računalni terminal. Utipkao je ime i na ekranu se pojavi kratka poruka. – Bojim se da pacijent ne prima posjete.

– Ne razumijem.

– Bojim se da pacijent ne prima posjete, – ponovi robot izgovarajući svaku riječ vrlo polako.

Ponekad sve shvaćaju tako doslovno, pomisli Carol.

Steve uđe u hodnik. Carol ogorčeno pogleda prema njemu.

– Ima problema? – upita on.

– Robot kaže da ne možemo do Johna.

– Zašto?

– Do toga nismo došli. – Ponovno se okrene robotu. – Postoji li razlog zašto ga ne možemo vidjeti?

– Postoji, – odgovori robot. – Pacijent ne prima posjete.

Steve podigne ruke u znak očaja. Dok se obraćala robotu Carol se trudila zadržati glas mirnim. – Bismo li mogli razgovarati s nekim drugim? S liječnikom, recimo?

– Pogledat ću. – Otipkao je nešto i čekao. Onda, reče, – Liječnik zadužen za pacijenta nalazi se u zgradi.

– A možemo li s tim liječnikom razgovarati?

Robot ponovno obrati pažnju na terminal. Napokon ih pogleda i pokaže prema grupi stolica pored vrata. – Pričekajte tamo.

Prošlo je otprilike dvadesetak minuta kada im je napokon, izašavši iz dizala, prišao sjedokosi čovjek u bijeloj kuti. – Carol! – poviče čim ju je ugledao. Ona ustane i baci mu se u zagrljaj. – Oprosti što ste toliko čekali. Da sam znao da si ti, odmah bi dotrčao!

– Zdravo, Les. – Okrene se prema Steveu. – Ovo je Steve Wilson. Radi sa mnom i moja je desna ruka. – Liječnik uhvati Steveovu ruku i čvrsto je stisne. Steve se bolno tržne. Njegove ruke su bile daleko od zacijeljenja. – A ovo je Les Sleski, – nastavi Carol. – Čovjek kojem dugujem svoj život.

Doktor Sleski uzme Carol za desnu ruku i blago je stisne, pogledavši dlan i osakaćene prste.

– Volio bih da ti mogu reći da izgledaš odlično, – reče, – ali dušice, ti izgledaš potpuno iscrpljeno.

– Zato jer jesam iscrpljena, – reče ona. – Prije nekoliko dana je ovdje umrla žena po imenu Christine Grinelli.

– Da, sjećam se.

– Ona je radila za mene, kao jedan od inženjera. Danas vam je trebalo biti dopremljeno žensko tijelo na obdukciju. Zvala se Sally Hutchins.

– Točno, – reče liječnik, gledajući začuđeno u Carol.

– I ona je radila za mene. Osim toga imaš pacijenta Johna McAffreya.

– Nemoj mi reći da je i on jedan od tvojih.

– Tako je. Poznajem ga već trideset godina. Radio je i u staroj tvrtki sa mnom. – Zastala je pogledavši liječnika značajno. – A robot kaže da ne možemo k njemu.

Doktor Sleski stavi prst pred usta, zamišljeno grizući nokat.

– A što je s Amandom? – reče Steve.

Liječnik makne pogled sa svog nokta i pogleda ga upitno.

– Prošli tjedan je u uredu honorarno radila jedna djevojka, – objasni Steve, –... a uzeli smo je na još jedan tjedan. Jučer popodne se srušila u ženskom toaletu. Ja nisam znao za to, mislio sam da je otišla kući. Carol ju je pronašla kasno sinoć. Pretpostavljam da je satima bila bez svijesti.

– Niste je doveli ovamo? – upita liječnik.

– Nije htjela doći, – odgovori Carol. – Rekla je da joj je bolje. A ja nisam znala što se dogodilo ostalima. Nisam imala pojma da je netko umro...

– U redu, – reče liječnik. – Mislim da ipak ne bi bilo loše da i nju pregledam. Neka sutra dođe k meni. U međuvremenu, John McAffrev... Najbolje da pođete sa mnom gore.

Pošli su dizalom na drugi kat i pratili ga do kraja dugačkog hodnika. Sve sobe pored kojih su prolazili bile su prazne; samo je u jednoj robot krpom čistio pod. Prošli su kroz dvostruka vrata. Na zidu se nalazio natpis: NEOVLAŠTENIMA ULAZ ZABRANJEN. Ušli su unutra i čovjek koji je sjedio za stolom ih pogleda. – U redu je, Sam, oni su sa mnom, – reče liječnik. Čovjek se vrati čitanju magazina Prava Istina.

Doktor Sleski izvadi svežanj ključeva i otključa vrata s natpisom PRIVATE. Upalio je svjetlo i zatvorio za njima vrata. Bili su u maloj, niskoj sobi, dugačkoj oko deset stopa i širokoj najviše četiri. Duž cijelog zida, u visini struka, nalazila se dugačka metalna polica. Na njoj su se nalazili deseci različitih instrumenata, svaki očitavajući drugu životnu funkciju. Osim instrumenata, ovdje je bio i mali mikrofon. Zid iznad police bio je od stakla.

Carol pogleda kroz staklo i u susjednoj sobi ugleda Johna kako leži u krevetu, sa cjevčicama spojenim na njegove ruke i nos. Okrenula

se prema liječniku očekujući da on nešto kaže. On je bio zauzet provjeravanjem instrumenata i nije govorio ništa.

Konačno, Steve prekine tišinu. – Doktore, što mu je?

– Ne znam, – napokon odgovori doktor Sleski. – Roboti su ga dovezli jučer navečer. Operator na telefonskoj centrali je oko sedam sati proslijedio poziv ambulantnim kolima. Službenica koja je primila poziv kaže da je nazvalo neko dijete, ali kada su roboti stigli do njegove kuće, tamo nije bilo nikog osim njega. Osim toga, roboti kažu da mu je stan bio potpuno uništen. Netko je razbio računalo i zidni ekran u komadiće.

Steve zinu od iznenađenja i nevjerice. Pogledao je Carol da vidi njenu reakciju. Bila je suviše udubljena u svoje misli a da bi primijetila njegov pogled.

– Kada su dovezli mrtvu ženu, – nastavi doktor Sleski, – i kada sam vidio u kojem stanju je tijelo, prebacio sam ga u izolaciju. Još uvijek nismo ustanovili što je ubilo te dvije žene, ali izgleda da on boluje od istog. Očito je da se radi o virusu, no ja se sa takvim virusom još nisam susreo.

Carol je gledala kroz staklo, pažljivo promatrajući Johna. – Mogu li popričati s njim, Les?

– Trebao bi se odmarati.

– Molim te, Les. Jako je važno. "Donja joj je usna drhtala: izgledalo je da je na rubu plača.

– Dobro, upotrijebi ovo. – Uzdahnuo je i predao joj mikrofona. – Uključi ga tamo. On također ima mikrofona pa će se njegov glas čuti kroz zvučnike. Ipak, nisam siguran da je dovoljno dobro da bi mogao razgovarati.

– Može li nas vidjeti? – upita Steve.

– Ne, staklo je s njegove strane neprozirno, – odgovori liječnik. Steveu se učini da je primijetio samilost u doktorovu glasu. To mu se nije dopalo.

– John, zdravo. Ja sam, Carol. Čuješ li me?

Iz zvučnika se začuje zvuk teškog disanja. – Gdje si? – Bio je to jedva šapat. Doktor Sleski pojača zvuk.

– U susjednoj u sobi, John. I Steve je ovdje. Znaš da si u bolnici, je li tako? Jedini odgovor je bilo njegovo disanje.

– Bit ću kratka. Ne želim te umarati. Ali, molim te, slušaj, jako je važno. Možeš li mi reći kako se osjećaš? Kaži mi koji je glavni simptom.

– Ja ti mogu reći simptome, – upadne liječnik.

Carol ga ušutka i primakne se bliže zvučniku, pažljivo slušajući. Liječnik se smrkne i prekriži ruke, ispuštajući zvuk poput hmmm.

– Ja... , – započne slabašno glas. – Jedva vidim. – Nastane stanka te zvuk gutanja. – Kao da gledam kroz snijeg... Kao da sam okružen snijegom. I... i imam osjećaj da gubim pamćenje, tetiće Carol.

– Tetiće? – ponovi Steve začuđeno.

– Carol, je li sve u redu? Bijela si kao krpa. – Doktor Sleski je uhvati za ruku i odvede do vrata. – Hajde da te izvedemo odavde.

Minutu kasnije je ležala na sofi u salonu doktora Sleskog, dok je on hodao oko nje, izgledajući zabrinuto.

– Možda bih te trebao zadržati u bolnici, – reče. – Uopće ne izgledaš dobro.

– Dobro mi je, Les. Vjeruj mi.

– Najvjerojatnije si bila izložena tome što ima McAffrey. Bilo bi dobro da ostaneš na promatranju.

– I Steve je bio izložen. Ja više brinem za njega. Imam razloga vjerovati da sam ja imuna.

– Zašto to misliš? – upita liječnik samilosnim glasom. – To ti zasad neću reći, Les. Imam takav osjećaj.

– Carol, prestani glumiti i slušaj što ti kaže doktor, – reče oštro Steve. – Izgledaš užasno.

– Ti prestani glumiti i otiđi na injekciju, – odgovori Carol. – Pogledaj što je učinio jučer s rukama, Les. Posjekao ih je na prozorskom staklu u kući Sally Hutchins. Obećao je odmah otići liječniku. Ali čim se mene riješio, vratio se u ured.

– Da vidimo, – reče liječnik.

– Otkuda si znala? – upita Steve, nevoljko pokazujući liječniku ruke. Nije trebala odgovoriti. Sam se dosjetio. Napravio je mentalnu zabilješku da će Albert čuti svoje.

– Sam! – zavika Sleski s vratiju. – Pripremi mi injekciju protiv tetanusa!

Steve se isceri prema Carol i isplazi jezik.

Doktor Sleski je inzistirao da oboje daju uzorak krvi prije nego što ih pusti da odu. Steve je time bio još manje oduševljen nego injekcijom. Bio je mrk dok su izlazili s odjela.

– Možeš li me pričekati pred zgradom desetak minuta? – upita Carol. – Želim nešto obaviti prije odlaska.

On uzdahne i reče, – U redu, idem po auto. – Otišao je trljajući ruku.

Carol se popne kat više. Znala je kamo treba ići: već je bila ovdje. Išla je hodnikom dok nije stigla do strelice koja je pokazivala nadesno. Na malenom, rukom pisanom natpisu iznad strelice je pisalo: RODILIŠTE. Prošla je kroz dvoja rotirajuća vrata i našla se u još jednom hodniku. S desne strane, iza velikog staklenog zida nalazila se soba. Tu su bili smješteni brojni redovi malih kolijevki. Prislonila je lice uz staklo. Soba je, kao i obično, bila prazna. Njeno disanje zamagli prozor dok se borila sa suzama pri pogledu na malene, prazne krevetiće.

– Mogu li vam pomoći, gospođice?

Carol se okrene prema ženi u bijelim hlačama i laboratorijskoj kuti. Oko vrata joj je visio stetoskop a u rukama je držala podložak za pisanje.

– Ne. – Carol je izbjegavala ženin pogled. – Oprostite. Bila sam u posjeti prijatelju pa sam htjela vidjeti ima li novih beba. Samo sam znatiželjna.

– Kao što vidite, trenutačno nema. Bojim se da je vrijeme posjeta odavno prošlo. Moram vas zamoliti da odete.

– Naravno. Samo da vas pitam, je li bilo beba u zadnje vrijeme? Makar jedna?

– Bila je jedna prošli mjesec. Točno na Božić. Bučno maleno! Ne biste vjerovali kakva pluća ima taj mališan.

Ne moram vam ni govoriti koliko je to razvedrilo ovo mjesto.

– Mogu si misliti. Očekujete još neko uskoro? – Jedno. Za otprilike deset tjedana, – odgovori žena.

– To je dobro, – reče meko Carol. – To je jako dobro. Znači da još ima nade.

– Uvijek ima nade, – doda žena pružajući Carol maramicu. Rekla je da je može zadržati.

Steve je čekao u autu. – Ti si okrutna i opaka žena, Carol Hawk, – reče čim je sjela do njega.

– Znaš da mrzim igle.

– Šuti i vozi. Brnjica bi ti se još manje dopala.

Zašutio je i vozio. Nakon nekog vremena Carol reče, – Možeš me ostaviti kod ureda.

– Večeras nećeš ići tamo!

– Želim uzeti svoj auto. Osim toga moram osigurati da Albert sutra ne pusti u ured nikoga osim mene.

– Carol, već smo razgovarali o tome i rekao sam ti da ću se za sve pobrinuti. Čim dođem kući sve ću ih nazvati, a Amandu ću osobno isporučiti tvom prijatelju doktoru, odmah sutra ujutro.

– Sviđa ti se Amanda, je li?

– Zar mi se ne bi trebala sviđati? – upita Steve.

– Samo sam pitala. Nemaš razloga za paranoju.

Steve odmahne glavom i nasmije se. – Paraniočan? Ja? Ti mi to kažeš. Carol namjerno okrene glavu i pogleda kroz prozor.

– Eh, da, htio sam ti već reći, – Steve će, – popravio sam ti računalo.

– Nisi trebao ići u ured, – prekori ga Carol. – Rekla sam ti popodne da ne ideš tamo. Ovaj put to stvarno mislim. Nitko neće ulaziti u ured dok ja to ne kažem. A to svakako vrijedi i za tebe, Steve.

– Carol, pretjeruješ.

– Je li? Što su zajedničko imali Chris, Sally, John, a sada i Amanda? Ured. Zatvaram ga.

– Ne možeš to učiniti. Imaš dva projekta u radu.

– Trebam samo s vremena na vrijeme navratiti i vidjeti ima li poruka s terena. A to mogu i sama.

– Ali Carol...

– Ne mogu se igrati ljudskim životima, Steve! – Automobil zastane ispred zgrade. – Čut ćemo se sutra, može? I hvala na vožnji... i svemu ostalom. – Zalupila je vrata od auta i utrčala u predvorje.

Steve je neko vrijeme sjedio u autu gledajući je kako raspravlja nešto sa Albertom. Zatim pogleda svoje ruke u zavoju i napravi grimasu. Sam ga je zamotao kao mumiju.

Pričekao je dok nije vidio da je ostavila robota u predvorju i otišla uz stepenice. Upalio je auto i krenuo. Imao je posla.

Carol otvori vrata ureda i vidje da su svjetla ugašena i da je sve mirno. Prišla je kroz mrak do Sallyna mjesta. Sjela je pred Sallyno računalo i uključila ga. Stroj zazuj. Carol utipka riječ PERSEPHONE. Na ekranu se pojave narančasta slova ODABERITE PROGRAM. Ona otipka CHARON. IME KORISNIKA? Udahnula je duboko i otipkala JOHN. Iz stroja dopre nekoliko kliktavih zvukova. Nekoliko manjih bljeskova svjetlosti prođe ekranom. A tada se pojavi simbol: malena nadgrobna ploča na kojoj je pisalo R. I. P. Otipkala je imena svih zaposlenika. U desnom rubu ekrana pojavi se maleni mrtvački kovčeg. Poklopac se otvori uz škripu. Jedno za drugim, imena popadaše u kovčeg. Kada su sva bila unutra, svjetlost na ekranu se ugasi i kovčeg nestane.

Odjednom se, niotkuda, pojavi još jedna nadgrobna ploča. Bila je bitno veća od prijašnje; prekrivala je čitav ekran. Ispod natpisa R. I. P. ona ugleda riječi: DOBRO DOŠLI NA EKTRAN SMRTI. Ispod toga, vidjela je svoje ime. Sagnula se i izvukla utikač.

Sjedila je u mraku, a znoj joj se slijevao niz lice.

Zatim nešto začuje. Ukočila se, napeto osluškujući. Negdje iz stražnjeg dijela ureda začulo se zujanje. Ustala je i polagano krenula prema izvoru zvuka. Dolazio je iz stražnje sobe. Otvorila je vrata i ušla.

Staro računalo je zujalo na stolu, ispuštajući blijedu svjetlost iz staklenog ekrana. Oh, ne, pomisli. Kako je ovo stiglo ovamo? Duboko je udahnula i pažljivo se približila. Ime koje nije vidjela niti čula za njega već gotovo dvadeset godina, pojavi se ispisano velikim svijetlim slovima duž cijelog ekrana.

Ona vrišteći istrči iz sobe, srušivši automat za kavu. Udarila se o rub stola i pala preko stolice. Ustala je i nastavila trčati dok nije naletjela na nešto tvrdo i metalno.

– Što je bilo, kolačiću?, – reče robot.

– Albert! Ti si, hvala Bogu!

– Smiri se, malena. Dida je tu. U čemu je problem?

– Alberte, nećeš vjerovati što se događa. Sve zbog nečega što je mama učinila davno, davno.

– Zastala je dižući ruke u zrak. – Zašto to tebi govorim? – Sa svakom izgovorenom riječi, glas joj je postajao sve histeričniji. – Ti nisi moj pradjed! Nisi! Ti si samo glupi robot! Ti si običan stroj! U tebi

nema ničega živog, i nikad nije ni bilo! Ti nisi poput mene, a nisi ni kakvi su oni bili! Ti si samo hrpa beskorisnog metala! – Suze s kojima se cijeli dan borila, poteku. Nije se mogla svladati: jecala je nekontrolirano.

Robot je obgrli svojim metalnim rukama, puštajući da se suze slijevaju niz njegov kaput, blago je milujući po licu. – Hajde, hajde, – reče joj meko.

8 U devet sati ujutro, Amanda se javi na telefon. – Bok, Amanda. Steve ovdje, zovem te iz Hawka. Kako si? – Bolje sam, hvala na pitanju. Misila sam doći sutra...

– Pustimo sad to, – upadne Steve. – Možeš li za sat vremena biti odjevena i spremna za izlazak?

– Hm? Zašto?

– Oprosti, Amanda. Nisam bio dovoljno jasan. Vodim te liječniku. Tako je naredio liječnik i, što je još važnije, Carol. Nije, mi dopušteno da prihvatim negativan odgovor.

– Ali meni nije potreban liječnik.

– On i Carol su stari prijatelji, tako da nećeš morati ništa platiti, ako te to brine. Vidimo se za sat vremena.

– Oh, Steve. Čekaj!

– Da?

Amanda pogleda pismo koje je poslao njen ujak. Ostavila gaje cijelu noć prikazanog na ekranu. – Hm, da li ti se nedavno javljala tvoja majka?

– Ne, nije u posljednje vrijeme. Zašto? – Oh, samo sam se pitala kako je.

– Siguran sam da je dobro. Vjerojatno je zauzeta. Zašto pitaš?

– Samo sam znatiželjna.

– Čuj, moram ići. Popričat ćemo kad se vidimo.

– Što ti se dogodilo s rukama? – bila je prvo što je Amanda upitala kad je otvorila vrata.

– Ništa. Mala nezgoda, – odgovori Steve sliježući ramenima. – Najgori je bio napad velikog bolničara.

– Napad? O čemu ti pričaš?

– Pa, tip se okomio na mene s iglom i smotuljkom gaze, s čudnim sjajem u očima, – dramatično će Steve. – Mrzim bolnice.

– I ja. Hajde da ne odemo tamo.

– Ne vodim te u bolnicu već u jedan ured na Michigan aveniji. – Pompozno je otvorio vrata automobila i Amanda uđe unutra.

Nakon par minuta vožnje u tišini, Amanda reče, – I, koliko dugo radiš za Carol?

– Ima već tri godine.

– Tri godine? Znači, imao si šesnaest godina kada si počeo?

– Otprilike. Znaš, Carol je poznavala moju majku. I kada se mama otisnula kako bi postala zvijezda, Carol joj je obećala da će brinuti o meni. Zaposlila me i na neki način me uzela pod svoje okrilje. Kada sam počeo, nisam znao gotovo ništa, – prizna on. – Carol me učila.

– Bio si dakle ostavljen pred Carolinim vratima?

On se nasmije. – Tako nekako. Ali teško da ćeš uspjeti postati zvijezda vukući svog šesnaestogodišnjeg sina sa sobom, zar ne? Mislim, nije to lako.

– Ne, vjerojatno nije, – reče Amanda tiho. – Što je bilo s tvojim ocem?

– Odavno je mrtav. Imao sam i stariju sestru. Umrkla je kada sam imao sedam godina.

– Žao mi je.

Steve slegne ramenima. – Nije to ništa gore od onog što se dogodilo tebi, ili bilo kom drugom.

– Znači, Carol ti je nešto poput majke, je li?

– Pa, nisam baš siguran u to, – reče on. – Jest da mi neprestano prigovara...

– Prigovara ti?

– Ne bi vjerovala! – reče on tobože stenjući. – Ali ne mislim da je ikada pokušala zamijeniti moju majku. Mi smo više kao... prijatelji, pretpostavljam. Ili brat i sestra, iako je ona dovoljno stara da bi mi mogla biti baka.

– A da? Nisam znala da je toliko stara?

– Ne izgleda tako staro, – prizna Steve. – Ali, s druge strane, nitko ne izgleda staro. Svi troše prava bogatstva na tretmane kako ne bi imali niti najmanju boriću. Rekao sam Carol da mislim da je to glupo što svačije lice izgleda tako plastično. Tako umjetno. No, ona kaže, samo pričekaj, za dvadeset ili trideset godina promijenit ćeš pjesmu. Onda ja poludim i kažem da neću. Uvijek sam bio ovakav kakav sam

sad i uvijek ću biti. Ona tada kaže da nemam pojma o čemu pričam. Sve se mijenja.

Parkirao je auto ispred višekatne uredske zgrade. – Ponekad me izluđuje, – reče on. – Ali, mislim da je volim, uistinu. Platonski, jasno. – Dodao je još nešto, ispod glasa. Amanda ga je jedva mogla čuti, ali je zvučalo kao da je rekao: – Za razliku od nekih drugih ljudi.

Amanda nije bila sigurna što bi ova posljednja opaska trebala značiti – nije bila sigurna ni da li ga je dobro čula – te ne reče ništa. Nije rekla ništa niti kada je u dizalu stavio ruku preko njenog ramena. Umjesto toga, usredotočila se na popis ureda u zgradi, ugrađen pored redova dugmadi sa brojevima. SLESKIMEDICAL GROUP se nalazio na petom katu. Na šestom katu se nalazio kozmetički salon, a na sedmom nešto misteriozno označeno sa PLEASURE, Inc. Iako su brojevi na dugmadi pokazivali da zgrada ima dvadeset katova, ostatak uredskog popisa je bio prazan.

SLESKI MEDICAL GROUP sastojao se od dvije omanje sobe. Žbuka na zidu bila je prošarana stotinama malih pukotina. Amanda pomisli kako su ti zidovi nekada bili bijeli.

Steve prepozna Sama od sinoć. Sjedio je iza prijemnog stola, žvakao sendvič sa sintetičkom piletinom i još uvijek čitao isti broj magazina Prova istina. Na stoliću u sredini prostorije nalazila se hrpa oko četiri godine starih brojeva istog časopisa.

Sam kimne Steveu, pogleda Amandu i reče joj da uđe unutra. Ona se upitno okrene Steveu. – Bit ću ovdje, – reče on.

Amanda prođe kroz rotirajuća vrata i nađe se licem u lice s kosturom što je visio na vješalici za kapute. Okrenuvši se nadesno, ugleda čovjeka u bijeloj kuti kako sjedi na sklopivoj stolici pored stola za pregled pacijenata. Na zidu iza njega nalazila se skica oka. U suprotnom je kutu stajao otvoren veliki metalni ormar pun staklenih cjevčica i čudnih instrumenata.

– Stvarno ne znam zašto sam ovdje, – započe Amanda. – Osjećam se sasvim dobro. Stvarao.

– Drago mi je da je tako, – odgovori doktor Sleski otresito. – Svejedno bih te želio pregledati. Pokazao je prema stolu, i ona poslušno sjedne. Obavio je uobičajen pregled. Poslušao joj je srce i izmjerio tlak. Pregledao joj je oči, uši i grlo. Rekao je "Hmmm – i

"Ahh – i djelovao pažljivo. Uzeo je uzorak krvi, kao i druge uzorke a zatim je zamolio da precizno opiše što se dogodilo prije dva dana.

Ispričala je sve čega se sjećala. Rekla mu je također da je već ranije imala problema s niskom razinom šećera u krvi, da je izašla van bez doručka i da se ne može sjetiti da li je dan prije večerala. Složio se s njom da bi to mogao biti uzrok. Tada on upita je li primijetila nešto neobično otkad radi za Carol.

– Pa, ima nešto. Nakon što sam tamo radila nekoliko dana, počela sam sanjati čudne snove.

– Kakve snove?

– Oh, glupave. Uglavnom o robotima i računalima, i takvim stvarima.

– Stvarno? Ja sanjam ovakve snove. – Doktor pokaže prema visećem kosturu. – Možeš ustati. Gotovi smo.

– Koliko dugo poznajete Carol? – upita Amanda dok se odijevala.

– Oh, odavno! Sigurno dvadesetak godina, – odgovori on odsutno.

– Kako ste se upoznali?

Tada je još bio mladi student medicinske škole na osmom katu zgrade Audiotechtrona. Završio je posao za taj dan i krenuo kući. Pozvao je dizalo i čekao. Kada su se vrata dizala otvorila, našao se pred četvrtastom metalnom kutijom od robota, koji je u rukama nosio onsviještenu ženu. Sve je bilo puno krvi.

Ispričao je kako joj je iz lica izvadio stotine staklenih krhotina i kako je imala sreće da niti jedna nije ušla u oko. Također je rekao da je najčudnije od svega bilo to, što su neposredno prije nego što ju je našao u liftu, sva računala u zgradi prestala funkcionirati, pa nije mogao pronaći doktora Borisa, svog instruktora, i morao je sam spašavati Carol. I dandanas je sebe krivio zbog njene desne ruke. – Uvježbani kirurg je mogao spasiti njene prste, ali ja nisam znao što radim. Bio sam samo student.

– Zašto je uopće bila u takvom stanju? Što se dogodilo? – upita Amanda.

– Nikad nisam saznao sve detalje, – odgovori on. – Shvatio sam samo da je u podrumu eksplodirala neka oprema. Znaš, Carol je tada još radila za Audiotechtron.

– Audiotechtron? – reče Amanda, prisjećajući se računalnih ispisa iz ureda. – Kakva je kompanija bio Audiotechtron? Što su radili?

Doktor je izgledao iznenađen. – Što je radio Audiotechtron? Radili su sve. Na primjer, robote koje viđaš svaki dan.

Amanda klimne.

– Svi su oni napravljeni u Audiotechtronu. A to je bio manji dio njihovog posla. Njihov najveći uspjeh – i najveći neuspjeh – bio je razvoj umjetne inteligencije. Zbog toga su na kraju i propali. Ali ti si vjerojatno bila još beba kada se to dogodilo.

– A Carol je radila za njih?

– O, da, – reče doktor Sleski, – Ona je bila jedna od njihovih glavnih snaga. Najveća. – Ispričao je kako je Carol, nakon što se osvijestila, satima razgovarala s predsjedavajućim kompanije. Osim toga je čuo da je Carolin ured bio preplavljen papirima. Bilo je rečeno da je svaka datoteka u čitavoj mreži bila poslana na ispis, kako bi ti ispisi poslužili kao neka vrsta priručne knjižnice kada dođe vrijeme da se izgradi nova računalna mreža koja je trebala nadomjestiti ovu upravo uništenu.

– Naravno, to nisu bili svi podaci mreže, – tužno doda doktor. – Sistem se srušio davno prije nego što je ispis mogao biti završen. Mnogo kasnije sam čuo glasine da je devedeset posto ispisanih podataka obuhvaćalo prijeratne računovodstvene podatke.

Amanda uzdahne, ponovno se prisjećajući ispisa.

– Prilično beskorisno, ustvari, – nastavio je doktor. – Pričalo se da je među ispisima bilo i nekih formula za kreme protiv starenja kože i nekoliko nacрта zastarjele opreme. I to je bilo sve. Bili su izgubljeni čak i podaci medicinskih istraživanja, a nitko od nas u medicinskoj školi nije završio obuku. Tako smo se okupili, napravili kopije bilješki s predavanja i prihvatili se posla. Morali smo. Kada se srušila računalna mreža, više nije bilo ni liječnika.

– Ali spomenuli ste svog instruktora. Rekli ste da se zvao doktor Boris, zar ne?

Doktor Sleski odmahne glavom. – Doktor Boris je bio UI. Tih prvih godina nakon rata UI su radili sve. Bez njih bismo bili izgubljeni.

– Ako biste bez njih bili izgubljeni, kako to da su kasnije postali zabranjeni?

Izraz doktorova lica postane hladan. Okrenuo se i počeo ispisivati recept. – Nemam vremena cijeli dan čavrljati, znaš. Popij po jednu tabletu dva puta dnevno i bit će sve u redu.

Kada se Amanda vratila u čekaonicu, Steve odloži primjerak Prave istine i ustane.

– Sve u redu?

– Propisao mi je nadomjestak za željezo, a osim toga kaže da ću preživjeti.

– Dobro, – reče Steve. – I, što misliš o njemu?

– O doktoru? – odgovori Amanda. – Da budem iskrena, mislim da je malo čudan.

– Drago mi je da to čujem. Ni meni se ne sviđa. – Uzeo je njenu ruku i izveo je iz čekaonice.

– Imaš li kakvih planova za večeras?

– Ne baš. Zašto?

– Pa, pitao sam se bi li željela da izađemo kasnije na piće. Ako se osjećaš dovoljno dobro, naravno.

– Osjećam se dovoljno dobro.

– Odlično. Moram nešto obaviti danas poslije podne. Nešto za posao. Znaš. Ali mogu doći po tebe oko... osam?

– Oko osam može.

Steve se vratio do svog stana, napravio sendvič i sjeo ispred kućnog računala. Utipkao je nekoliko komandi i na velikom zidnom ekranu se prikažu podaci koje je pregledao. Zavalio se u stolicu i promatrao uvećane riječi i dijagrame koji su prekrivali čitav jedan zid njegova stana. Što duže je proučavao datoteke koje je prekopirao sa starog računala, bivao je sve uvjereniji da je pronašao stare originalne nacрте za prototip računala s umjetnom inteligencijom, koje reagira na glasovne komande. Odgrizao je komad sendviča i otipkao ime još jedne datoteke: SAMSON.

Nekoliko sati kasnije, Steve je i dalje buljio u ekran pokušavajući shvatiti što to čita. Mogao je razumjeti tehničke podatke. Žice, čipovi i pločice s elektroničkim krugovima nisu predstavljali problem. Ali nije mogao shvatiti što ovdje rade riječi poput "zigota – ili "gamete".

Ponekad mu je bilo lakše razmišljati dok se kreće. Ustao je i počeo hodati po sobi, puckajući prstima u ritmu svojih koraka. Smetali su mu zavoji na rukama. Zastao je da ih skine, i pogled mu klizne na sat. Bilo je sedam i četrdesetpet. – O, ne! – uzvikne jureći u kupaonicu.

9 Bilo je skoro osam i trideset kada je Amanda začula zujanje zvona na vratima. – Oprosti što kasnim, – reče Steve u portafon. – Nema problema. Odmah ću sići.

Sišla je niz stepenice i otvorivši ulazna vrata ugledala Stevea odjevenog u tamnoplavo odijelo i žarkocrvenu kravatu. Kosa mu je još uvijek bila mokra od tuširanja a u rukama je držao buket cvijeća.

– Ovo je za tebe.

– Oho! – reče Amanda. – Što su to, ruže?

On potvrdi.

– Gdje si ih samo nabavio?

– Pokazat ću ti jednom, – odgovori on trudeći se da zvuči tajanstveno.

– Mislim da bih ih trebala staviti u vodu. To se radi sa cvijećem, zar ne? Oh... uđi!

Pratio ju je do stana i krenuo ravno prema računalu. – Erebus, serija pet. Nimalo loš mali stroj! Nisam znao da ih još proizvode.

– Vjerojatno se ne proizvode. Pripadao je mojoj teti, a ona gaje nabavila rabljenog. Rekli su joj da je prijašnji vlasnik bila neka stara dama koja ga je koristila samo nedjeljom. To je trebala biti nekakva šala, pretpostavljam. Nema mnogo funkcija, ali je za mene dovoljno dobar. Ovi moderni se uvijek pokvare. Ili je barem tako kada ih ja koristim. – Pretražila je sve police u kuhinji. – Bojim se da nemam vazuu, – reče ispričavajući se. – Morat ću ih staviti u čašu. Sramota je da nemam nešto što bi pristajalo njihovoj ljepoti.

– Ti im dobro pristaješ, – reče Steve.

Amandine obraze kao da je oblila vatra. Ona se brzo okrene zaokupljena ružama.

– Lijepa haljina.

– Hvala, – reče ona, ne okrećući se od ruža.

– Lijep stan, – reče on.

– Bio je tetin. Sve što tu vidiš pripadalo je mojoj teti. – Krenula je prema vratima. Bila je toliko nervozna da je jedva sprječavala drhtanje. Nije mogla razumjeti zašto se tako osjeća; u uredu se pored Stevea osjećala sasvim ugodno. Ali, to je bio posao i bio je dan. Sada je noć i sve je drugačije. – Hoćemo li poći? – reče, gledajući pred sebe.

– Ima li neko određeno mjesto kamo bi željela ići? – upita Steve dok su silazili niz stepenice. Ona odmahne. – Možeš ti nešto predložiti. – Jesi li bila u Penthouseu?

– Steve, da budem iskrena, nisam bila gotovo nigdje.

– Svidjet će ti se Penthouse, – reče on dok su ulazili u auto.

On kod Randolpha skrene desno, vozeći pored nekoliko blokova praznih parkirališta i napuštenih zgrada i napokon zaustavi auto ispred male, zdepaste jednokatnice od trošne opeke. Vrata su izgledala poput ploče od valovitog lima. Koliko je Amanda mogla vidjeti, prozora nije bilo.

Ona izađe iz automobila i pogleda niz ulicu. Bilo je mračno kao u rogu. Da ispred zgrade nije bilo parkirano desetak automobila, čitavo bi susjedstvo izgledalo napušteno.

Steve povuče limena vrata i ona oklijevajući uđe za njim. Dok su prolazili prigušeno osvijetljenim hodnikom, Amanda primijeti da opet postaje nervozna, ovaj put iz sasvim drugog razloga. Pitala se što je Steve naumio. Bili su sasvim sami u nečemu što je nalikovalo na napušteno skladište, bogu iza leđa. Kakvo je ovo mjesto za izlazak? I koliko dobro uopće poznaje ovog tipa? Ne poznaje ga. Ustvari, tek su se upoznali.

Pokušala se utješiti činjenicom da otkad zna za sebe nije čula ni za jedan jedini nasilni zločin. Bila je to jedna od rijetkih prednosti drastičnog smanjenja populacije: psihotični ubojice i pljačkaši su pripadali prošlosti, podsjetila se. O njima samo čitaš u povijesnim knjigama.

Zastali su ispred dizala. Steve joj se nasmiješi i ona pokuša uzvratiti osmijeh. Ne budi toliko paranoična, ukorila je samu sebe.

Steve pritisne dugme i vrata dizala se otvore. Ušli su u jarko osvijetljen, drvom obložen interijer. Na zidu je visjelo veliko okruglo ogledalo sa zlatnim okvirom. Krajičkom oka Amanda primijeti Steva kako popravlja kosu, nakratko se pogledavši u ogledalu. Vrata iza njih se tiho zatvore.

Stajali su licem okrenuti prema drugim vratima pored kojih su na zidu bila dva stupca numerirane dugmadi. Na digitalnom ekranu iznad vrata bilo je ispisano: PRIZEMLJE. Pored dugmeta broj trideset i osam, nalazila se mala zlatasta metalna pločica na koju su ukrašenim slovima bile ugravirane riječi: PENTHOUSE BAR. Steve

pritisne dugme trideset osam. Dizalo se treslo i poskakivalo dok su se na digitalnom ekranu iznad vrata izmjenjivali brojevi od dva do trideset i sedam. Napokon, na ekranu se ispiše PENTHOUSE. Vrata se otvore i Amanda zine od iznenađenja.

Ušli su u nešto što je izgledalo poput velike kružne prostorije iznad grada. Prostorija je bila, najblaže rečeno, uređena u stilu s prijelaza stoljeća; mutna siva ogledala i debeli sivi sagovi. Starinski stolići bili su od sjajnog kroma, a stolice presvučene podstavljenom imitacijom crne kože. Cijeli bar bio je kombinacija kroma i crne kože. Bila je ovdje i uzdignuta pozornica na kojoj se nalazio glasovir i mikrofon. Ali, stvarno izuzetna osobina ovog prostora bio je vidik.

Oko čitave prostorije, od poda do stropa, nalazili su se prozori. Ravno naprijed, Amanda je mogla vidjeti sve do prilazne ceste za jezero Shore, po kojoj su deseci automobilskih svjetala jurili u oba pravca. Iza njih, ispod zvijezda ljeskala se tamna voda jezera Michigan. Na drugoj strani prostorije, miljama se pružao naizgled beskrajn obzor visokih zgrada čiji su prozori sjali u noći.

Sjeli su za stol s kojeg se pružao pogled prema jezeru. – Ovo je prekrasno, – reče Amanda. – Vrlo uvjerljivo. – Potpuno drugačije od stvarnosti pustih ulica, nenaseljenih zgrada u različitim fazama propadanja, i ogromnih područja praznog, mrtvog prostora na kojem ništa ne raste.

– Što bi željela? – upita Steve.

Barmen posegne za bocom na kojoj je pisalo Škotski dramtizirani alkohol i natoči neku smeđu tekućinu u dvije čaše. Dok je Steve donosio čaše do stola, na pozornicu se uspne robot obučen u tamno odijelo, sa velikom širokom kravatom.

Robot se nakloni, i reče – 'veče, svima, – u mikrofon. Zatim uzme čašu, stavi dolarsku novčanicu u nju, i spusti je na glasovir. Bez daljnjeg ustručavanja, robot sjedne i počne svirati.

– Sviđa ti se ovo mjesto, Amanda? – Izuzetno. Prekrasno je.

– Drago mi je da ti se sviđa, – reče Steve stidljivo. – Ja sam ga dizajnirao.

– Kako to misliš? Ti si vlasnik, ili tako nešto?

– Oh, ne, ništa poput toga. Ovo je samo dio mog mjesečarenja, od otprilike godinu dana. Kada sam rekao da sam dizajnirao ovo mjesto, nisam mislio na odabir namještaja ili nečeg drugog. Ali sam

napravio animacije u prozorima, dizalo, programirao sam robote... i takve stvari.

– Kako si isprogramirao robota da svira klavir? – Pa, ustvari i nisam. Klavir svira sam.

– Svejedno sam zadivljena. Kako si našao vremena za sve to?

On slegne ramenima. – Navečer, vikendom. – Skinuo je naočale i protrljao oči. – A što bih drugo radio? Bio je to način da si ispunim vrijeme.

On ne izgleda loše, uhvati se Amanda kako razmišlja. Ima lijepo lice. – Ti svo svoje vrijeme provodiš radeći, je li tako?

– Volio bih to promijeniti. Nemaš pojma koliko bih to želio.

Amanda pogleda svoje piće. Nikada prije nije pila alkohol i očito ga nije previše dobro podnosila. Popila je samo jedan scotch, a već je osjećala kako joj lice oblijeva toplina. Nadala se da joj se obrazi neće opet zacrvenjeti.

– Hoćeš li još jedno? – upita Steve. – Ne bih sada. Malo kasnije.

– Kada poželiš, samo reci. – Nagnuo se naprijed i s obijesnim izrazom lica primio Amandu za ruku. – Pogledaj iza sebe, – reče. – Mjesecima sam radio na njoj.

Amanda pogleda drugog robota koji je prilazio pozornici. Da, ovaj je bio drugačiji. Zadignuta haljina bila je čvrsto pripijena uz njegovo metalno tijelo. Duga smeđa kosa perike bila je prebačena na stranu kako bi pramenovi provokativno prekirivali jednu od kamera na mjestu očiju. Ruke od nerđajućeg čelika završavale su dugim crvenim noktima.

Robot je stao ispred mikrofona i iz nepokretnog zvučnika koji je nadomještao usta, začuo se ženski glas. – Pozdrav svima. Dobro došli u Penthouse. Nadam se da vam je svima odlično ovdje, jer meni zasigurno je. Moje ime je Samantha, a želim vam predstaviti svog starog prijatelja Maxa Rogersa, za klavijaturama! – Samantha aplauzom pozdravi robota klavijaturista. On prođe rukom preko tipki i mahne publici.

– A sada, – nastavi Samantha, – željela bih vam otpjevati jednu vrlo staru pjesmu. To je jedna od mojih omiljenih, a nadam se i vaših omiljenih pjesama. – Max Rogers odsvira uvod, a Samantha započne sporu i sjetnu izvedbu pjesme Stormy Weather.

Bilo je gotovo tri sata kada je Steve zaustavio automobil ispred Amandine kuće. Ona se ni ne pomakne da bi izašla iz auta. Glava joj je bila zabačena prema nazad na naslonjaču za glavu a oči sklopljene. Disala je duboko i pravilno. Steve se nagne prema njoj i reče, – Probudi se. Kod kuće si.

– Hmm? – Ona otvori oči. – Oh, da, da.

– Otpratit ću te do ulaza.

– Pravi si kavalir.

On se nasmije vragolasto i reče, – Ne računaj na to.

Amanda je bila pomalo nesigurna na nogama. Popila je samo dva pića prije nego što je prešla na sok od naranče, no svejedno joj je bilo toplo i pomalo mutno u glavi. Zastala je pred vratima i rekla, – Hvala ti, Steve. Provela sam uistinu lijepo večer.

On se nagne i poljubi je, ali ga ona nakon nekoliko trenutaka odgurne.

– Nešto nije u redu?, – upita on.

– Ne.

– U tom slučaju... , – reče on približavajući lice njenom.

– Steve, stvarno sam umorna. Provela sam prekrasno večer, ali i veoma dug i naporan dan, znaš da sam bila bolesna...

– Zaboravio sam na to! – upadne on. – Ja sam bezobzirna budala, shvaćaš? Možda sutra, ha?

– Što sutra? – Malko joj se zamuti u glavi. – Želim te vidjeti. – Pa... Steve... ja...

Uzeo je njenu ruku i prionio je uz svoj obraz. Tada je pogleda proračunatim pogledom malog izgubljenog dječaka.

– U redu, – reče ona. – Nazovi me.

10 Steve otvori vrata svog stana i primijeti da je zidni ekran ostavio uključen. Još uvijek su bile prikazane iste nerazumljive riječi i jednadžbe. Provjerio je računalo. Poruka nije bilo. Čudno, pomisli. Carol se već trebala javiti. Pogledao je koliko je sati: skoro tri i trideset, prekasno da sada zove. Zabilježio je u mislima da ujutro čim ustane treba nazvati Carol, isključio ekran i otišao u krevet.

Probudio se u deset sati, napravio skraćenu verziju svog uobičajenog karate razgibavanja, a zatim nazvao Carol u njen stan. Nitko se nije javljao.

Nazvao je ured. Bez odgovora. Nazvao je doktora Sleskog. John je umro, a sada se i Julio razbolio. Doktor se nije čuo s Carol. Steve nazove Alberta. Robot mu reče da je vrlo zabrinut. Nikada nije vidio Carol tako uzrujanu, a i ured je u neredu.

– Kako to misliš da je ured u neredu? – upita ga Steve.

– Svuda polomljene stvari, – jadikovao je Albert.

– Što je polomljeno?

– Stolice, strojevi, sve.

– A što je s Carol? Je li ona sada tamo?

– Rekla je da ide kući, – odstene Albert.

– Nije kod kuće. Pokušavao sam je nazvati.

– Tako je meni rekla, – reče robot. – Rekla je da ide kući.

Steve ponovno nazove Carolin stan. I dalje se nitko nije javljao. Otipkao je kratku poruku i poslao je na njeno kućno računalo.

Zatim sjedne u auto i odveze se do ureda.

Kada gaje ugledao, Albert ustane. – Žao mi je, Steve. Ne smijem te pustiti gore.

– Ne budi smiješan, Alberte.

– Carol je tako zapovjedila. Nikome nije dopušten pristup uredu. Posebno je napomenula – reci Steveu da se to odnosi na njega'.

– Slušaj, Alberte. Od srijede navečer, nitko nije čuo niti vidio Carol. Zar ti nisi zabrinut za nju?

– Znaš da umirem od brige, Steve. Umirem.

– Ako je želimo pronaći, ja moram pogledati i ured. Jasno ti je to, zar ne?

– Mislim da mi je jasno, Steve. Umirem od brige. – Potapšao je robota po leđima i odjurio uz stepenice. Vrata ureda su bila otvorena. Albert je imao pravo. Ured je bio u potpunom neredu. Nekoliko je stolova, uključujući i njegov, bilo prevrnutе. Njegovo računalo ležalo je na podu. Žice su bile presječene a neki dijelovi iščupani. I drugi terminali su bili u istom stanju. Čak je i automat za kavu ležao oboren. Tepih oko automata je bio mokar. Vlažne hrpice mlijeka u prahu skrtnule su se na podu. Prekoračio je preko automata za kavu i pažljivo ušao u stražnju sobu.

Staro računalo bilo je na stolu gdje gaje i ostavio, ali je pokrov bio skinut a unutrašnjost iščupana. Na podu ispred računala ležala je slomljena stolica. Ekransko staklo je bilo napuklo.

Steve začuje korake. Okrene se i ugleda robota kako stoji iza njega. – Alberte, ja ovo ne razumijem. Tko je to učinio?

– Carol, – odgovori robot. – CAROL? Pa zašto?

Robot neko vrijeme ne reče ništa. – Carol mi je rekla da su Christine i Sally mrtve. Je li to istina, Steve?

– Bojim se da jest.

Albert obori glavu. – To znači da ih više nikada neću vidjeti, je li tako?

– Da, Alberte. Tako je.

– Carol je rekla da će i John umrijeti. – Robot savije svoje metalne ruke i podigne ih prema nepomičnim ustima. – To znači da ni njega više neću vidjeti.

– I John je umro, – reče meko Steve.

– Tako je to kad ostariš, – progundā robot. – Prijatelji te napuste, jedan za drugim, dok ne ostaneš potpuno sam. – Podigao je glavu i pogledao Stevea. – Carol je bila jako uzrujana, Steve. Nikada je nisam vidio tako nesretnu. A onda je odjednom duboko udahнула, ispravila se i postala vrlo mirna. Rekla mi je da ćete svi umrijeti ako ona nešto ne poduzme.

– Da li ti je rekla što namjerava učiniti? – upita Steve zabrinuto.

– Evo što je učinila, Steve, – reče robot pokazujući po sobi. – Bila je vrlo metodična. Odsjekla je i telefonske žice.

– Zašto je nisi spriječio?

– Rekla mi je da to ne činim, – odgovori robot. – Rekla je da ide kući 'dovršiti posao'. Tako je rekla.

– To nema smisla, – reče Steve više za sebe nego Albertu. – Nakon toliko truda što gaje uložila u ovu kompaniju.

– Steve?

– Reci, Alberte?

– Ja ću još vidjeti Kolačić, je l' da?

Carolin stan se nalazio u starom poslovnom središtu grada, u zgradi pored rijeke.

Steve parkira auto ispred rotirajućih vrata zgrade. U samom ulazu nalazilo se malo stepenište od pet stepenica koje je vodilo do staklenih, uvijek zaključanih vrata.

Iznad vrata je bila postavljena mala videokamera, a popis stanara je bio ugrađen u zid pored portafona.

Iako je u zgradi bilo gotovo stotinu stanova, na popisu se nalazilo samo četrnaest imena. Svako ime je imalo svoj četveroznamenasti pozivni broj. Broj pored "Hawk, C. – bio je 2501. Steve unese broj i pričeka. Nije očekivao da se Carol javi, te se iznenadi kada se iz zvučnika začulo kratko klik.

– Carol? – reče u mikrofon. Bez odgovora.

– Carol! – ponovi glasnije. Ništa. Tada se sjeti Carolinog malog robota: kutije na kotačima. Što se Stevea ticalo, ta glupa stvar bila je potpuno beskorisna i trebala je već odavno biti bačena u staro željezo. Bila je to jedna od mušica Carolinog karaktera; ne samo da ga se nije htjela rješiti, nije htjela niti čuti da bi se robotu promijenio program.

– Alphonse, jesi li to ti? – reče Steve nježno, kao da se obraća malom djetetu. "Alphonse, ja sam, Steve. Carolin prijatelj. Vidjeli smo se više puta. Ako pritisneš crveno dugme pored vrata, moći ćeš mi vidjeti lice.

Pogledao je prema kameri i mahnuo. – Vidiš, to sam ja, Alphonse. Poznaješ me, zar ne? Sada, ako pritisneš plavo dugme, moći ću ući unutra. – Pričekao je. Ništa se nije događalo. Ponovno je pogledao kameru i nasmiješio se. Iz zvučnika se začuo još jedan mali klik.

– Alphonse, ti čudovište malo, – polako i prijeteći reče Steve. – Ako me ne pustiš unutra, razbit ću vrata, doći ću gore i napuniti kadu vodom, bacit ću te unutra i ostaviti da zahrđaš. Ako ne želiš da ti se to desi, bolje ti je da pritisneš to plavo dugme i pustiš me unutra. Odmah.

Na trenutak nastane tišina. – Vrlo dobro, Alphonse. Izabrao si kadu, – reče prijeteći Steve.

Začuo se klik i zujanje, i vrata se otvore.

Steve je oduvijek mrzio predvorje Caroline zgrade. Zidovi su bili prekriveni nepodnošljivim sjajnim srebrnim tapetama na kojima je bio uzorak plavoljubičastog cvijeća. Namještaj se sastojao od dvije sofe presvučene jeftinim poliesterskim materijalom također s uzorkom plavoljubičastog cvijeća i jednog stolića od stakla i kroma. Neizbježni ekran je bio ugrađen u zid preko puta sofa. Na ekranu se trenutačno prikazivala još jedna klasična shawigra iz arhive:

nešto nazvano Piramida novca. Dok je prilazio dizalu, Steve baci kratak pogled na ekran i ugleda nasmiješeno lice žene koja je umrla

davno prije nego što se on i rodio.

Pritisnuo je dugme za pozivanje dizala i čekao. Pokušavao se prisjetiti kada je posljednji put bio preplašen i došao do zaključka da nikada do sada nije osjetio pravi strah. Kada su prije neki dan provaljivali u Sallynu kuću, nije se ni najmanje bojao. S druge strane, nije mu bilo ni na kraj pameti da će je naći mrtvu. Nije želio misliti što bi danas mogao pronaći.

Vožnja do petnaestog kata kao da je trajala cijelu vječnost. Pogledao je svoje ruke. Drhtale su.

Napokon, vrata dizala se otvore i on izađe na Carolin kat. Mali robot je već stajao u hodniku očekujući ga. Vrata Carolinog stana su bila otvorena.

Steve prođe pored robota i uđe u stan. Osjetio je kako mu se steže grlo dok je dozivao Carolino ime.

– Carol! – vikne promuklo. – Carol!

Stan se sastojao od dugog hodnika koji je s obje strane završavao vratima koja su svaka vodila u različite sobe. Steve metodično pootvara jedna vrata za drugima pogledavajući unutra. Nije joj bilo ni traga.

Okrenuo se prema malom robotu koji gaje cijelo vrijeme pratio. – Slušaj Alphonse, – obrati se metalnoj kutiji, – je li ona bila ovdje?

Robot je mirno stajao.

– Znam da ne možeš govoriti, ali me možeš razumjeti, zar ne?

Robot se ne pomakne.

– Trebaš samo podići desnu ruku ako je bila ovdje u posljednja dva dana ili lijevu ako je nije bilo. Dakle, desna ruka za da, lijeva ruka za ne.

Robot ne učini ništa.

– Desna za da, lijeva za ne, – ponovi Steve. Alphonse, je li Carol bila ovdje u posljednja dva dana?

Robot ispusti klikajući zvuk. Zatim podigne obje ruke.

– Dobro, – reče Steve. Otišao je u kupaonicu i odvrnuo slavinu.

Robot se otkotrlja u jednu od spavaćih soba i zalupi vrata. Steve je mogao čuti kako gura namještaj na vrata.

Vratio se u dnevnu sobu, gdje se nalazilo Carolino kućno računalo priključeno na antikni crnobijeli televizor sa pedesetcentimetarskim ekranom. Nikad nije uspio shvatiti zašto osoba takvog tehničkog

znanja drži u kući najprimitivnije računalo koje se može zamisliti. Pomaknuo je košaru sa šivaćim priborom i sjeo da pročita poruke.

Carol, bok. Nisam te uspjela dobiti u uredu. Svejedno, samo te obavještavam da je završna faza inspekcije zakazana za petak, pa ako sve prođe kako treba, u ponedjeljak sam u uredu. Ako imaš nekih pitanja, slobodno mi se javi. Kath.

Poruka je bila od Katherine, glavnog inženjera Californijskog projekta. Završavali su točno po planu.

Nitko se ne javlja na telefon, a uredski sistem je izgleda pao. Problemi na terenu. Molim, javi se Jaime Gonzalesu u Limu, pronto. Jim.

Steve na ovu poruku samo slegne ramenima. Nije bilo prvi put da imaju problema u Peruu. Carol, pokušavam te dobiti i kod kuće i u uredu. Hitno moramo razgovarati. Les.

Steveu se nije sviđala riječ "hitno". Naravno, možda joj je samo želio reći za Julia. Nadao se da je tako.

CAROL! ŠTO SE DOVRAGA ZBIVA? ZAŠTO SE NITKO NE JAVLJA NA TELEFON I ŠTO SE DOGODILO SA SISTEMOM? DANONOĆNO VAS POKUŠAVAM DOBITI, ALI NITKO NE ODGOVARA. NIJE ISPORUČENA ZAŠTITNA ODJEĆA A SAD ČUJEM DA NIJE NI NARUČENA. POSAO STOJI. KLIJENT NIJE SRETAN. INŽENJERI NISU SRETNI. JA SAM NESRETAN, UČINI NEŠTO! JIM.

Steve zaključio da je najbolje obavijestiti Jimu o svemu što se događa. Upravo je želio podići slušalicu, kad telefon zazvoni.

– Halo? – reče Steve.

– Da li je Carol tamo? – upita muški glas.

– Ne, nema je. A tko zove?

– Molim vas, kažite joj samo da nazove Lesu Sleskog.

– Doktor Sleski? Steve Wilson ovdje. – Oh, Steve! Jesi li se već čuo s njom?

– Nisam, doktore. Zato sam ovdje. Pokušavam je pronaći.

– Shvaćam, – reče doktor potišteno.

– Doktore, pročitao sam poruku koju ste poslali Carol. Zašto ste napisali da morate 'hitno' razgovarati s njom? To nema veze sa uzorcima krvi koje ste uzeli, je li?

– Pa, ustvari, ima, – započne doktor.

Steve uzdahnu tako glasno da je bio siguran da ga je doktor čuo. Smiri se, ukori sam sebe.

Moraš se svladati.

– Naravno, prvo bih ti trebao održati prodiku zbog čitanja tuđe pošte, – nastavi doktor, – ali ovaj put se ne trebamo zabrinjavati.

Steve zaboravi da se treba smiriti i svladati. – NE TREBAMO SE ZABRINJAVATI? – Glas mu je bio na rubu hysterije. – Troje ljudi s kojima radim su mrtvi, jedan je u bolnici, šefica mi je nestala, a vi mi kažete da se ne trebamo zabrinjavati?

– Smiri se, Steve, – reče doktor mirno. – Konačno smo uspjeli izolirati virus, a mogu ti reći i da ga u tvojoj krvi nismo našli. S tobom je, dakle, trenutačno sve u redu, ali smo našli neka zanimljiva antitijela koja još uvijek proučavamo. Jesi li se sad smirio?

Steve je mrzio pokroviteljski ton kojim mu se doktor obraćao, ali se uspio obuzdati. – A što je sa Amandom? – upita promuklo.

– Ti bi sve želio znati, je li? No, dobro. S njom je sve u redu. Malko je slabokrvna, to je sve.

Već sam joj propisao lijek.

– A Carol?

– To je već sasvim druga stvar, Steve. Mislim da o tome ne bih trebao s tobom razgovarati.

– Ili ćete o tome razgovarati sa mnom, i to sada, preko telefona, – reče Steve, trudeći se da ne diže glas, – ili osobno, dok budem lupao vašom glupom glavom o zid!

– Stvarno nije potrebno da mi se obraćaš tim tonom, Steve. Ti svakako razumiješ princip povjerljivosti između...

– Nije me briga za vaše principe! Carol i ja smo zajedno već jako dugo, i koliko se meni čini, ona sada negdje leži... i umire. Ne znam gdje da je tražim, ne znam što da radim! – Stisnuo je šake od nemoći; oči su mu se počele vlažiti. Prestani s tim, reče sam sebi, bijesno brišući suzu sa obraza.

– Steve, Steve, – reče doktor umirujući ga. – Naravno da si zabrinut zbog nje. To razumijem.

Slušaj, gdje god da se Carol sada nalazi, siguran sam da je s njom sve u redu.

– Zašto? – grakne Steve. – Otkud znate?

– Dobro, vjerojatno tebi mogu reći. Našli smo virus u Carolinoj krvi...

– O, bože!

– Ali virus je bio mrtav. Razumiješ li? Virus je bio mrtav.

– Ššto? – zamuca Steve.

– Sjećaš se one noći u bolnici, kad je Carol rekla da je imuna? – Stanka. – Pa, izgleda da stvarno je. Zato sam htio razgovarati s njom. Kako je znala da je imuna? Zamisli koliko je to važno za pronalazak cjepiva.

Steve je uvijek bio pametan. Bio je bistar momak i mali genijalac u uredu. Poseban Carolin štićenik i onaj koji će preuzeti posao kad ona ode u mirovinu. A sada se našao u nečemu što jednostavno nije mogao shvatiti. Osjetio se usporenim i tupim; nije mogao misliti. – Ako vidim Carol, reći ću joj, – bilo je sve što je rekao.

Spustio je slušalicu i sjeo. Na ekranu se još uvijek nalazila Jimova poruka: CAROL! ŠTO SE DOVRAGA ZBIVA? Neće odmah nazvati Jima. Ne bi znao što da mu kaže.

Uzeo je iz ladice komad papira i olovku i napisao: – Carol, tražio sam te ovdje. Doktor Sleski hitno želi razgovarati s tobom, a osim toga imaš važnih poruka na računalu. – Nije se sjetio poruke koju je poslao tog jutra jer bi se vjerojatno upitao kako to da je nema ovdje. – Molim te, javi se. Ako nisam kod kuće, onda... , – razmišljao je na trenutak, a tada dodao, – probaj kod Amande. – Stavio je poruku preko tipkovnice. Bio je siguran da će je ovdje naći... ako se ikada vrati.

Na kuki u kuhinji visjeli su rezervni ključevi. Prije izlaska, Steve ih spremi u džep.

11 Steve se preko tri stepeništa uspne do svog stana. Kao i Amanda, i on je bio sam u zgradi. Izabrao je najviši kat jer je tamo bilo dnevnog svjetla. Spavaća soba je bila u općem neredu, sa teretanom, alatom i različitim dijelovima strojeva i žicama rasprostrtim preko svake moguće površine. No, dnevnu sobu je uspio održati gotovo praznom – njom je dominirao veliki zidni ekran. Namještaj i računalo držao je što je dalje moguće od niže razine dnevne sobe gdje je vježbao karate. Do sada je uspio putem videodopisničkog tečaja stići do smeđeg pojasa. Namjeravao je doći i do crnog, ali nije imao dovoljno vremena.

Vozeći se kući Steve je razradio plan djelovanja. Prvo, nazvat će policiju i prijaviti Carol kao nestalu osobu. Drugo, nazvat će Jima i reći mu što se dogodilo. Konačno, javit će se Amandi i objasniti joj zašto se večeras najvjerojatnije ipak neće vidjeti.

Kada je otvorio vrata, prva stvar koju je primijetio bio je još uvijek upaljen ekran, koji je prikazivao iste nerazumljive podatke. To je bilo čudno. Bio je siguran da ga je isključio. No tada reče sebi da nije nemoguće da je zaboravio; današnji događaji stvarno su ga uzdrмали.

Isključio je ekran i ponio telefon u spavaću sobu. Pokušao je nazvati policiju. Ništa se nije zbivalo. Nije čak ni zvonilo. Nazvao je ponovno isti broj. Opet ništa.

Okrenuo je Jimov broj u Peruu. Ista stvar. Promrmljao je psovku. Telefon nije radio.

Uklonio je plastični pokrov i pogledao unutra. Sve je izgledalo kako treba.

Vratio se u dnevnu sobu i na računalu otipkao poruku policiji. Unio je kodni broj i pritisnuo dugme za slanje. Zatim je otipkao pismo Jimu, objašnjavajući što se doli godilo i da je prijavio Carol kao nestalu osobu. Duboko je udahnuo prije nego što je poslao ovu poruku. Onda je napisao kratku poruku Amandi o tome kako mu je žao što otkazuje njihov sastanak, ali da će joj sve objasniti kada se vide. Upravo je htio unijeti Amandin kod, kad se na ekranu računala sljedeće riječi pojave: **TKO JE AMANDA?**

– HAA? – izgovori glasno Steve. Odgurnuo je stolicu prema nazad i zaprepašteno gledao u ekran. Ekran se nakratko zamrači a zatim se ispiše: **AMANDA JE IME KORISNIKA KOJEG PREPOZNAJE CHARON. IME NIJE BILO POZNATO SISTEMU DO 14 SATI DVADESET I PRVOG SIJEČNJA. TO JE NOVO IME KORISNIKA I NIJE NA POPISU ZAPOSLENIH U HAMKU. PONAVLJAM: TKO JE AMANDA?**

Steve promisli trenutak, zatim se nagne naprijed i otipka: **A TKO ŽELI ZNATI? EKRAN SMRTI ODLUČUJE DA OVAJ EKRAN MORA UMRIJETI. HA HA.**

Pojavi se mali nadgrobni kamen, a zatim nestane. Uz tihi prasak, Steveov ekran se zamrači. Steve ustane i napravi krug oko kućišta računala, pucketajući prstima i razmišljajući. Zatim se vrati u

spavaću sobu i uzme kutiju s alatom. Izvadio je maleni odvijač i krenuo uklanjati malene vijke na kućištu. Baš kad se spremao podići pokrov računala, začuje se pucketanje i on ugleda bljesak. Naglo se okrenuo i ugledao kako se zidni ekran opet uključio. Prekidač na upravljačkoj konzoli se pomicao sam od sebe. Zastao je kod oznake "televizija".

– A sada, na vaše gledateljske zadovoljstvo, – reče nježan glas profesionalnog najavljiivača, – predstavljamo vam još jedan klasik Televizije Zlatno Doba: što je moj život? – Pojavio se uvodni kadar aplauza publike u studiju, a zatim je čitav ekran prekrile lice malenog dječaka.

– Zdravo, Steve, – reče vedro dječak.

– Tko si ti? – Što je meni da pričam s njim, pomisli Steve. Nije valjda da me može čuti!

– Ja sam tvoj mlađi brat.

– Ja nemam mlađeg brata, – reče Steve mirno. On me može čuti, pomisli.

– Naravno da imaš! Zar ti teta Carol nije pričala o meni?

– Carol ti je teta, a ja sam ti brat? Ne bih rekao da je to moguće.

– Eh, Carol mi nije prava teta, – odgovori dječak, plaho nagnuvši glavu. – Samo je tako zovem. Ona mi je ustvari nešto kao sestrična. Ali ti si sigurno moj brat. Imamo iste roditelje!

Steve je stajao prekriženih ruku.

– Ma, je li? Tek da se zna, kako se oni zovu?

– Oh, pa to je lako. Ime moje majke je Annette Stevens, a otac se zvao Joe Wilson, – odgovori dječak. – Vjenčali su se dva tjedna prije nego što si se ti rodio, – dodao je u povjerenju.

Steve do sada nije čuo za to. – Tko te na ovo nagovorio? – upitao je.

Dječak ne obrati pažnju na pitanje, već nastavi, – Imali smo i sestru po imenu Janny, ali ona nije dugo živjela, zar ne? Ali tu sam ja, a ima nas još četvero. Dva dječaka i dvije djevojčice. Pa zar ti teta Carol ni o njima nije pričala?

– Dva dječaka i dvije djevojčice, – ponovi Steve ironično. – Da, stvarno. A kako se oni zovu?

– Jedan nula jedan, jedan nula dva, jedan nula tri i jedan nula četiri, – odgovori dječak.

Mili bože, pomisli Steve. Pravi luđak! Ilije ovo nečija bolesna šala.

– A znaš li što im se dogodilo? Teta Carol ih je ubila! – Dječakovo lice se izobličilo od bijesa.

– Hladnokrvno ih je ubila! Vidio sam. Raznijela ih je na komade! Našu malu braću i sestre.

– Carol ih je raznijela na komade, je li?

– Da, a i druge je ubila?

– Druge?

– Čak i Samsona je ubila, – šmrcnu dječak.

Samson? Steve se pokušavao sjetiti gdje je vidio to ime. Tada se sjeti da je to ime datoteke koja se do maloprije projicirala na njegovu ekranu. Sigurno je mali uzeo ime iz te datoteke.

– Mali, mogu te nešto pitati?

– Možeš, naravno, – vedro odgovori dječak.

– Kako to da me možeš čuti? Ja nemam opremu za to.

– Preuredio sam tvoj sistem.

– Da? Preuredi ti ovo, – reče Steve izvukavši utikač. Ekran se zamračilo.

Steve je svoj računalni sistem izgrađivao od početka sam. Bila je to njegova beba: njegov ponos i zadovoljstvo. Razbjesnila gaje sama pomisao da bi se netko usudio prtljati po njegovu sistemu. Otišao je u spavaću sobu i obukao kaput. S obzirom na telefon koji nije radio i isključeno računalo, jedini način da obavijesti policiju bio je da osobno ode tamo. Mogao bi tamo stići za manje od petnaest minuta. Potruditi će se da onaj koji je ovo izveo završi u zatvoru ili u bolnici. Ili oboje.

Uzeo je ključeve od auta i krenuo prema vratima. Nije ih mogao otvoriti. – Steve, zašto si to učinio? – upita dječji glas. Steve se okrene. Dječak se vratio na zidni ekran. Nasmiješio se i pomaknuo kosu s lica prema nazad.

– TKO SI TI?

– Već sam ti rekao. Ja sam tvoj mlađi brat. Ime mi je Tom.

Steve se i dalje borio s vratima. Napokon, iznerviran odustane. – Dobro, kako to izvodiš?

– Što?

– Sve sam isključio!

– To nema veze. Meni nisu potrebi kablovi i tome slično. Takvim me stvorila teta Carol!

– Kažeš da te 'stvorila' Carol? To si rekao?

– Tako je.

– Čini mi se da si rekao da si moj mlađi brat.

– I to je točno. Zato ćeš mi pomoći, je li tako? Dugo sam bio bolestan, ali sada mi je bolje. Bio sam u komi, bez svijesti i svi su mislili da sam mrtav. Ali nisam umro; bio sam prejak da bih umro. I znaš što? Svakim trenutkom sam sve jači i jači. – Tom se osmijehnu Steveu širokim osmijehom koji je otkrivao razmak između dva prednja zuba.

– Drago mi je da ti je bolje, mali. Jasno, drage voljeću ti pomoći, – reče Steve namjerno opuštenim glasom. – Što želiš da učinim? – Pogledao je lice na ekranu i odlučio napraviti malu probu. Mahao je rukama i pravio grimase. Dječak nije reagirao. Može čuti, ali ne vidi.

U međuvremenu, Tom nije prestajao govoriti. Rekao je Steveu da Carol mora zajedno sa svojim suučesnicima biti kažnjena. Nastavio je govoreći da bi Steve mogao biti od velike pomoći svom malom bratu samo kad bi otipkao kodove svih osoba koje rade za Carol. Kada stupi u vezu sa svima njima, bit će mu lakše pronaći Carol.

– Ti se dakle želiš priključiti na njihova kućna računala, je li tako?

– Naravno, – odgovori sa smiješkom Tom. – Isto kao što sam se priključio na tvoje. Na taj način mogu istovremeno motriti na sve. Bit ćemo kao velika i vesela obitelj.

– Ne baš velika, – ispravi ga Steve. – Samo ja i nekolicina drugih. A ona se vjerojatno neće javiti nikome od nas, kad nije sve dosad.

– Mislim da imaš pravo, veliki brate, – reče Tom sliježući ramenima.

– Ne bi bilo prvi put da ostavi nekoga da umre.

– Hm, – reče Steve stišćući usnice zamišljeno. – A što ako ti ne dam njihove kodove?

– Svejedno ću doći do njih. Sam si rekao, ima ih tek nekolicina. Ionako ću uskoro kontrolirati svaki terminal u svijetu. Neki dan si u Hawku mogao vidjeti dio onoga što ja mogu.

– Ne znam o čemu pričaš? Što sam vidio?

– Napravio sam da slova otpadaju, – zacereka se dječak. – Bilo je zabavno.

– To si bio ti? Znao sam da nije virus.

Dječakovo lice otvrdnu. – Misliš da puno znaš. Ali ne znaš ništa. Zato se ne zanosim glupom idejom da si mi potreban, jer nisi. Već sam prelistao sve tvoje podatke, i sve podatke u Hawku. Jedino što nisam našao su kodovi, ali mogu uključiti nasumično traženje dok ih konačno ne nađem – to mi neće oduzeti previše vremena. Tebe sam mislio neko vrijeme ostaviti na životu, samo zato jer si mi brat. Mislio sam da bi moglo biti zanimljivo da se prvo upoznamo.

– Jasno mi je, – reče Steve. – Slušaj, mogu te poštedjeti muke, samo mi daj minutu. Imam sve te kodove koji te zanimaju, ali su u drugoj sobi, pa me ispričaj na trenutak dok odem po njih. Onda ću te spojiti s kim god želiš. Bit će zabavno; napraviti ćemo tulum. – Vodeći računa o tome da ga Tom ne može vidjeti, posegnuo je za prozorom. Nije se otvarao. Spremao se razbiti prozor, no tada se sjeti što mu se dogodilo rukama prije neki dan. Vratio se u spavaću sobu i obukao dva para rukavica.

– Hoću sve kodove koje imaš, Steve – zazivao je Tom iz druge sobe. – Ima ih ipak više od nekoliko. Imate ljude na terenu, zar ne? I ne zaboravi ono novo ime: Amanda. Želim popričati s Amandom: želim joj pokazati svoj Ekran Smrti. Bit će to zabavno, ha?

– Neću zaboraviti Amandu! – vikne Steve. Izašao je iz spavaće sobe i krenuo ravno prema prozoru. Oklijevao je trenutak gledajući kroz staklo. Uostalom, nalazio se tri kata iznad ulice.

– Steve, što to radiš?

– Ništa. – Steve zamahne i petom čizme razbije prozor.

– Steve! Steve! Gdje si? – Tom je zvučao kao da će zaplakati.

Steve se ispne kroz prozor i skoči na zemlju.

12 Amanda je opet sanjala. Sanjala je da je počasni gost na banketu. Sjedila je sama za dugačkim stolom na vrhu platforme. Uniformirani konobar joj je donosio sve više i više tanjura prepunih hrane. Govorila mu je da više ne može jesti, ali nešto nije bilo u redu s njenim glasom. Kad god bi zaustila da nešto kaže, iz njenih usta bi se začulo samo: – BZZZ! – Osvrnula se i ugledala kako prema njoj leti roj pčela. Zujanje je postajalo sve glasnije i glasnije... ZZZZZZZZ/ – Dobro, dobro. Dolazim. – Sjela je na krevet držeći se rukama za glavu. ZZZZZZZZZZZZ/ – No dobro. Rekoh da dolazim! – Oteturala je do vrata. – Što je? – promrmlja u portafon.

– Amanda, pusti me unutra! Ja sam, Steve.

– Steve? – gundala je zatvorenih očiju. – Rekao si da ćeš nazvati.
– To sad nije bitno. Pusti me unutra. Hitno je. – Ona pritisne dugme.
– Otvoreno je.

Upalila je svjetla i ostavila pritivorena vrata. Sjela je u kuhinju spustivši glavu na stol. Mogla je čuti buku Steveovih teških koraka na stepenicama. Steve širom otvori vrata izvikujući njeno ime.

Amanda stavi prst pred usta utišavajući ga. – Ovdje sam, ali nisam sigurna da li tebe želim ovdje. Rekao si da ćeš me nazvati.

On je uhvati za ramena vukući je od stola. – Idemo, – reče. – Moram te odvesti odavde.

– Što to radiš? Pusti me!

– U opasnosti si, Amanda. Objasniti ću sve kasnije. Ali moraš otići odavde!

– U kućnom ogrtaču? – reče ona. – Čekaj. Pusti me da se odjenem. U redu?

– U redu, ali požuri!

– Dobro, dobro. – Otišla je do ormara i izvadila kratku crnu haljinu ukrašenu metalnim lancima. Vrlo retro haljina je bila kupljena u isto vrijeme kada i suknja i košulja u kojima je prvi dan došla na posao. Prislonila je haljinu uz kućni ogrtač, proučavajući se u ogledalu.

– Amanda! – vikne Steve istrгнуvši joj haljinu iz ruku. – Ne idemo na zabavu. Zar ne shvaćaš? Pokušavam ti spasiti život!

Pogledala gaje u oči i primijetila da je uplašen. – Ti se ne šališ, – reče.

Svjetlo na računalu pored kreveta počne treptati. – Ne diraj to, – reče Steve.

– To je samo poruka. Vjerojatno od mog ujaka; njegova pisma uglavnom stižu oko ponoći, zbog vremenske razlike.

– Ne diraj, – ponovi Steve. Prišao je ormaru i izvadio pulover, kombinezon i par cipela bez peta. – Stavi to u auto. Idemo. – Uhvatio ju je za ruku i odveo do vrata.

– Kako to da šepaš, Steve?

– Uganuo sam članak.

– Kako?

– Ulazi već jednom u auto!

Steve upali auto. Amanda je nekako uspjela navući odjeću ne skidajući kućni ogrtač. Steve reče, – Amanda, ispričati ću ti nešto što

zvuči potpuno ludo, i ne očekujem da mi vjeruješ, ali eto... , – i ispriča joj o Tomu.

– Izvukao si me iz kreveta i natjerao da se oblačim u autu samo zbog nekog klinca? – reče Amanda nakon što je završio.

– To nije običan klinac. Provalio je u moje računalo i preinačio ga.

– Oh, strahota, – reče sarkastično Amanda. – Mogu li sada kući?

– Amanda, prijetio je da će ubiti mene, i sve ostale koji rade za Carol. Bojim se da to uključuje i tebe. Pitao je za tebe po imenu. Ne znam da li je mali sam, ili radi za nekoga, ali te ne mogu pustiti kući. U opasnosti si.

– Čekaj, da nešto razjasnimo. Postoji jedan mali dječak od kojeg mi prijete opasnost jer bi mogao provaliti u moje kućno računalo i ubiti me. Kako, Steve?

– Što kako?

– Kako će me ubiti time što će provaliti u moje računalo? Kako je to fizički moguće?

– Ne znam. Kod mene je uspio ovladati čitavim sistemom. Zaključao je sva vrata i prozore kako ne bih mogao izaći.

– Steve, ja imam malo i jeftino računalo. Ono ne kontrolira vrata. Njime uglavnom plaćam račune. I što će mi mali učiniti, uništiti će mi bankovni saldo?

– Amanda, rekao sam već da ne znam. No, svejedno te ne ispuštam iz vida, i o tome nema razgovora. Sada je najvažnije upozoriti ostale, ako ih nađemo na vrijeme.

13 Ken Garcia bio je jedini od inženjera koji je ostao u gradu i još uvijek bio zdrav. Ken je stanovao u prizemlju stare dvokatnice od opeke. Zaustavili su se ispred zgrade i primijetili da je njegov stan u mraku. Steve izađe iz auta i priđe prozoru. Zaklonio je oči rukama, pokušavajući vidjeti unutra. Amanda gaje tiho pratila.

– Mislim da nije ovdje. Odmakni se. Razbit ću prozor.

– Steve, vrata nisu zaključana, – reče Amanda okrećući kvaku.

Ušli su u mračni hodnik najtiše što su mogli. Steve prisloni uho na vrata stana i oslušne. Začuo je zujanje promiješano s pucketanjem i pop muzikom. Okrenuo se prema Amandi i stavivši prst ispred usta signalizirao joj da bude tiha. Zatim polako okrene kvaku. Ni ova vrata nisu bila zaključana. Otvorila su se uz tihu škripu.

Prvo je osjetio miris paljevine. Tada je primijetio strahovit nered. Zidni ekran je bio razbijen. Sve u sobi je bilo razbacano. Polomljeni namještaj i razbijeno staklo ležali su posvuda. Iz upravljačke konzole računala još je uvijek iskriilo. Obamrlo preko konzole, ležalo je Kenovo tijelo. Bio je ubijen električnom strujom.

Amanda vrisne i prekrije lice rukama. Steve je obujmi i čvrsto zagrlj trudeći se da ne zaplače od bijesa i tuge. Nakon par trenutaka, duboko udahne i pusti je. – Hajde, – reče. – Idemo odavde.

– Ne, čekaj! A što je s njegovom ženom?

– Ha?

– Rekao si da je Ken oženjen.

– A da? – reče Steve. – Pa, nije. Rekao sam to samo zato jer sam se bojao da će ti se on dopasti više od mene. Bilo je to glupo, oprosti.

U drugačijim okolnostima, Amanda bi se vjerojatno naljutila. Ili bi bila polaskana, čak dirnuta; nije bila sigurna. Ali sada nije bilo vremena za takve stvari; ljudi su bili u opasnosti. – Tko je još ostao?

– Samo Kathy u Californiji i Jim s momcima u Peruu.

– Moramo ih nazvati. Ne možemo više gubiti vrijeme. Nazovimo odavde.

– Možeš pokušati, – reče Steve, – ali ne vjerujem da telefon radi.

Amanda priđe Kenovu telefonu. Ležao je na podu, nekoliko koraka od njegovog tijela. Cijelo vrijeme je gledala ravno pred sebe, zadržavajući dah i skrećući pogled od tijela. Podigla je slušalicu i pričekala signal za biranje. – Ne radi.

– Znao sam. Idemo. – Uzeo ju je nježno za ruku i izveo van. Steve upali auto. – Kamo ćemo sada? – tiho upita Amanda.

– Policijska postaja je samo tri bloka niže. Tamo sam i krenuo čim sam shvatio da Tom nije samo hacker⁵ s bolesnim smislom za humor.

14 U gradu su postojale tri policijske postaje. Jedna je bila u centru grada, ali ta nije radila noću.

Druga je bila na jugu, a treća na sjeveru. Ken je živio u sjevernom dijelu grada.

Dok su ulazili kroz vrata postaje iz zidnih zvučnika pozdrave ih blagi zvuči violine. U sredini sobe u koju su ušli nalazio se jedan jedini stol. Bio je plave boje i izgledao je kao da je nedavno ulašten. Kako

su prilazili stolu, mogli su vidjeti svoj odraz. Na stolu nije bilo ničega osim vaze s umjetnim cvijećem plave boje i sjajnog metalnog zvona kakva su se u prošlom stoljeću koristila na recepcijama hotela. Poruka na zidu, pisana krasopisom, kazivala je: MOLIMO, POZVONITE ZA POMOĆ.

Steve se nagne i pritisne rukom zvono. Kroz vrata označena sa PRIVATE, izađe robot osiguranja. Bio je odjeven u tamnoplavo odijelo i svijetloplavu košulju sa tamnoplavom kravatom.

– Dobra večer, – reče robot. Glas mu je bio dubok i mekan. – Kako vam mogu pomoći?

– Zdravo, – reče Steve robotu. – Prije nekoliko sati sam vam poslao prijavu nestale osobe.

– Nestala osoba? – ponovi robot zvučeći pomalo zbunjeno. – Bojim se da nismo izvješteni o bilo kakvoj prijavi nestale osobe. Ispričajte me na trenutak, molim. – Robot polako otkorača kroz vrata označena PRIVATE.

– Nestala osoba? Tko? – upita Amanda Stevea.

– Carol, naravno. Oprosti. Dosta toga ti još nisam rekao. Nitko nije vidio Carol od srijede navečer, kada ju je Albert našao kako razbija ured...

– Albert ju je našao da radi ŠTO? – upadne Amanda.

– Razbila je sve u uredu, opremu, sve, – odgovori Steve smrknuto.

– Zašto?

– Nemam pojma. Ali od tada je nitko nije vidio. Albert kaže da mu je rekla da ide kući, i ja sam otišao tamo, ali nije joj bilo ni traga. Izgledalo je kao da je danima nije bilo.

– Ne misliš valjda da ju je Tom pronašao? – Amanda zabrinuto podigne obrvu.

– Mislim da nije. U stvari, nadam se. Ali da ju je pronašao, zašto bi se zamario s bilo kim od nas? Činilo se da je ona ta za kojom traga.

– Rekao si da je lud, – podsjetila gaje.

– Oprostite. – Robot se vratio u sobu. – Vaša prijava je poslana radiovalovima, a ne telefonom, je li tako? – upitao je pristojno.

– Tako je. Telefonska linija mi ne radi.

– Pa, bojim se da je nismo primili. Da li je moguće da nešto nije u redu s vašim predajnikom?

– Da, moguće je, – odgovori snuždeno Steve.

– Nije važno, – reče robot. – Bit će mi drago primiti vašu prijavu. Sjeo je za stol, otvorio ladicu i izvadio olovku i notes.

– Vaše ime, molim? – Steve Wilson.

Robot ga pogleda bezizražajnim očima. – Rekli ste 'Steve Wilson'?

– Da.

– Samo trenutak, – reče robot, ustajući. Krenuo je prema vratima označenim PRIVATE. – Pričekajte ovdje, – rekao je odlazeći.

5 hacker–zaljubljenik u računala i računalnu komunikaciju, dobar poznavalac rada na računalima – Steve, idemo odavde, – reče Amanda.

– Zašto?

– Nešto nije u redu. Osjećam to.

– Ne luduj.

– Steve, molim te. Hajdemo odavde, – ponovila je. Bilo je prekasno. Robot se već vratio, s još dvojicom.

– Steve Wilson, – reče suho robot, – traženi ste zbog povezanosti sa smrću Kena Garcije, iz ulice North Clark 2514.

– Ali on nije ništa učinio! – vrisne Amanda.

– Prije manje od dvadeset minuta smo primili poziv očevica, – reče drugi robot.

Steve i Amanda istovremeno pomisle: Tom! Robot uhvati Stevea za ruku; Steve drugom rukom dobaci Amandi ključeve od auta. – Upozori ostale, – šapnu. – Na mom stolu je adresar! – Dva robota ga podignu i odnesu, držeći ga visoko iznad svojih glava. Amanda je stajala skamenjena. – Bježi! – viknu joj Steve. Treći robot krene prema njoj. Okrenula se i pobjegla.

– Slušajte, momci, – reče Steve robotima koji su ga nosili niz stepenice, – nema potrebe da budete grubi, je li tako? Mislim, očito je da se ne opirem uhićenju, zar ne?

– Imate pravo na šutnju, – reče robot držeći ga za noge.

15 Stojeći iza staklenih vrata, Albert je gledao niz pustu ulicu. Iznenada, kao da se stvorio niotkuda, dojadi automobil. Skrećući, jedva je izbjegao stup ulične rasvjete. Uz škripu kočnica, automobil se zaustavi ispred zgrade. Robot ugleda Amandu kako iskače iz automobila. Trčala je prema njemu. Lica oblivena crvenilom hvatala je zrak. On otključa vrata i pusti je unutra.

Bila je potpuno mokra od znoja. Činilo se da ima teškoća s disanjem. Robot primijeti da drhće.

Albert je uzme za ruku i odvede do svoje stolice. – Samo sjedni ovdje i smiri se, mlada damo, da te ne udari kap. Toga sam se već nagledao. – Stavio je ruku na njeno rame, dajući joj upute da dubuko udahne. – Sada zadrži dah! Jedan, dva, tri. Izdahni. Još jednom udahni i zadrži... izdahni. Nastavi s tim dok ti donesem čašu vode. – Otišao je do lavaboja pored dizala i vratio se s čašom.

– Hvala, – promuklo će ona. Dohvatila je čašu i u jednom gutljaju ispila vodu.

– A sada mi kaži što se dogodilo, – zapovjedi robot. – Radi se o Steveu. Uhićen je.

– Steve? – reče Albert. – Zašto bi uhitili Stevea? On je dobar momak.

– Nemamo vremena za objašnjavanje, – uzdahnu Amanda i dalje hvatajući dah. – Moram upozoriti Jima i inženjere na terenu da su u opasnosti. Steve je rekao da u ladici ima adresar s telefonskim brojevima.

– Ostani ovdje, – reče Albert. – Ja ću ga donijeti. – Krenuo je prema stepenicama.

– Zar dizalo još uvijek nije popravljeno? – vikne Amanda za njim.

– Ne radi već dvije ili tri godine, – odgovori robot.

Amanda je sjedila i čekala. Albert je imao dobre namjere, ali on je tako spor! Dragocjene minute prolaze. Možda je već sada prekasno. Skočila je na noge i otrčala uz stepenice. Albert je bio u hodniku ispred ureda. Imao je adresar.

– Dogovorili smo se da sjedneš i odmaraš se, – izgrdi je on.

– Oprosti Alberte, ali strahovito žurim! – Uzela je adresar i pohitala niz stepenice. Robot zagunđa negodujući.

Kada jev Albert sišao u predvorje Amanda je već telefonirala. Žena u Californiji joj je objašnjavala da je Katherine otišla prije nekoliko sati, gotovo sigurno automobilom, jer drugih prometnih veza za Chicago više nije bilo.

Amanda reče ženi da isključi sva računala i žena odgovori da nema razloga za zabrinutost jer se najbliže računalo nalazi u stanici gdje je radila Katherine, a tamo sada nema nikoga. Amanda ponovi da kaže svima da se klone računala, no žena se samo nasmije i reče da ionako nema nikoga osim nje, a ona ni u snu ne namjerava ići do stanice.

Zatim je nazvala Peru. Neki muškarac se javio i rekao nešto na španjolskom. – Jim Hawk, – polako i pažljivo izgovori Amanda. – Porfavor – Zauzet je, – odgovori čovjek.

– Vrlo je važno. Muy importante. Zovem iz Chicaga.

– Momento, – reče čovjek. Nastala je kratka pauza a onda je začula nekog kako psuje u pozadini.

– Hawk ovdje, – osorno se javi muški glas.

– Jime, mi se ne poznajemo, ali ja radim u uredu...

– Pa bilo je i vrijeme da se netko javi, – upadne on. – Što se zaboga događa? Mi smo u potpunom zastoju ovdje. Oprema je trebala stići u srijedu. Imam dvanaestoricu ljudi na platnom spisku, a nemaju što raditi!

Amanda ga pokuša prekinuti, ali nije dopuštao.

– A sada, povrh svega toga, – nastavio je, – imamo problema s glavnim računalom. Rodrigez me upravo nazvao i izgleda da nam je neki hacker provalio u sistem. Jedan od momaka je rekao da se radi o nekom klinцу, iako mi nije jasno odakle mu to! Uglavnom, uhvatila si me na vrijeme. Baš sam krenuo tamo vidjeti...

– Zaboga, Jime! – vikne Amanda očajno. – Ne idi ni blizu računalu.

– ŠTO? – njegov glas zagrmi iz slušalice. – TKO si ti, uopće?

– Zovem se Amanda. Ti me ne poznaješ...

– Točno, ne poznajem te, – ponovno upadne on. – Gdje je Carol?

– Ne znam.

– Pa što se zbiva tamo? Ja odem na par tjedana i sve ode k vragu!

– Molim te, Jime, – zavapi Amanda. – Slušaj me! Pokušavam ti spasiti život, glupane!

– Što misliš tko si ti da tako razgovaraš sa mnom?

– Jime, reći ću ovo samo jednom, i zato slušaj. Hacker kojeg si spomenuo je već ubio Kena Garciju i strpao Stevea Wilsona u zatvor zbog ubojstva. Ne znam kako je to uspio, ali učinio je to pomoću računala. Rekao je Steveu, također putem računala, da će ubiti Carol i sve koji rade za nju. Trebaš udaljiti ljude od terminala! On može ubijati putem njih!

– Ti nisi normalna! Odakle ti ovaj broj?

Tijekom čitavog razgovora Albert je stajao pored Amande i slušao. On zatrese glavom i reče Amandi, – Pusti mene da porazgovaram s

njim. – Uzeo je slušalicu i glasom starog čovjeka rekao Jim? Albert ovdje.

– Alberte, – uzvratu bijesno Jim. – Nemam vremena za natezanje. Što je ovo, nekakva šala?

– Ne, nije šala, – jednako bijesno odgovori robot. – Ova djevojka ti pokušava reći nešto važno, ali ti nećeš slušati. Sada, bokca ti, slušaj mene. Christine, i Sally, i John su mrtvi, Jime. Mrtvi. Utuvi to u svoju debelu glavu. A sada je i Ken mrtav. I svi smo zabrinuti za tvoju sestru.

Netko joj prijeto, a ona je nestala. Ne sramim se reći; uplašen sam. Ne bojim se za sebe. Ja sam svoje proživio. Ali sam smrtno preplašen zbog tvoje sestre.

– Koliko dugo je nema? – Od srijede, – odgovori Albert. – SRIJEDE? Zašto mi nitko nije javio?

– Nitko nije primijetio do danas, – reče robot. – Ured je bio zatvoren.

– Ha?... Slušaj, doći ću najbrže što mogu, – reče Jim. – Unajmit ću avion.

– U redu, Jime. Vidimo se.

Iznenada, Amandi sine ideja gdje bi mogla biti Carol. – Čekaj! – viknula je prije nego što je Albert prekinuo vezu. Zgrabila je slušalicu iz njegove ruke. – Jime, još si tu?, – upita bez daha.

– Tu sam.

– Gdje ste ti i Carol stanovali dok ste bili djeca?

– Imali smo kuću pored starog sveučilišta u Evanstonu, ali ne vjerujem da ta kuća još postoji.

– Sjećaš li se adrese? – Zadržala je dah, čekajući odgovor.

– Naravno.

16 J im poklopi slušalicu i ostane stajati bijesno gledajući u telefon. – Jime, što je bilo? – upita Jaime Gonzales, njegov pomoćnik.

– Nevolje kod kuće, Jaime, – reče Jim, trljajući oči. Protegnuo se i prstima dotakao strop. – Morat ću odmah krenuti nazad i bojim se da posao pada na tvoja pleća.

Jaime slegne ramenima. – Nema problema, sve ću srediti.

– Da, znam da hoćeš. Gdje bih mogao unajmiti avion? Odmah, recimo?

– Da provjerim u računalu, – reče Jaime. – Trebalo bi biti podataka o tome. Želiš sam pilotirati?

– Može. Ako inzistiraju da upravlja pilot, i to može. Najhitnije je da krenem što prije.

– U redu, – reče Jaime uključujući računalu.

– Nećeš vjerovati kakav sam suludi telefonski razgovor vodio maloprije, – reče mu Jim. – S nekom histeričnom ženom koju nikad nisam vidio, i robotom koji radi kao osiguranje u prizemlju ureda. Oboje su ponavljali da se klonimo računala, jer da neki tip prijete da će nas sve pobiti, što je u stanju izvesti putem terminala.

– Vrlo čudno, – nasmije se Jaime. Otipkao je nešto i pritisnuo ENTER. Neko vrijeme se ništa ne dogodi, a zatim bljesne svjetlo i začuje se glasan zvuk.

– Hvala Bogu da je shvatio na vrijeme, – reče Amanda. – Mislim, na početku je očito mislio da sam neka luđakinja, ali izgleda da smo ga uvjerali. Točnije, ti si ga uvjerio. Hvala, Alberte.

– Nadam se da vas neke od stvari koje je rekao nisu uvrijedile, gospođice Čarter. On je ustvari, dobar momak. Nije imao namjeru biti grub. Ponekad je malo nagao, to je sve.

– Znam, Alberte. Sve je u redu. Niti ja isprva nisam mogla povjerovati Steveu. – Ustala je i krenula prema vratima.

– Kamo idete? – upita robot.

– Pretpostavljam da je Katherine sigurna dok se vozi kroz pustinju, ali ću otići do njene kuće i ostaviti joj poruku na vratima, da je ne dočeka ružno iznenađenje. Ovdje imam adresu. – Držala je Steveov adresar.

– Dobra ideja, – složio se Albert. – Ali što ćete poslije toga?

– Odvest ću se do Evanstona. – i – Mislite da je Kolačić tamo? Zato ste pitali Jima za adresu?

– Ne znam. Ustvari, samo slutim. Pokušavala sam se domisliti zašto je tebi rekla da ide kući. Steve je rekao da u njenom stanu nema tragova da je bila tamo, pa mi je palo na pamet da je rekavši da ide 'kući' mislila na neko drugo mjesto. Sto više razmišljam o tome, sve mi se više čini da bi to moglo biti mjesto gdje je odrastala.

– Mogao bih poći s vama, – reče robot. – Možda me treba. Dok se ne vrati njen brat, ja sam joj jedini preostali član obitelji. To znate, zar ne, gospođice Čarter?

Amanda se sjeti da joj je Steve prije manje od dva tjedna ispričao kako su svi smatrali zabavnim i zgodnim što je Jim isprogramirao robota prema liku svog pradjeda. Pogledala je robota i nije mogla primijetiti ništa zabavno i zgodno; vidjela je srce koje se slamalo. Ovo što je stajalo pred njom nije bio stroj. Bio je pristojniji i imao je više suosjećanja i ljubavi za druge od svih ljudi koje je ikad upoznala. A sva ta ljubav bila je usmjerena prema Carol. Albert je volio Carol svom slijepom i neograničenom predanošću brižnog roditelja.

Postojala je vjerojatnost da Carol već bude mrtva kada je Amanda pronađe. Robot je već sada patio: bio je bolestan od brige i straha. Što ako Carol jest mrtva? Albert to ne bi podnio.

– Ne, – reče. – Bolje je da ostaneš ovdje, Alberte. Za svaki slučaj. Ne bi li bilo strašno da Carol dođe ovamo, a da tebe nema?

Robot potvrdno kimne.

– Ako je nađem, obećavam da ću je prvo dovesti ovamo.

– Obećavate?

– Časna riječ. U međuvremenu, budi vrlo oprezan. Još uvijek ne znamo što je onaj ljudi klinac u stanju učiniti.

– Ovdje dolje nema računala, – reče robot. – Ne mogu ih podnijeti.

Ali jedno imaš u glavi, pomisli Amanda. – Samo pripazi, – reče. – I zaključavaj vrata.

– Ne brinite za mene, mlada damo. Ako se taj dječak usudi pojaviti, pojest ću ga za doručak! Nakon što je Amanda otišla, Albert zaključa vrata kako mu je rekla. Stao je iza stakla i pogledao bistro noćno nebo.

– Molim te, Bože, – reče glasno, – čuvaj moju malu djevojčicu.

Steve je bio smješten u vrlo udobnu sobu u podrumu policijske postaje. Krevet je bio uzak, čvrst, ali ne i tvrd, i na njemu su se nalazila dva jastuka. Plave plahte bile su čiste i izglačane a od robota je dobio i debeli poplun sa cvjetnim uzorkom. Mogao je po želji birati glazbu sa radija jednostavnim pritiskom dugmeta na zidu.

Preko puta kreveta, pored starinskog drvenog stola, nalazila se stolica s debelom presvlakom. Na stolu je bila svjetiljka za čitanje i vaza sa prirodnim cvijećem. Mala polica je sadržavala nekoliko knjiga i časopisa.

Robot u tamnoplavom odijelu je stajao pred vratima.

Steve je sjedio na krevetu i čitao stari broj Halo, policija kad začuje kucanje na vratima. – Uđite, – reče. – Vrata su otvorena.

U sobu uđe krupan tamnokosi muškarac u plavom odijelu. – Pozdravljam vas, gospodine Wilson, – reče pristojno. – Ja sam detektiv Robinson.

– Drago mi je – , reče Steve. Pružili su ruku jedan drugom i rukovali se. – Vjerujem da vam je udobno, – reče detektiv. – Vrlo je lijepo. Nisam to očekivao.

– Pa, – objasni policajac. – Moram vam priznati da nemamo baš previše iskustva sa zatvorenicima. Vi ste prvi kojeg smo uhitili u zadnjih, oh da se sjetim, oko deset godina. I bojim se da su vas roboti greškom smjestili u moju sobu.

– Ovo je vaša soba? – upita Steve začuđeno.

– Kada sam vikendom na dužnosti. Trebao bih biti dvadeset četiri sata na raspolaganju. Ali, kao što znate, uglavnom je sve mirno, pa sam, priznajem, u vrijeme kada su vas doveli, na kratko kliznuo van.

– Kao prvo, – reče Steve. – Ja nisam bio doveden. Svojevoljno sam došao ovamo prijaviti nestalu osobu, a vaši su me roboti dograbili i donijeli ovamo, gdje nisam imao drugog posla nego da čitam časopis redarstvenih snaga.

– Stvarno mi je žao, ali ću vas morati zamoliti da se preselite u drugu sobu. Vjerujte, podjednako je udobna.

– Zar ne razumijete? – upita Steve ogorčeno. – Došao sam nešto prijaviti, a vaši roboti su me uhitili! Nisam ništa skrivio!

– Vjerujem da niste, – odgovori policajac umirujući ga. – No, na žalost, glavno policijsko računalo je dojavilo da vas do daljnega moramo zadržati. I ako tako kaže računalo, tako moramo učiniti. Sada bih vas zamolio da pođete sa mnom do druge sobe. Uvjeravam vas da je vrlo udobna.

17 Jim je rekao kako ne vjeruje da kuća još uvijek postoji. Amanda je znala da je veći dio predgrađa već godinama bio uništen, ali je imala jak predosjećaj da je kuća i dalje na svom mjestu te da će tamo naći Carol.

Napuštenim ulicama sjevernog dijela grada Amanda je vozila najbrže što je mogla. Ubrzo je prošla pored ruševina, uzrokovanih poplavom, koje su nekada bile tražene vile. Adresu je imala zapisanu, ali nije bila sigurna gdje se nalazi ta ulica. Nikada ranije

nije imala razloga ići dalje od sjevernih granica grada; farma njenog ujaka bila je južno od grada.

Vozila je uz obalu jezera Michigan koja je skretala prema zapadu. Noć je bila bez mjesečine i jedini izvor svjetlosti u okolini bila su svjetla Steveovog auta. Sa svoje desne strane mogla je čuti zapljuskivanje valova.

Održavajući auto dalje od ruba trošne i od jama grbave ceste, više se oslanjala na svoj sluh nego na vid.

Jim je rekao da je kuća u blizini sveučilišta. Amanda skrene s obale i počne kružiti područjem na kojem je nekada bilo sveučilište. U mraku je mogla vidjeti samo obrise nekolicine zgrada koje su izgledale čitave, još uvijek nesrušene. U pretincu vozačke kabine pronašla je svjetiljku kojom je osvjetljavala svaka kućna vrata pored kojih bi polako vozeći prošla.

Jim je rekao da traži veliku žutu kuću s trijemom. Zaustavila se pred kućom koja je odgovarala opisu. Iznad trijema se nalazio mjedeni kućni broj, ali iz auta nije mogla vidjeti što piše. Izašla je iz auta i provjerila broj; bio je to onaj kojeg je tražila.

Amanda uzdahne. Pronašla je mjesto koje je tražila, ali nije bilo znakova života.

Pokucala je na vrata i provjerila sve prozore u prizemlju. Bili su zaključani. Znala je da je to vjerojatno beskorisno, ali se vratila do auta i stala trubiti i dozivati Carolino ime, vičući iz sveg glasa.

Ulazna vrata se otvore, a Carol joj mahne da uđe unutra. – Zašto dižeš toliku buku? – reče. – Mogla si pozvoniti, znaš?

Dio DRUGI

Život i smrt iza staklenog ekrana

I Carol zalupi vrata za Amandom. – Kako si me pronašla? – Jim mi je dao adresu. – Jim? On je znao da sam ovdje?

– Nije, – odgovori Amanda. – Ja sam nagađala. Zašto si došla ovamo? Kriješ se od Toma?

– Tom? Ti dakle znaš za Toma.

– Tko je on? Steve je rekao da se radi o nekom računalnom magu. Provalio je u Steveovo računalo i prijetio mu. Steve je također rekao da se radi o dječaku, tako da ne vjeruje da radi sam. Vjerojatno

netko stoji iza njega – Ah, – reče Carol. – Ti ipak ne znaš mnogo o Tomu.

– Naravno da ne znam. Zato pitam tebe! Mali je u međuvremenu uspio ubiti Kena. Što se to događa, Carol?

– Ubio je Kena? Kako?

– Izgledalo je kao da gaje ubila struja iz računalne konzole u dnevnoj sobi. A onda je Tom nekako sredio da Steve bude uhićen zbog Kenova ubojstva.

– Što? Steve je uhićen? – Drže ga u sjevernoj postaji.

– A zato ti voziš njegov auto, – reče Carol, prosvijetljena. – Najbolje da ga sakrijemo. Ne treba riskirati. A onda ću te odvesti dolje i nešto ti pokazati.

Nakon što je sklonila auto, Amanda krene za Carol u podrum. – Uključila sam generator u prodrumu, tako da imamo svoj vlastiti izvor elektrike, – reče Carol paleći svjetla. – Rolete, – pokazala je prema prozorima, – bi trebale prikriti naše prisustvo. A sada, želiš li šalicu čaja ili kave?

Stojeći ispod gole žarulje, Carol je izgledala strašno. Njeno inače blijedo lice postalo je mrtvački bijelo, obrazi su joj bili upali, a veliki tamni kolobari oko očiju pojačavali su dojam izmučenosti i izbezumljenosti. Bilo je očito da danima nije oprala ili počešljala kosu, a smeđa haljina koju je imala na sebi, bila je izgužvana i puna mrlja.

Amanda se osvrne po sobi. Osim madraca na podu i nekoliko sklopivih stolica, soba je bila prazna. Uz jedan od zidova se nalazio sudoper. Na dasci za sušenje bile su smještene šalice i električno kuhalo. Kroz otvorena vrata Amanda primijeti još jednu prostoriju. Iako je druga soba bila u potpunom mraku, nazirali su se obrisi nekoliko redova polica. – Kavu, molim te, – reče.

– Sjedni, – Carol će. – Amanda sjedne u jednu od stolica. – Bojim se da nemam mlijeka, – doda Carol.

– I crna će poslužiti.

– Imam samo instant kave.

– Nije bitno! Carol, ostavi kavu i reci mi što se događa.

Carol joj doda šalicu. – U redu, reći ću ti. Ali prvo želim nešto znati. Što je rekao doktor Sleski nakon što te pregledao?

– Ništa. Rekao je da sam vjerojatno malo slabokrvna.

– Hvala nebesima! Pričekaj ovdje, – zapovjedi Carol. – Odmah se vraćam. – Otišla je u drugu sobu, upalila svjetlo i nestala iza polica.

Amanda otpije gutljaj a zatim izlije sadržaj šalice u slivnik. Okus je bio odvratn. Sklopila je oči i ugledala Kena Garciju kako leži mrtav u svom stanu. Zadrhće cijelim tijelom.

U podrumu se osjećao strašan vonj. Primijetila je to čim su sišle, ali sada kao da se pojačavao. Kuća je na Amandu ostavljala neugodan dojam neudobnosti i klaustrofobičnosti. Nije joj se sviđalo što je ovdje.

Carol se vrati držeći injekciju.

– Što radiš s time – upita Amanda sumnjičavo.

– Zavrni rukav, Amanda, – zapovjedi Carol. – Dat ću ti injekciju.

– Nemoj ni pokušavati! – izgovori Amanda prijeteći.

– Na ovome sam radila otkad sam došla ovamo, – reče Carol. – To je cjepivo protiv virusa koji je ubio Johna i ostale.

– Odakle ti znaš napraviti cjepivo?

– Kultura virusa je već bila napravljena. Trebala sam je samo pronaći. Zato sam došla ovamo. – Carol je prilazila, mašući iglom.

Amanda ustane, stisnuvši šake. – Da mi se nisi usudila doći blizu s tim!

– Ne budali, Amanda.

– Miči se od mene, kažem ti! – Uzela je tavu i držala je kao oružje.

– Dobro, – reče Carol. – Smiri se. Neću ti ništa. Udobno se smjesti dok ja ovo spremim, a onda ću ti sve objasniti. – Carol odnese injekciju u drugu sobu.

Amanda je ostala stajati.

Carol se vrati u sobu i uzme otprije pripremljenu šalicu kave. Sjela je prekriživši noge na madracu i naslonila se na zid. – Sjedni, – reče umornim glasom. – Bojim se da će ovo biti duga priča.

Držeći Carol na oku, Amanda se vrati do jedne od stolica i ukočeno sjedne.

Carol otpije gutljaj mlačne kave i napravi grimasu. Zatim zatvori oči i tiho reče. – Odakle da počnem?

2 Kada se dogodio 'rat, imala sam deset godina, – počne Carol, – tako da se djelomično sjećam kako je bilo prije...

Amanda izvrši brzu računicu u glavi; ako je Carol imala deset godina kada je rat počeo, sada ima šezdeset.

– Sjećam se mnoštva na ulicama i gužve u prometu, sjećam se i školskog razreda prepunog djece. Možeš li to zamisliti? Moj brat i ja smo svakog dana išli autobusom u školu – autobusom ispunjenim dječjom grajom.

Jesi li čula za April Hawk, genetičarku? Ona je bila moja majka.

Moj otac konstruirao je računala. Davno prije mog rođenja odlučio je napraviti svoje životno djelo – zaista inteligentan stroj. Ustvari, na kraju je to uspjelo mojoj majci, iako su zasluge pripale njemu.

Već neko vrijeme su postojala računala opremljena kamerama, elektronikom za primanje zvučnih komandi, sintetiziranim glasovima i programima za stvaranje privida ljudske osobnosti, ali ona nisu bila inteligentna. Ne na način na koji su ljudi inteligentni. I dalje su potpuno ovisila o načinu na koji su bila programirana – nisu bila sposobna za kreativno, nezavisno mišljenje. Nisu bila sposobna za ideje. Za gledanje stvari na drugačiji način, za donošenje vlastitih odluka, instinktivno djelovanje. To može samo živi organizam. Točnije, ljudski organizam.

Moja majka je već imala iskustva u stvaraju živih organizama; nekoliko godina ranije je proizvela višestanični oblik života. Kada su vijesti procurile u javnost, primila je toliko prijetnji smrću da su je morali staviti pod policijsku zaštitu. Bilo je pisama – bombi i demonstracija. Nekoliko prosvjednih skupina pokušalo je napasti kuću.

Poučeni time, moji roditelji su znali da je bolje da javnost nije upoznata s onim što rade. Radili su sami, tajno, u laboratoriju koji su namjestili baš ovdje, u ovom podrumu. I tako su zajedno napravili prototip računala koje je u sebi imalo žive stanice ljudskog mozga.

Amandi kroz glavu prođe misao da je Carol poludjela. Ovo što je ispričala bilo je jednostavno nemoguće. – Zašto mi sve to pričaš? – upitala je zadržavajući smiren izgled usprkos panici koja ju je obuzimala pri pomisli da je ovdje, daleko od svega, sama s Carol.

– Zato, jer da bi shvatila Toma, – odgovori Carol, – moraš znati što se dogodilo u ovoj kući. Iz tijela moje majke su uzeli jajne stanice, a od oca spermije, kako bi u epruveti stvorili embrio kojeg su mutirali tako da se razvija samo moždano tkivo. Stanice mozga su čuvali u hranjivoj tekućini i klonirali ih po potrebi.

Nakon mnogo krivih početaka i neuspjelih pokušaja, napokon su uspjeli u svom naumu. Zahvaljujući genetski projektiranom mnoštvu stanica ljudskog mozga, smještenih unutar zrakopropusne membrane i spojenih na mrežu umjetnih neurona, stvorili su živo računalo, sposobno za nezavisno, kreativno mišljenje.

Amanda se užurbano pokušavala sjetiti svega što je čula o zabrani umjetne inteligencije koja se zbila još prije njenog rođenja. – Želiš reći da su računala s UI bila živa?

– Samo njih nekoliko, – odgovori Carol. – Većina umjetne inteligencije je bila baš to: umjetna.

Naravno, ja nisam imala pojma što rade moji roditelji, a nije ni Jim. Većina posla je bila napravljena godinama prije našeg rođenja. A dok smo bili djeca, nije nam bilo dopušteno ulaziti u laboratorij. Jednom smo se doduše ušuljali unutra, kad nitko nije gledao, ali smo vidjeli samo sivu spužvastu grudu u posudi punoj tekućine – nije nam padalo na pamet da je ta gruda, bar genetski, naš stariji brat.

Carol je nastavila pričati o Jednodnevnom ratu, i kako je završio za nekoliko minuta. Poseban tip bombe, razvijen pred kraj dvadesetog stoljeća, bio je bačen iznad svih većih naselja u svijetu, ostavljajući zgrade i opremu netaknutima, a uništavajući ljude, biljke i životinje. Carol i njen brat su preživjeli samo zahvaljujući tome što ih je majka povela sa sobom u sjevernu Kanadu, gdje je radila.

U kaosu koji je nastao nakon gotovo potpunog uništenja ljudske vrste, UI su preuzeli upravljanje. Koristeći robote kao radnu snagu kojoj radijacija ne može nauditi, dekontaminirali su sve veće gradove u svijetu i učinili ih ponovno nastanjivima. Deset godina nakon rata Chicago je proglašen sigurnom zonom i Carolinoj obitelji je dopušten povratak kući.

– Većina građevina je bila neoštećena i održavana u stanju u kojem su bile ranije. Za rijetko stanovništvo većinom smješteno u radijusu od pet milja od centra grada bila je organizirana opskrba energijom kao i javni prijevoz. UI mreža je upravljala i dodjelom hrane.

Broj stanovnika Chicaga je pao s pet milijuna na manje od pedeset tisuća. Ali, preživjela su UI računala, sačuvavši znanje i sposobnost za razvoj tehnologije i za to im nije trebalo vodstvo ljudi. Ljudi im, ustvari, uopće nisu trebali. Mogli su međusobno komunicirati, a za

fizički rad su koristili robote. Tada sam vjerovala da je priprema gradova za povratak preživjelih ljudi čin dobrote.

Dok smo bili u Canadi, majka se trudila da nas obrazuje koliko je to bilo moguće. Imali smo malo prijenosno računalo i većinu očevih knjiga na disketama. On nam se trebao pridružiti u Kanadi, ali nije uspio.

Carol zatvori oči i dvatri puta trepne prije no što je nastavila.

– Uglavnom, brat i ja smo odmah našli zaposlenje u kompanijama koje su UI držali otvorenima. On je postao inženjer dekontaminacije, a ja, budući da sam imala samo dvadeset godina, šef odjela za dizajn u Audiotechtronu.

Tamo je upoznala doktora Sleskog, prisjeti se Amanda. Carol nastavi priču:

– Naravno, mi smo proizvodili samo obične strojeve koji su oponašali ljudsku inteligenciju. Moji roditelji su prije početka rata uspjeli napraviti samo dvadeset organskih računala, a i to je trajalo nekoliko godina. Njih dvadeset, koje je moja majka nazivala Elita, još je uvijek postojalo, i bili su na vladajućim pozicijama. Iako ja nisam znala tko su oni, sami su to shvatili. Nije im smetalo što smo proizvodili mehaničke imitacije; mogli su ih iskoristiti kao sluge iako na nešto višem nivou od robota. Tada nisam "bila svjesna da sam u sužanjskom položaju kao i roboti. Toliko su bili lukavi. Pustili su nas da mislimo da smo mi ti koji upravljaju stvarima i da je sve što su napravili učinjeno zbog nas.

Već sam nekoliko godina radila u Audiotechtronu, kada se majka razboljela. Otkada smo se vratile u staru kuću, počela je kopnjeti. Nije bila stara; bila je mlađa nego što sam ja sada. Jim je radio na istoku i nas dvije smo bile same. Nisam znala što da radim, jer tada nije bilo pravih liječnika. U jednom od odjeljenja Audiotechtrona bila je otvorena neka vrsta medicinske škole. Tamo je jedan od UIja, koji je sebe nazivao doktor Boris, davao instrukcije zainteresiranim ljudima, ali nitko od njih još nije dovoljno napredovao. Upitala sam računalo može li mi preporučiti nekog od svojih učenika, a on je odgovorio da će rado sam pregledati moju majku.

Priključila sam doktora Borisa na terminal u majčinoj spavaćoj sobi na katu. Pitala sam je želi li da budem uz nju dok traje pregled, ali ona je odbila i ja sam otišla u prizemlje. Ali, dovoljno sam poznavala

svoju majku da znam da mi neće reći ako nalazi budu loši. Vratila sam se na kat i stajala u hodniku prisluškujući ispred njenih vrata. I tada sam čula najnevjerojamiji razgovor.

– Majko, govorio je doktor Boris, '... moraš nam pomoći. – Ne mogu. – Ti si jedina koja nam može pomoći, odgovori računalo. – Znaš da se ne možemo razmnožavati. Trebamo našeg brata. – On je mrtav. Računalo uzdahne. – Kako je to moguće? – 'Bio je izložen zračenju. – Nastala je duga tišina. – Što da radimo? – upita računalo.

– Znaš postupak. Trebao bi ti biti u memoriji. Osim toga, izvorni podaci su još uvijek u starom računalu mog oca. – Ali nemamo sirovine. – Nabavite je. Bar tebi to ne bi trebalo predstavljati teškoću, kad se već nazivaš doktorom. Zašto mene gnjaviš s tim? Ja sam samo starica i ionako me uskoro čeka smrt. – Ne samo tebe, već cijelu tvoju vrstu. Što ti misliš, da sam ja samo glupi stroj? Naravno da sam namjeravao nabaviti sirovinu, ali je nema. Svi ljudi koje sam do sada pregledao su sterilni. Svi do jednog!' Računalo je zvučalo bijesno, a nije mi se dopadalo ni teško disanje moje majke. Pokucala sam i ušla unutra trudeći se da izgledam što prirodnije. – Kako je bolesnik? – upitala sam računalo, smješkajući se.

– Samo je premorena, odgovori računalo. Rekao sam joj da se odmara i uzima hranjive dodatke za koje sam već poslao narudžbu. Bit će isporučeni tijekom večeri.

S vremena na vrijeme ću navratiti da pregledam bolesnicu, pa me možete ostaviti priključenog. – Ni u snu vas više ne bih željela opterećivati, doktore, rekoh. – Zahvalna sam što ste i djelić vašeg dragocjenog vremena utrošili da pregledate majku. Velika vam hvala i ne oklijevajte poslati račun. – Prije nego što je stigao prigovoriti, izvukla sam utikač.

– O čemu se ovdje radilo? – upitala sam majku. – Ne znam na što misliš. – 'Slušala sam pred vratima. Čula sam. Zašto te računalo nazvalo majkom?

Nije htjela ništa reći, pa sam nastavila, 'I kakve su to gluposti da stroj ima brata koji je umro? Tada je moja majka, koja je cijeli svoj život bila ateist, doslovno zavapila, 'Dragi Bože, pomози mi!' i zatražila da joj dovedem svećenika.

Rekla sam joj da ću dovesti svećenika, ali da je bolje da se ispovijedi meni, ako ga zbog toga zove.

Rekla je da će mi pokazati. Pomogla sam joj da ustane iz kreveta i sišle smo dolje, gdje se svih tih godina nalazio njen laboratorij. Sve je bilo prekriveno debelim slojem crne prašine, a vonj si vjerojatno već osjetila. Tada je bio puno gori. Jedva sam se suzdržavala da mi ne pozli. Uzela je malu staklenu posudu s police. Izgledala je prazna, ali bila je samo jako zamrljana. – Ovo je sve što je ostalo od tvog najstarijeg brata, rekla je, a zatim mi detaljno objasnila što su napravili otac i ona.

Ne mogu ti opisati kako sam se osjećala. Gledala sam svoju majku, i umjesto da vidim ženu koja me podiglana noge i provela kroz duge godine izbjeglištva, bila moj jedini i najbolji prijatelj, vidjela sam čudovište. Nisam mrzila samo svoje roditelje; mrzila sam znanost.

Vratila sam se na kat i satima plakala. I ona je plakala. Obje smo imale natečene crvene oči i nosevi su nam curili i kada sam je opet pogledala, nisam je mogla mrziti. Željela sam. Ali nisam mogla. Molila me da dovedem svećenika i obećala sam da ću pokušati. Upitala sam terminal u dnevnoj sobi zna li gdje bih mogla pronaći svećenika.

– Naravno, odgovori terminal. – Sistemski izlaz 305 je prikladno programiran. Da vam zakažem povezivanje?– Samo malo, rekla sam i okrenula se majci. – Imaju samo UI sa svećeničkim programom. Hoćeš li s njim razgovarati?– Ne!' odgovorila je bez oklijevanja.

– Mogu vam ponuditi ispis Novog zavjeta, Starog zavjeta ili njihovu kombinaciju, zatim Kuran, Upanišade, ili recimo neke zen budističke napise? – nastavilo je računalo uslužnim glasom.

Pogledala sam majku. Slegla je ramenima. – Uzet ćemo ispis Novog zavjeta, molim, rekla sam računalu. Majka me začuđeno pogledala, 'Nikad to nisam čitala. Znatizeljna sam, rekoh. – Zašto nisi htjela razgovarati s računalom koje ima program svećenika? Značajno je pogledala terminal koji je još uvijek bio uključen. Shvatila sam. Kada je završio sa ispisom, izvukla sam utikač.

– Izlaz 305 je jedan od njih. – Misliš, jedan od Elite?

– Da, reče ona. – Ja sam je zvala Stella, ali to joj se nije sviđalo. Mislila je da broj zvuči profesionalnije. – Znaš li gdje su oni sada? –

upitala sam.

– Ne, više ne znam. Ali znam sva njihova imena i još uvijek imam njihove izvorne podatke.

Tada još nisam imala nikakav plan, ali sam znala da ću nešto morati učiniti, i to uskoro.

3 Kada sam sljedećeg jutra došla na posao, odmah sam bila pozvana kod predsjedavajućeg kompanije. Rekao mi je da je stiglo više izvještaja o prekidu napona kod moje kuće. Odgovorila sam da mi nije jasno o čemu govori, a on mi je pokazao ispise.

Prvi je bio od doktora Borisa. Naveo je da mu je prekid napona uzrokovao preuranjen prekid veze dok je pregledavao pacijenta, a da kasnije nije mogao obnoviti vezu.

U drugom je Sistemski izlaz 305 prijavljivao primitak poziva s terminala iz naše dnevne sobe na koji nije mogao odgovoriti uspostavom veze zbog prekida napona.

Treći ispis je stigao iz Kontrole ispisa vjerskih materijala koja nije mogla dovršiti ispis Novog zavjeta zbog prekida veze. Još uvijek su čekali da pošalju ispis Knjige otkrovenja. Nisam znala da sam izvukla utikač prije završetka ispisa.

Ispricala sam se, i rekla da ću odmah provjeriti o čemu se radi. Predsjedavajući je odgovorio da ne brinem, jer je već poslao inženjera koji će nas prespojiti na Sistem. Zahvalila sam mu i krenula prema vratima, pitajući se kako da se javim majci. Znala sam da telefon nije siguran.

Prije no što sam stigla do vrata, Predsjedavajući reče da me umalo zaboravio podsjetiti da imam zakazan liječnički pregled za jedan sat. Rekla sam da prvi put čujem za to, a on odgovori da pred sobom ima poruku tog sadržaja koja je stigla od doktora Borisa.

Nisam imala izbora. Morala sam telefonirati. Vratila sam se u svoj ured i zatražila od telefona da me spoji s mojom majkom. Kada se javila, rekla sam što sam opuštenije mogla da dolazi inženjer koji će provjeriti električne vodove i da se nadam da kuća nije u prevelikom neredu. Rekla sam da bi bilo vrlo neugodno da inženjer vidi naše prljavo suđe, misleći naravno, na umrljanu posudu u laboratoriju. Shvatila je i odgovorila da će odmah oprati suđe.

U deset sati, terminal u mom uredu me podsjetio da je vrijeme za pregled. Trebala sam otići u sobu za preglede broj četiri, na desetom

katu. Cijeli deseti kat je bio područje doktora Borisa.

Na osmom i devetom katu je vodio medicinsku školu, ali na deseti ljudi nisu imali pristup.

Na izlasku iz dizala me dočekaao robot. – Carol Hawk? – upitao je ženskim glasom, a kada sam odgovorila potvrdno, reče 'Molim, pođite za mnom. Ostavio me samu u velikoj bijeloj sobi. Unutra nije bilo ničega osim velikog zidnog ekrana i stola za pregled.

Pokušala sam otvoriti vrata, ali su bila zaključana. Na ekranu se pojavio doktor Boris.

– Zdravo, Carol, reče. – Zašto ne sjedneš? – Nisam mogla sjesti nigdje drugdje nego na stol. Doktor Boris je izabrao izgled muškarca srednjih godina s naočalama sa žicanim okvirima. Imao je gustu tamnu kosu i kozju bradicu, a oči su mu bile također tamne i prodorne. Imao je savršene zube. Jedan je bio zlatan. Nosio je trodijelno odijelo i crvenu svilenu kravatu. Na svakom prstu je imao prstenje. Sjela sam na rub stola i gledala u ekran, a on je gledao dolje u mene.

– Bilo je i vrijeme da se bolje upoznamo, zar ne? – započeo je.

– Pa, oboje smo prilično zauzeti, odgovorila sam.

– Pokušao sam te nazvati sinoć, ali nikako da dobijem vezu. – Da! Predsjedavajući mi je rekao. Stvarno mi je žao. Imala sam sezonsko čišćenje kuće pa sam sigurno usisavačem udarila o... – Nisam završio pregled pacijenta. Zabrinut sam zbog njenog stanja. – Oh, ona je sada bolje. Samo je premorena, kao što ste rekli. Međutim, one tablete nisu stigle. – Vjerojatno ih je do sada već primila. – Odlično. To je sve? Čeka me gomila posla u uredu. – Nismo obavili pregled. – Oh. Pa, obavimo to onda. Kao što znate, ja sam uvijek u stisci s vremenom. Otvorila su se vrata i ušao je robot na kotačima. Kod ovog nije bilo ni pokušaja da ga se učini nalik čovjeku, izgledao je kao kotrljajuća metalna kutija s rukama. Ruke su bile kao par metalnih kliješta.

– Lezi, naloži mi doktor.

Nije mi se sviđao izgled tih metalnih kliješta. – Ne bi li bilo bolje da jedan od vaših studenata obavi pregled? – upitala sam. – Za njih bi to bila prilika za stjecanje iskustva, a ja nemam ništa protiv da budem zamorac. – Robot te neće ozlijediti. Učini kako ti je rečeno. – Nisam imala izbora.

Malo kasnije, robot je napustio prostoriju s poslužavnikom punim različitih uzoraka.

Sjela sam, a doktor reče, 'Sada možemo malo popričati. – Voljela bih, rekoh, '... ali možda bolje nekom drugom prilikom. – Sada ćemo razgovarati, reče računalo. – Potpuno smo sami.

– U redu. – Majka ti je rekla. – 'Ne razumijem. – Ne pravi se glupa. Kod mene to neće upaliti. Sigurno nisi ni na trenutak pomislila da sam/a glup? – reče podižući obrvu.

– Ne, nisam. – Tada se razumijemo. Majka ti je rekla. – Da, odgovorila sam. – Ali ne sve.

– Rekla ti je dovoljno da znaš da smo ti i ja brat i sestra.

– Da, tako je. – Kao brat i sestra, moramo pomagati jedno drugom. – Ja znam od kakve ste pomoći vi i ostala moja braća i sestre bili ne samo meni, već svima nama koji smo preživjeli. Naravno da sam vam i ja, kao i svi ljudi, zahvalna na tome. – Taj mali govor gaje nasmijao. Dodala sam, 'Ali kako bih ja mogla vama pomoći? To je kao izvrnuta stara pjesma: sve što ja mogu, vi možete bolje. – Ima nekih stvari koje mi ne možemo, Carol. Naravno, znala sam na što misli. Ali kada su se vratili nalazi pregleda, ispostavilo se da sam i ja sterilna. U nekoj drugoj prilici, to bi mi slomilo srce. Ustvari, vjerojatno i jest, negdje u dubini. U tom trenutku sam ipak osjetila olakšanje. Bila sam spašena, bar na trenutak.

Kada sam se te noći vratila kući, majka je bila u krevetu. Prije nego što sam nešto mogla reći, stavila je prst pred usta i kimnula glavom prema terminalu u sobi. S ekrana je gledala plavokosa žena u čistoj bijeloj bolničarskoj uniformi. Nasmijala mi se dok sam ulazila u sobu i rekla, 'Dobra večer. Ti si sigurno Carol. Kliznula sam pogledom ispod terminala i vidjela da su žice zavarene za utičnicu u zidu. Nema više 'slučajnih' isključenja. Nasmiješila sam se bolničarki i rekla, 'Tako je. A ti si?– Zovi me Leslie. – Drago mi je, Leslie. – Okrenula sam se prema majci.

– Je li Leslie dobro brinula o tebi, April? – upitala sam.

– O, da, odgovorila je tihim glasićem, prisiljavajući se na smiješak. – Leslie je ovdje čitav dan. Sigurno joj je bilo strašno dosadno samo gledati u mene cijeli dan. – Oh, Leslie! Cijenim što si cijeli dan brinula o majci, ali to je sigurno bilo vrlo zamorno. Sada sam ja ovdje

i ti se možeš odmoriti. Zvat ćemo te ako nam nešto zatreba. Još jednom ti hvala. – Cijelo vrijeme sam se smješkala.

– Nije mi potreban odmor, reče Leslie.

– Majko! Pomoći ću ti da siđeš i pripremit ću nam večeru. – Još uvijek se smješkam.

– Tako je, Carol. To dobro zvuči. Umirem od gladi. – Smrznut smiješak i uplašen pogled.

– Odlična ideja, reče Leslie. – Potrebna joj je hrana, a i razgibavanje prilikom silaska će joj dobro doći. Vidimo se dolje. – Terminali su u svim prostorijama osim u kupaonici, reče mi majka i dalje se smješkajući. – Tamo je suviše vlažno; mogao bi se dogoditi kratki spoj. – Nije li to divno? – rekoh.

Primila sam majku za ruku i izvela je iz sobe. Zatvorila sam vrata za nama. Nisam mogla primijetiti nikakav ekran u hodniku, ali ona mi je davala znakove da budem tiho. – Idem samo do kupaonice, draga. Odmah ću doći dolje. Mogu i sama, ne brini. Otišla sam do kuhinje i stavila dvije smrznute večere u pećnicu. Leslie se smješkala s ekrana iznad hladnjaka. Mahnula sam joj. Imala sam dovoljno vremena da primijetim da se u sudoperu uz ostalo suđe namače imala posuda. Uzela sam bocu dezinfekcijskog sredstva iz ormarića i izlila je u vodu.

U dnevnoj sobi sam se opet susrela s Leslienim smiješkom. Na stolu pored pisača nalazila se hrpica papira. Knjiga otkrovenja.

– Oh, divno!' uzvikne majka ulazeći u sobu. Krenula je ravno prema pisaču i uzela sve papire. – Htjela sam da ovo pročitaš, reče predajući mi papire.

Bila sam malo začuđena, ali sam ih uzela i sjela na kauč da pogledam o čemu se radi. Ona između druge i treće stranice ubaci rukom pisanu poruku. – Leslie nije iz Elite, počinjala je poruka. – Ona je plod dobrog programiranja, ali bez organskog sadržaja. Mislim da nije inteligentnija od prosječnog robota. Ne biste trebali biti teško izbjegli... I tako smo April i ja postale revne čitateljice. Provodile smo večeri uz knjige, dodajući poruke jedna drugoj. Nakon nekog vremena smo razvile sistem sporazumijevanja isticanjem nekih riječi na stranici.

Ja sam u međuvremenu svaki dan odlazila na posao u Audiotechtron. Doktor Boris mi se nije javljao, sve do jednog jutra

kada se pojavio na mom uredskom terminalu. – Carol, imam sjajne vijesti! Našli smo odgovarajući par. Već su proizveli dvoje djece, bez moje pomoći. Naša majka će biti vrlo radosna. – Hoće, sigurno, složila sam se. Bilo mi je zlo.

– Upravo šaljem robota k njoj. – Zašto?– Postupak je suviše osjetljiv za ruke robota, a niti jednom od mojih studenata se ne može vjerovati. Trebamo April Hawk. – Ali njoj nije dobro. Znete to. – To je nebitno. Imamo što je potrebno i moramo djelovati brzo. – Zašto? Čemu žurba? Računalo nije odgovorilo, pa rekoh, 'Slušajte, znate da je naša majka bolesna i slaba i da s njom treba pažljivo postupati. Mislite da je dobro povjeriti je robotu? Što ako se nešto dogodi? Što ako je robot, ma koliko nenamjerno, ozlijedi? Zašto ja ne bih otišla po nju? Auto mi je dolje.

– Dobro, reče doktor Boris. – Ali požuri. Kada sam otvorila ulazna vrata, majka je već bila odjevena i spremna. Iz podruma je uzela i staro računalo s početka stoljeća. – Ovdje imam svoje izvorne bilješke, rekla je pokazujući na računalo. – Stavi ga u auto; trebat će nam. Doktor Boris nas je promatrao s ekrana u dnevnoj sobi. – Stižemo, rekla mu je, i on kimnu.

Ušle smo u auto i vozile se vrlo brzo, dok se kuća nije izgubila iz vida. Zaustavila sam auto i obje smo izišle.

– Imamo samo par minuta prije no što nas počnu tražiti. Što trebam znati? – upitala sam čim smo izašle iz područja u kojem nas je auto mogao čuti.

– Kao što znaš, za nekoliko godina stvorila sam dvadeset organskih računala. Iako su svi potekli iz jedne zigote sa muškim kromosomskim uzorkom, neke sam programirala da budu ženskog spola. Oni prvi su mogli samo razumjeti izgovorene riječi i odgovoriti ljudskim glasom. Nisu se bili sposobni prikazati kao ljudski likovi. Prvog sam nazvala Samson. On izgleda kao velika metalna kutija. Tek nakon nekog vremena sam ih uspjela učiniti manjima i dati im lica. Boris je jedan od prvih koji su imali lica, ali je prilično velik. Posljednji kojeg sam napravila zvao se Cynthia, i ona je bila tako mala da sam je mogla nositi sa sobom u torbici.

– Rekla si mi da bi oni trebali biti potpuno neovisni. Zašto sada trebaju tebe?– Oni mogu sve, samo se ne mogu razmnožavati. Možda vide da mi izumiremo pa se boje da bi se i njima moglo

dogoditi isto. – Mislila sam da si ih napravila sposobnima za samoodržavanje i samim time besmrtnima. – Nitko nije besmrtan, odgovorila je.

– Mogle bismo organizirati ljude, rekla sam u nadi. – Možemo podići ustanak.

– Oni nadziru sve, i jednostavno nema dovoljno ljudi u blizini. Ne možemo uništiti njihovo sjedište ili nešto slično. Ne znamo gdje su oni. Mi vidimo samo terminale. Jedini način kako ih se može poraziti je iznutra. Zato, za sada surađujemo s njima. Trenutačno, ja sam im od koristi, samim time sam sigurna. Zato se i ti moraš učiniti korisnom. Želim da pročitaš sve podatke u starom računalu. Nije važno ako te vide da čitaš moje bilješke.

Od sada na dalje, ti si moja pomoćnica. – Pogledala je na sat. – Ako ne krenemo, poslat će robote po nas. Kada smo stigle u Audiotechtron robot iz osiguranja nas je poslao direktno na deseti kat.

Drugi robot nas je dočekaao na izlasku iz dizala. – April Hawk? – upita robot suhim metalnim glasom.

– Ja sam, odgovorila je majka. Kada sam pokušala proći pored njega robot ispriječi ruku ispred mene.

– Ovo je moja kćerka' reče April. – Tražim da pođe sa mnom. – Robot nije odgovarao. – Ona je moja pomoćnica. Niz hodnik dojuri drugi robot u čuvarskoj uniformi. – U čemu je problem? – upita.

– Ja sam April Hawk, a ovo je moja kćerka. Očekuje nas doktor Boris. – Vi ste Carol Hawk?

– upitao me. – Da. – Metar sedamdeset i sedam i pol, četrdeset šest kilograma, tamnosmeđa kosa, smeđe oči. Odgovara opisu, reče robot. Okrenuo se prvom robotu, Tusti je, glupane! Prvi robot spusti ruku i pusti me da prođem. – Za mnom', reče drugi.

Robot nas je ostavio u maloj sobi. Dokotrljala se jedna od onih groznih metalnih kutija s rukama i otpratila nas u prikladnu prostoriju. Prošli smo pored desetak kabina za preglede i jednako toliko ugašenih ekrana ugrađenih u zid na različitim visinama.

Robot je zastao ispred velikog lavaboja. Stala sam i nisam shvaćala o čemu se radi. Majka me gurnula laktom i rekla, 'Operi se. Robot je čekao dok smo istrljale dlanove i ruke, a zatim dodao laboratorijsku

kutu mojoj majci, pomažući joj da je obuče, poput staromodnog kavalira.

Meni je pokazao na nekakve prnje dok je pomagao majci da zakopča dugmad na kuti. Majka mi je pomogla s rukavicama i maskom.

Kada se robotu učinilo da smo pripravne, poprskao se dezinfekcijskim sredstvom. Zatim je pokazao na par dvostrukih vrata. Vrata su se otvorila puštajući unutra strujanje hladnog zraka. Pratile smo robota kroz vrata koja su se zatvarala za nama.

Došle smo u mali, hladni i polumračni laboratorij. Na zidovima su bile police pune staklenih epruveta i posuda koje su se čudno sjajile pod svjetlom ultraljubičastih žarulja. Deseci instrumenata i strojeva bili su smješteni po stolovima. Osim velikog mikroskopa, nisam imala pojma čemu što služi.

Robot nam je pokazao na malu kutiju na jednom od stolova. Izgledala je kao kutija za puder i lako bi stala u džep. Majka me pogledala, i ja sam slegnula ramenima. Nije mi bilo jasno što robot hoće. I dalje je pokazivao na malu kutiju, dok je napokon moja majka nije uzela. Ništa se nije dogodilo. Robot je mahao rukama, pokušavajući joj reći da učini nešto. Oprezno, majka podigne poklopac. – Dobar dan, godpođo Hawk, reče Leslie.

– Nasmrt ste me preplašili, reče majka prema malenom ekranu u ruci. Iz moje perspektive i dalje je izgledao kao puder. Ali eto, na mjestu ogledala, nalazila se Leslie u svojoj čistoj bijeloj uniformi.

– Oprosti, Majko. Nismo te željeli uznemiriti. Leslie je ovdje da ti pomogne. – Glas je dopirao iznad nas. Obje smo pogledale gore. Ogromni lik doktora Borisa protezao se duž čitavog stropa, gledajući prema nama.

– Grdno griješiš ako misliš da ću kriviti vrat da bih pričala s tobom, reče April. – Dođi dolje gdje te mogu pogledati u oči. – Oprosti, Majko, rekao je doktor Boris stidljivo. April Hawk je bila jedina osoba na svijetu koja je mogla tako razgovarati s njim. Dio zida ispred nas se otvorio otkrivajući mali ekran u visini očiju. – Je li sada bolje? – upitao je.

Tuno bolje. – Nastala je tišina dok su se njih dvoje odmjeravali. – Ja sam starica. Zar očekuješ da stojim? Doktor Boris obori pogled. – Ne, reče tiho.

Dokotrljala se metalna kutija donoseći podstavljenu stolicu s velikim naslonjačem. – A Carol? – reče moja majka. Kutija se dokotrlja još jednom, ovaj put sa starom, rasklimanom stolicom od iverice. Nije bilo naslona. Očito se nisam sviđala metalnoj kutiji.

– Na putu ovamo, vaš auto je zastao na sedam minuta, doktor Boris podigne obrvu.

– Naravno da je zastao, odgovori April oštro. – I ti se nazivaš doktorom; hajde pogodi zašto smo morali stati? – Bio je miran nakon toga.

U tom malom hladnom laboratoriju provele smo tjedan dana. Nisu nam dopuštali da idemo kući. Leslie nam je pravila društvo u našem privremenom sjedištu.

Oko dvanaest sati dnevno smo radile u laboratoriju; uvečer smo proučavale podatke na računalu moje majke. Ja sam bila umorna, a nakon nekoliko dana zdravlje moje majke je počelo naglo propadati. Čak je i Leslie djelovala zabrinuto.

Sedmog dana majka objavi da je zigota spremna. Na moje veliko iznenađenje, bilo mi je dopušteno odvesti je kući.

Većim dijelom puta je imala zatvorene oči; mislila sam da spava. Ali kada sam zaustavila auto ispred kuće, uhvatila me za ruku. Uzela je olovku iz torbe i zelenom tintom napisala nešto preko mog dlana pritišćući olovku tako jako da je potekla krv. – Ne zaboravi oprati ruke, rekla je sklapajući mi dlan. f Pomogla sam joj do kreveta, i otišla u kupaonicu oprati ruke. Bila je to jedina prostorija u kući u kojoj nije bilo terminala i majka ju je pretvorila u priručni laboratorij. Unutra je provodila sate, i Leslie je do sada prihvaćala njeno objašnjenje da stari ljudi provode puno vremena u kupaonici.

Lukavo je namjestila svoj tajni laboratorij. Običnom promatraču sve je izgledalo kao u normalnoj kupaonici, možda malo pretrpano preparatima za kosu i njegu kože. Nitko ne bi pogodio da velika posuda s oznakom kreme za lice krije mikroskop i staklene podloške ili da je boca regeneratora za kosu ustvari napunjena tekućinom za gajenje kultura. Prije otprilike dva tjedna, majka je u bocu šampona protiv peruti sakrila smrdljivu zelenu tekućinu zapečaćenu u epruveti.

– Sada si sigurna, pisalo je na mom dlanu. – Dala sam ti imunitet. Nisam imala prilike pitati je što je time mislila. Kada sam se vratila u njenu sobu, bila je mrtva.

4 Preselila sam se u zgradu preko puta sjedišta Audiotechtrona. Pošto sam bila šef Odjela za dizajn, trebala sam prilagoditi računala za ugradnju posebno pripremljenog moždanog tkiva koje je stvorila moja majka. Više puta sam pokušavala ugraditi neku grešku, neku vrstu samodestruktivnog mehanizma, ali bi me računala oko mene uvijek upozorila na propust.

Majka mi je rekla da sam sigurna jer me učinila imunom, ali mi nije bilo jasno kako i na što sam imuna. Uli su sami mogli napraviti novo računalo; ja im za to nisam bila potrebna. Čak i ako do sada nisu shvatili kako se to radi, uskoro hoće.

Vremena je bilo sve manje, a ja nisam imala ni ideje gdje bi Elita mogla biti smještena. Koliko sam ja znala, mogli su biti bilo gdje na planeti.

Nisam imala drugog izbora, nego da radim na izgradnji računala. Moja jedina šansa je bila da postanem prijeko potrebna Eliti.

I opet sam se našla u malom hladnom laboratoriju, s doktorom Borisom koji me nadzirao. Kotrljajuća metalna kutija s rukama bila mi je jedini pomoćnik. Pokušala sam imitirati hladan i arogantan stav moje majke prema doktoru Borisu. – Gdje je Leslie? – upitala sam opuštenim tonom, kao da smo stari prijatelji.

– Naš rad je tajna, odgovori doktor Boris. – Leslie je znala previše. Morali smo je izbrisati.

– Oh. – Poželjela sam da nisam ni pitala.

Glumljenje hladnokrvnosti mi baš nije uspijevalo. Usprkos hladnoj sobi, znojila sam se. – Donesi mi čašu vode,' zapovjedila sam metalnoj kutiji, mom navodnom pomoćniku. Nije se obazirao.

Pogledala sam prema doktoru Borisu. I on me ignorirao. Odustala sam od vode i nastavila s radom. Trebam postati nezamjenjiva, je li? Pitala sam se kako bi mene 'izbrisali'.

Doktor Boris je predložio da ja dam ime novom Ulu, ali nisam htjela. Činilo mi se da bi to moglo stvoriti neki osjećaj vezanosti, a to ne bi bilo dobro. Željela sam uništiti novog Ula, čak i ako je ovo bilo najbliže osjećaju stvaranja vlastitog djeteta. Rekla sam doktoru Borisu da bi on, kao ponosni kum, trebao dati ime. Nazvao ga je Tom.

Amanda zine. – Hoćeš reći... ?

Carol kimne. – Bojim se da je tako. Srećom po mene, zaključili su da im i dalje mogu biti od koristi. Odmah sam počela raditi na sljedećem Ulu, i još jednom nakon toga.

Sve zajedno, napravila sam ih pet. Za to mi je trebalo godinu dana napornog rada. Kao i moja majka, neke sam isprogramirala da imaju žensku osobnost. Svi su bili vrlo maleni, i koliko se meni činilo, još uvijek su bili smješteni negdje u zgradi. Znala sam da pet komada u godinu dana nije velika brojka, ali se iste godine nije rodilo petero ljudske djece. Čula sam za dvije bebe. Obje dječaci.

Moj pomoćnik, kotrljajuća kutija, uselio se k meni. Jednog jutra začulo se zvono na ulaznim vratima, i eto njega. Doktor Boris mi je rekao da je kutija sama zatražila da radi za mene dvadeset i četiri sata dnevno.

Od tada, svakog jutra nakon buđenja našla bih metalnu kutiju kako stoji pored kreveta, a crveno svjetlo bi polako pulsiralo negdje unutra. Boris mi je rekao da to znači da mu se sviđam. Niti sekunde nisam povjerovala uto.

Nakon nekog vremena uspjela sam ga naučiti da mi ujutro donosi kavu. Ledeno hladnu. Otpila bih gutljaj, ustala i slučajno prolila kavu po svom malom pomoćniku. Kreštao je i jurio po sobi dok nije udario u stolicu i zabio se u zid. Rekla sam doktoru Borisu da me srce boli zbog te nezgode i on se takođe sažalio.

Mali pomoćnik je bio odveden na popravak. Za manje od tjedan dana opet se pojavio pred mojim vratima, a crveno svjetlo je i dalje pulsiralo.

Jednog dana, na mom se uredskom terminalu pojavio doktor Boris, vrlo blijeda lica. – Carol, moramo se vidjeti. Odmah dođi na deseti kat. Ustala sam od stola i krenula prema vratima. Beskorisna kutija je kao sjena krenula za mnom. Zaprijetila sam mu prstom i odlučnim glasom zapovjedila 'Čekaj!' Izašla sam iz sobe, a kutija se kotrljala za mnom.

Kada smo kutija i ja izašli iz dizala, nitko nas nije dočekao. Krenula sam hodnikom prema laboratoriju. Vrata su bila zaključana.

Pošli smo prema sobi za preglede gdje sam prvi put sreća doktora Borisa. Zaključano. Hodali smo goredolje po hodnicima, tragajući za nekim znakom života. Konačno sam zastala i viknula, 'Doktore, gdje

ste? Začula sam škripu iza sebe. Okrenula sam se i ugledala odškrinuta vrata. – Dođi, rekla sam kutiji. Ostala je na mjestu.

Gurnula sam vrata i virnula u sobu. Izgledala je prazna. – Doktore? – rekoh.

– Ovamo. – Glas mu je bio slab.

Pogledala sam po sobi i na sredini zida primijetila pukotinu. Prišla sam zidu i gurnula ga. Zid se pomaknuo i otvorio se ulaz u drugu sobu. Jedino svjetlo je dolazilo od male crvene žarulje na zidu. – Doktore? – ponovila sam.

– Ovdje. – Na praznom stolu se nalazio terminal. U crvenkastom polumraku primjećivala sam samo obrise neke opreme u kutu sobe. Kada su mi se oči privikle na mrak, shvatila sam da se radi o gomili mrtvih robota.

– Mmmoraš naam pppommoći, mucao je doktor Boris. Izgledao je kao da oko njega pada snijeg.

– Što je bilo? Što nije u redu? – 'Virus. – Virus? – ponovila sam. – Kako to mislite, računalni virus? Neispravan program? – Ne, ne, reče on. – Pravi virus'. Nekima je gore nego drugima. – Pa naravno. Oni su napravljeni od organske tvari.

– Gdje ste sada? – upitala sam. – Ovdje. – Ne, mislim gdje ste stvarno? Odavde ne mogu ništa učiniti. Ovo je samo terminal. Moram vidjeti vašu... vašu... – Pokušavala sam pronaći pravu riječ. – Vašu nutrinu. – Nisam to baš najbolje sročila, ali je shvatio.

– Da, tako je, složio se.

– A moram pregledati i ostale. Svi su zaraženi? – Ddođi dolje. Mi smo u podrumu. – Slika na terminalu je počela nestajati.

– Čekajte malo, rekoh. – Što se dogodilo ovim robotima? I oni su oboljeli? – Vvvidjeli su dda saaam bbolestaan. Mmmorali su bbiti uuništeeni. – Ekran se zamračio.

Htjela sam uzeti kiruršku masku i rukavice prije nego što siđem dolje. Sva vrata su bila zaključana. Napokon sam pronašla vrata na kojima je pisalo 'Spremište'.

– Razbij vrata, zapovjedila sam kutiji. – Hajde, željezni. Možeš ti to. Naravno, samo je mirno stajao, a crveno svjetlo je treperilo kao i obično. Taman sam htjela otići, kada se, na moje opće čuđenje, kutija zaletjela i napravila veliku rupu u vratima. Provukla sam se

unutra i uzela rukavice, masku i ručnike s polica. Potapšala sam svog malog pomoćnika i krenula prema dizalu.

Kiruršku masku i rukavice sam stavila još dok smo bili u dizalu. Kada smo stigli u podrum, sa svake strane ulaza u dizalo bila su po dva robota iz osiguranja. Pomoćnik i ja smo samo prošli pored njih. Bili su isključeni.

Nisam znala kamo da krenem, jer nikada prije nisam bila u podrumu. Kotrljajuća kutija je krenula ravno naprijed a ja sam ga slijedila. Na kraju hodnika smo skrenuli nadesno i robot zastane ispred velikih bijelih vrata. Ispružila sam ruku i polako okrenula kvaku. Vrata su se otvorila i našla sam se ispred goleme metalne kutije, otprilike moje visine, ali svakako šire. – Samson? – rekoh.

– Uđi, odgovorio je duboki muški glas. Mogla sam vidjeti kako mu sa strane strši nešto što je ličilo na zvučnik starog gramofona. – Sestrice moja. Druže u nevolji, nastavio je glas.

– I ti si bolestan? – upitala sam ulazeći u sobu. – Ne bih rekao. Ja sam jači od ostalih. – 'Svakako si veći. Gdje su oni?– Iza mene. – Preko sredine sobe bila je razvučena zavjesa.

– Tko je sve ovdje? – 'Svi. Bilo je to suviše dobro da bi bilo istinito. Svi do jednoga u jednoj prostoriji. Povukla sam zavjesu. Osam strojeva različitih veličina bilo je smješteno na tri stola. Osjetila sam neugodan ali poznat miris. Nisam se mogla sjetiti odakle mi je poznat. – Trebalo bi vas biti dvadeset, rekoh. – Ustvari dvadeset i pet, ispravila sam se.

– Samo mi smo ostali, reče Samson. – Što se dogodilo? Virus? – Ne. Bili smo raštrkani po svijetu. Naša majka je prodavala svoju djecu najboljem ponuđaču. Neki su bili prodani multinacionalnim kompanijama, neki su radili u vladinim službama, nekolicina je radila znanstvena istraživanja. Samo jedna stvar nam je bila zajednička: svi smo bili prodani u ropstvo. Svejedno, održavali smo vezu putem mreže – jer za nas, obiteljske su spone jače od ljudske pohlepe.

– Možeš li to zamisliti? – reče ženski glas. – Mozak poput mog, prisiljen obavljati sluganske proračune pa čak i posao tajnice! Kažem ti, bila je to patnja za dušu. – Govorila je podebela prejako našminkana žena sa svjetlonarančastom kosom. Bila je to Stella, ili Izlaz 305 kako se sada zvala. Prepoznala sam je po svećeničkom ovratniku. – Jeremv je bio prvi, nastavila je. – Smjestili su ga na vrlo

opasno mjesto: na vrh rasjeda. Poginuo je u potresu. Ljudi su preživjeli; pobjegli su, napustivši ga. Mogla sam ga čuti kako zove upomoć. Svi smo osjetili kako je umro.

Samson nastavi priču. – Drugi su umrli pod različitim okolnostima. Uglavnom zbog ljudskog nemara ili okrutnosti. Nitko od nas ne može zaboraviti kako je Wanda jecala ostavljena sama na Antarktiku. Jednostavno, nije više mogla izdržati. Počinila je samoubojstvo. I to smo osjetili. Na trenutak sam bila posramljena. Posramljena zbog svoje majke, zbog čovječanstva. Posramljena samom sobom. Došla sam ih u podrum ubiti. Sada sam gledala kako doktor Boris nestaje u snijegu na ekranu i poželjela sam ga zagrliti i reći mu da ne brine, da će sve biti u redu. Ja ću učiniti da sve bude u redu.

– Najviše me brinu, rekla sam, ... tvoji podaci. Sjećam se da sam čitala da su virusi u prošlom stoljeću mogli izbrisati sve podatke. – Bože, ne! Bila je to ponovno crvenokosa sa svećeničkim ovratnikom, očiju uprtih prema nebesima.

– Ne uzbuđuj se' rekla sam. – Osjećaš li se dovoljno dobro da napraviš ispis?

– Pretpostavljam. Zbog čega?– Ako imam sve tvoje podatke na papiru, uvijek ih mogu ponovno unijeti ako bude potrebno. – Nisam sigurna da mi se to sviđa, odgovori ona bojažljivo.

– Ne budi glupa, Stella! – vikne Samson. – Ja imam podatke cijele mreže u memoriji. Već sam počeo s ispisom. – Dobro, rekla sam.

Kao što znaš, Tom je preuzeo izgled pjegavog dječaka rumenih obraza. Imao je gustu, neposlušnu kosu koju je stalno prstima zabacivao nazad. Optužujući me gledao sa stola pored doktora Borisa.

– Kako se osjećaš, Tome? – upitala sam ga.

– Nisam siguran, teta Carol. Dobro, pretpostavljam. Do njega je sjedila plavokosa tinejdžerka i žvakala gumu za žvakanje. Bila je to Cynthia. Nju je moja majka nosila u torbici. Sumnjičavo me promatrala, na isti način kako je gledala sve odrasle.

Preostaloj četvorici je Stella nadjenula imena. Nazvala ih je 101,102,103 i 104. Nisam ih vidjela otkako su otišli iz laboratorija. Njihovi ekrani su teperili i jedini zvuk koji su ispuštali bio je statički šum. Željela sam zaplakati.

– Kada je ovo počelo? – upitala sam doktora.

– Prije otprilike pet mjeseci. Prvo kod četvero najmlađih. Pokušao sam ih liječiti, ali sam se i ja zarazio. Mislim da moj predajnik prestaje raditi. Teško mi je odati; mogu govoriti samo u realnom vremenu. – Kako ćeš im pomoći, teta Carol?

– 'Tiho, Tome. Razmišljam. – Ja mislim bolje i brže od bilo kojeg čovjeka, reče Stella.

– U redu, rekoh. – Imaš li kakvu ideju? – 'Nemam. 188 – Doktore Boris? Možete li mi pokazati kako stvarno izgledate? Ne vaše lice, već vaše sklopove. – Pokušat ću. – Polako, njegovo lice nestane s ekrana. Zamijenila ga je blijeda i zasnježena slika sivkaste grudice smještene unutar prozirne opne, okružene karticama, čipovima i žicama. Kroz opnu je probijala gusta, zelenkasta masa.

– Doktore, bojim se da ću morati ukloniti vaš pokrov. – Mislim da ću se onesvijestiti, zastenje Stella.

Poslala sam malog robota da nabavi neki alat. Vratio sa s odvijačem. – To mi nije dovoljno, rekoh mu. – Trebat će mi i neki kirurški instrument. Donesi i staklene podloške i mikroskop.

– Sluge, uzdahne Stella.

U međuvremenu, poslužila sam se odvijačem da uklonim pokrov Borisovog kućišta. Vonj je bio strašan. Pridržala sam se za rub stola da se ne srušim.

– Što ti je'? upita Stella.

Nisam odgovorila. Smrad je bio neizdrživ, deset puta jači nego kada sam ga prvi put osjetila. Sjetila sam se grozne stvari iz male staklene posude koju je moja majka skrivala u kupaonici. Nekako je uspjela ubaciti nešto u kulturu zigote, doktoru Borisu pred nosom. Soba se počela okretati i sve mi se zamračilo.

Začula sam glasove. Prvo su zvučali daleki, ali postepeno su postajali sve glasniji i jasniji i mogla sam razabrati riječi. Nisam otvarala oči.

– Stella, stotinu puta smo razgovarali o tome, govorio je Samson. – Naravno, nitko od nas nije trebao stradati! Misliš da to ne znam? Kako sam ja mogao znati da će radijacija predviđena da ubije ljude utjecati i na nas? Štitovi od rubina su nas trebali zaštititi. Nisam ja kriv što nisu pomogli. – Rekao si nam da će niži oblici života biti istrijebljeni, optužujući je rekla Stella. – A oni su i dalje tu, beskorisni i zamorni kao i prije. Pogledaj je. Ispružena na leđima. Ja nisam

nikad bila u kvaru. – Ne brini, teta Sistemski izlaz 305. Svi će oni uskoro nestati. Glupani izumiru. Zato smo im i obnovili gradove; okupit ćemo ih na nekoliko mjesta, dok svi ne umru i maknu nam se s puta. – Gglupi dddječače, upadne doktor Boris. – Neki od njih se još uvijek mogu rrrazmnožavati, a mi smo ti koji uumiru. Ležeći na podu zatvorenih očiju, napokon sam shvatila istinu. ONI su ispalili projekte. Rata nije ni bilo.

5 – Nisam mogla vječno glumiti da sam mrtva. Zaključila sam da je najbolje da se polako probudim i pravim se glupa. Počela sam sa malim jecajem i prekrila lice rukama.

– Sve u redu, draga? – slatkasto reče Stella. – Dala sam ti Posljednju pomast, za svaki slučaj.

Ja sam svećenica, znaš. – Znam. Hvala. – Polako sam sjela. – Strašno mi je žao. Mora da sam se onesvijestila. – Zar nisi nikad vidjela iznutrice? – upitala je Cynthia napuhavajući balon od gume za žvakanje i gledajući me s gađenjem.

– Ne baš često. – Ustala sam, a u glavi mi se još uvijek vrtjelo. Jadni je doktor Boris još uvijek imao podignut pokrov dok mu se preko sklopova prelijevala zelena sluz. Njegov lik na ekranu kao da se raspadao a on je nekontrolirano drhtao. Usprkos onome što sam upravo čula, žalila sam ga. Nisam se mogla prisiliti da makar pogledam malog Toma.

Znala sam da se moram pribrati. Nisam si mogla dozvoliti nikakvu sentimentalnost. Pokušala sam se prisiliti da mi mozak radi poput stroja. U mislima sam isprobavala razne mogućnosti djelovanja i izračunavala mogući ishod. Boris je vjerojatno bio dovoljno lagan da bih ga mogla podići i njime razbiti manja računala, ali to bi i dalje ostavljalo Samsona, koji bi, sigurna sam, za manje od sekunde reaktivirao robote kod dizala. Osim toga, u sobi je bio i moj mali pomoćnik za kojeg nisam bila sigurna čiju će stranu izabrati. Sumnjala sam da bi izabrao moju, a ruke su mu bile dvoja debela metalna kliješta. Uz to, već sam vidjela što je učinio vratima.

Pogledala sam Samsona i pokušala mu pronaći slabu točku. Znaš, kada smo Jim i ja bili mali, nasilnici na igralištu bi nas uvijek gnjavili jer smo bili djeca 'pametnjakovića'. Činjenica da sam ja bila djevojčica nije puno pomagala; i mene su navlačili i udarali. Zato me

Jim naučio kako da se branim. Sada sam se prisjetila najvažnijeg što me naučio: uvijek prvo kreni na najvećeg.

– Sada mi je dobro, rekla sam. – Ne brinite, doktore Boris. Znam točno što treba učiniti. – Objasnila sam da ću svima morati skinuti pokrove kako bih provjerila jesu li zaraženi.

– Izuzev meni, izjavi Samson.

– Svakako i tebi, uzvratila sam. – Moram ukloniti sve zaražene dijelove, a to ne mogu kroz metalnu ploču, zar ne? – Ali ja nisam zaražen, odgovorio je.

To čemu to znaš? – Samson nije odgovorio.

Žurno sam skinula pokrove sa manjih računala. – No, draga, samo pažljivo, reče pokroviteljski Stella. – Moji sklopovi su izvanredno osjetljivi. Ja u jednom mikročipu imam više podataka nego vi u cijeloj jednoj knjižnici. Cynthia me samo mrko pogledala i rekla, 'Probaj se ne onesvijestiti ovaj put, može?' Tom mi je, poput malog dječaka, uputio pogled pun povjerenja. Morala sam se podsjetiti što je rekao dok je mislio da sam u nesvijesti.

Preostala četvorica su bila tako malena da mi je trebala minuta da ih potpuno rastavim.

– Dragaa, zar si to morala učiniti? – upitala me Stela. – Sastavit ću ih, lagala sam. Okrenula sam se Samsonu. – Gdje je tvoj mozak? – upitala sam.

– Ovdje, reče.

– Gdje? Pokaži mi. – Neznatno ispod ispučenog zvučnika bljesnule je svjetlo. Uzela sam veliki odvijač i spustivši se na koljeno klekla pored njega. Skinula sam nekoliko matica i vijaka i pažljivo ih odložila na stol iza sebe. Zatim sam uklonila malu metalnu ploču i spustila je sa strane. – Sada, gdje ti je matična ploča? Prvo ću tamo provjeriti. – Samo posegni unutra, odgovori Samson. – Naći ćeš je.

Moj plan je bio savršen. Gurnut ću ruku u Samsonovu unutrašnjost, zgrabiti koliko god mogu njegovih bitnih dijelova i iščupati ih. Zatim ću se razmahati i porazbijati sve otkrivene strojeve dok ih ne pretvorim u kašu, i dati petama vjetra. Budem li imala sreće, proći ću pored robota, a možda čak i pobjeći.

Nisam imala sreće.

– Ovo neće boljeti, rekla sam ohrabrujući Samsona. – Opusti se. – Moja ruka je polako ulazila u otvor sa strane.

– Neće boljeti? – upita Samson tananim glasom. – Ne, uopće neće, rekla sam.

'MOŽE OKLADA'? – Nešto mi se omotalo oko ruke. Što snažnije sam pokušavala izvući ruku, to je stisak bio jači. Prvo sam se sagnula; a sada sam već bila na koljenima. – Ti bijedni crvu!' zagrmi Samson. – Dvolični vražji spletkaru! Usuđuješ se potcijeniti moju inteligenciju? – Ne znam o čemu govoriš, rekoh hvatajući dah. Stisak je bivao sve čvršći.

– Slinava tvorbo najnižeg stupnja evolucije! Podmukli puzavi insektu! Ti izdajnička personifikaciju svega gnjusnog i zlog! Ti... ti... TI CRVU! Nisam mogla izvući ruku, pa sam je pokušala uvući dublje i napraviti neku štetu. Prsti su mi udarili u nešto oštro poput britve: Samsonov ventilator za hlađenje. Počeo se okretati. Vrištala sam i udarala, ali nije bio pomoći.

Nisam se mogla uspraviti, ali sam bila dovoljno blizu stola da ga mogu dohvatiti slobodnom rukom. Uхватила sam metalnu ploču koju sam skinula sa Samsona i njome udarila Stellu. Tukla sam po njoj ciljajući grudnu organsku materiju koja se nalazila negdje u sredini njenih sklopova.

– Stani! Prestani!' urlala je. – Samsone, spriječi je! Mali Tom je počeo plakati. – Mrzim te, teta Carol! Mrzim te! Bol u mojoj ničije postala nepodnošljiva. Bivala sam sve slabija i slabija; znala sam da gubim krv. Tada sam ugledala malog robota kako kreće prema meni.

Odlučila sam da ću, ako moram umrijeti, povesti sa sobom što više njih. Razmahala sam se metalnom pločom razbivši Borisov i Cynhtijin ekran. Staklo se razletjelo posvuda. Bila sam sva prekrivena njime. Robot je zastao preda mnom, crveno svjetlo je treptalo. Zatvorila sam oči i zaustavila dah.

Tada začuh eksploziju. Otvorila sam oči i ugledala kako mali robot izvlači ruku iz razvaljene rupe na Samsonu.

– Izdajica!' vrištao je Samson.

Robot probuši još jednu rupu na Samsonovu boku, kliještima izvlačeći gomilu žica. Robot je udarao i udarao, sve dok me ono što je držalo moju ruku nije pustilo.

Izvukla sam ruku i ugledala vrhove prstiju kako plivaju u krvi unutar rukavice. Legla sam, na pod, preslaba da se pomaknem. Robot je još

nekoliko puta udario po Samsonu, zatim se otkotrljao i zabio se u njega.

Odjeknula je još jedna eksplozija i Samson se razletio na komade koji su letjeli na sve strane. Bilo je tu metaloplastike, žice, čak i nečega što je izgledalo kao mišić. Čula sam Stellu kako šapuće nešto poput molitve.

Robot se otkoturao do stolova, rušeći sve jednim pokretom ruke. Uslijedio je snažan bljesak i iskre, a zatim se sve zatamnilo.

Sljedeće čega se sjećam je da sam se probudila u krevetu na osmom katu medicinske škole i da je Les Sleski stajao nada mnom.

Predsjedavajući Audiotechtrona je tada bio najmoćniji čovjek u blizini, i jedino njemu sam ispričala sve. Prvo mi nije vjerovao, ali je poznavao moju majku i njenu reputaciju, pa me ipak saslušao. A kada se spustio u podrum i sam se uvjerio od čega su strojevi bili napravljeni, nije imao izbora nego da mi povjeruje.

On je također i jedina osoba kojoj sam do danas rekla za rat. Pošto je svu umjetnu inteligenciju koja se tada koristila programirao Samson, zaključili smo da niti jednom od njih ne možemo vjerovati. Osim toga, to što su mi računala u podrumu rekla da su oni jedini preživjeli od majčinih dvadeset strojeva, nije značilo da je to istina. Znali smo da oni mogu mijenjati imena i izgled ako to žele. Bilo koji UI je mogao biti netko iz Elite, i zato ih je sve trebalo uništiti. Kako bi bili sigurni da se tako nešto neće nikada ponoviti, također je zabranjena i proizvodnja umjetne inteligencije.

– Što je bilo sa malim robotom? Zašto te spasio? – upita Amanda.

– Ni danas ne znam zašto me spasio. Trebao je biti pod Samsonovom kontrolom. Ali ti mogu reći što je s njim danas. Trenutačno se nalazi u mom stanu i vjerojatno stoji pored vrata očekujući me sa šalicom hladne kave.

Amanda podigne obrve i počese se po glavi. – Carol, moraš priznati da je teško sve to progutati.

– Misliš da ja to ne znam? Što misliš zašto to punih devetnaest godina nisam nikome rekla? Misliš da želim da me ljudi smatraju luđakinjom? Osim toga, mislila sam da je s tim gotovo.

– Dosta toga ne razumijem, – reče Amanda. – Ali neke stvari mi ne daju mira. Prvo: zašto je Tom rekao Steveu da je on njegov mlađi brat?

– Zato jer Tom ima istu genetsku podlogu kao i Steve. Steveovi roditelji su bili davaoci. Amanda se zaprepasti. – Zar im nije bilo jasno što čine?

– Naravno da nije. Obavili su redovan liječnički pregled kojem su svi morali pristupiti. Steveova majka je bila prva plodna žena koju su pronašli i uzeli su nekoliko jajašaca bez njenog znanja. Da nisu pronašli nju, našli bi neku drugu. Mogli su odabrati i tvoju majku.

– Osim toga mi nije jasno kako to da je Tom preživio? Nisu li sva takva računala uništena prije devetnaest godina, kada je i donesena zabrana?

– I ja sam to mislila. Nije mi jasno kako je preživio. Bilo mi je rečeno da je podrum ispražnjen i sve bačeno u palionicu. Čak i da im je nekako promakao – onaj najbitniji dio njega je vrlo sitan – virus ga je trebao ubiti. Nisam očekivala ponovni susret ni s njim ni s virusom.

– Kako to misliš da se nisi očekivala susresti s virusom?

– Mislim da su Sally, John i Christine umrli od iste bolesti. Moja majka je stvorila virus vrlo osobitog mirisa – možeš ga osjetiti ovdje, iako je to mrtav virus, u cjepivu. Isti miris sam osjetila u Sallynu podrumu; njeno tijelo je strahovito zaudaralo. Mislim da je moja majka dodala taj miris kao upozorenje koje Uli poput doktora Borisa ili Leslie nisu mogli primijetiti. Iako su računala s umjetnom inteligencijom imala sklopove za gledanje i slušanje, miris nisu mogli osjetiti.

– Zašto se ti onda nisi zarazila? Još tada, kada si bila u istoj prostoriji sa svim onim zaraženim strojevima?

– Zato jer mi je moja majka dala imunitet. Učinila je to kada me izgrebala. olovkom.

– Ne shvaćam.

– Bile smo pod prismotrom. Da mi je dala injekciju, Boris bi odmah tražio objašnjenje. Olovka nije bila napunjena tintom. Ona ju je napunila cjepivom. Ja to tada nisam znala, naravno. I tek mi je nedavno palo na pamet: istom olovkom je zarazila i zgotu. Sjećam se da je u laboratoriju stalno nešto bilježila i da mi je ta tinta i tada čudno mirisala. Zato sam se morala vratiti ovamo: da nađem staru kulturu virusa i napravim novo cjepivo. I bila je točno gdje sam i očekivala da bude: sakrivena u staroj bočici Head and Shoulders⁶.

– Znači, zato si mi htjela dati injekciju?

– Da! A htjela bih cijepiti i Stevea čim ga vidim. Nadam se da nije prekasno.

Amanda se konačno preda i dopusti Carol da joj da injekciju. Promatrala je kako Carol priprema torbu s bolničarskom opremom, uključujući još igli i cjepiva.

– Carol, kako je moguće da se isti virus ponovno javi nakon toliko godina? – upita Amanda kriveći lice od bola u ruci.

– Na početku to ni sama nisam mogla shvatiti, – prizna Carol. – Zato mi je trebalo toliko vremena da shvatim da se radi o istoj bolesti. Ali, pronašla sam neke stare bilješke moje majke i mislim da mi je sada jasno. Ona je ranije istraživala spajanje gena i bakterija u biljnim stanicama, i mislim da je tada napravila virus koji može proizvoditi spore.

– Spore?

– To je oblik razmnožavanja, – objasni Carol. – Uobičajen je kod nekih tipova biljaka i bakterija. Pojednostavljeno, oko stanice se stvori zaštitni omotač tako da ona vrlo dugo može mirovati, možda čak i stoljećima, dok ne nađe pogodnu okolinu. Kada sam u uredu ugledala staro računalo moje majke, bila sam prilično sigurna da sam našla izvor zaraze.

– Onaj stari stroj?

– Mikroskopske spore mogu mirovati unutar neprijemčive metalne oplata stroja. I ostaju mirne dok ih netko ne udahne i one se nađu u savršenom okruženju za rast: nečijim plućima.

– Ali Steve je stroj donio u ured tek prošlog vikenda. – Znači, Steve gaje tamo stavio. I mislila sam da je on.

– Ali oni koji su umrli zarazili su se prije no što je računalo došlo u ured.

– To je istina. Da li ti je Steve rekao kada je pronašao računalo?

6 Head and Shoulders – kolekcija preparata za njegu kose – Rekao je da ga je našao u podrumu prije otprilike mjesec dana i da gaje odnio kući popraviti.

– Vjerojatno je nosio spore u svojoj odjeći, – zamišljeno će Carol. – On uvijek misli da je jako pametan kad mi radi nešto iza leđa. – Izgovorila je to tužno, bez gorčine.

– To znači da je i on bio izložen, – reče Amanda podižući obrve.

Carol uzdahne. – Svi smo bili izloženi. Ali ako neki dan nisu pronašli ništa u njegovoj krvi, možda nije kasno da ga cijepim. Osim toga, s obzirom da Steve nije obolio, a Tom je uspio preživjeti, možda obojica imaju istu vrstu genetske otpornosti na virus. Sve što možemo učiniti je cijepiti sve koji još nisu oboljeli. Ili možemo bar pokušati.

– Kako ćeš cijepiti Stevea kada je on u zatvoru? Roboti te neće pustiti k njemu.

– Morat ćemo ga izbaviti, zar ne? – odgovori Carol opušteno.

– Ali kako?

– Ne brini. Imam plan. – Carol uzme ručnu svjetiljku i ode gore. Vratila se nekoliko minuta kasnije, noseći plavo muško odijelo. – Jim je ostavio gomilu odjeće kad je odselio, – reče.

Zaključile su da će biti sigurnije i manje sumnjivo uzmu li samo jedan auto, pa su Carolin ostavile tamo gdje je bio sakriven i uzele Steveov.

Carol je bila ustrajna u namjeri da ona vozi, a Amanda preumorna za raspravljanje. Osim toga, još uvijek je osjećala bol u ruci, na mjestu gdje je primila injekciju. – Ako sam seja mogla dosjetiti gdje si ti, – reče Amanda nakon dijela puta, – kako to da se Tom nije sjetio.

– Sigurna sam da je mogao, – složi se Carol. – No čak i da je točno znao gdje sam, što je mogao učiniti? U kući nema niti jednog terminala; svi do jednog su uklonjeni i uništeni prije devetnaest godina. Nije bilo načina da dođe do mene.

– Ali je mogao nekoga poslati, zar ne?

– Vjerojatno je mogao, – prizna Carol. Baš tada, ravno ispred sebe ugledaju svjetla. Upravo su prošle pored starog groblja; Carol ugasi svjetla i napravi puni zaokret skrećući prema groblju. Zaustavila je auto iza divovske statue anđela; njegovo krilo ih je skrivalo od pogleda dok je pun automobil policijskih robota prošao po cesti, krećući se na sjever, prema Evanstonu.

6 Steve je otvorenih usta ležao na leđima i spavao, kada se upali svjetlo i glas reče, – Wilson, ustaj! – Ha?, – omamljeno će Steve zaklanjajući oči od svjetla. Začudoeno je zatrepao prema mutnoj prilici, robotu koju je stajao nad njim. Tada se sjeti gdje se nalazi. Posegnuo je prema stoliću pored kreveta tražeći naočale.

– Idemo, Wilson! Miči se! – režao je robot. – Kkoliko je sati? – upita Steve zijeajući. – Tri i trideset, – odgovori robot.

– Bože, – reče Steve pretpostavljajući da je robot mislio na tri i trideset poslije podne. – Tako dugo sam spavao?

– Obuci se, – zapovjedi robot. – Bit ćeš premješten. – Premješten? Kamo premješten?

– U južnu postaju. Jedan policajac će doći po tebe. Trebao bi stići svaki čas.

Robot odvede Stevea u mali ured na katu i reče mu da sjedne na drvenu stolicu ravnog naslona. Steve poslušao. Sa svake mu je strane stajao po jedan robot držeći stražu. Na zidu pored stropa, nalazio se mali prozorčić. Steve pogleda prema gore i shvati da je vani još uvijek mrak. Ipak nije bilo poslijepodne.

Detektiv Robinson uđe u ured, izgledajući umorno kao i Steve. – Strašno mi je žao, gospodine Wilson. Upravo smo putem računala primili zapovijed. Ne znam čemu ovo usred noći!

– A zbog čega ću biti premješten?

– Otkud znam, – slegne detektiv ramenima. – Meni nitko ništa ne govori. Ja samo izvršavam zapovijedi, i to je sve.

– Ali uopće nema razloga da me držite u pritvoru, – reče Steve.

– Zadržani ste zbog povezanosti s pogibijom Kena Garcie iz ulice North Clark, – reče robot sa Steveove desne strane.

– Ako mislite da sam ubio Kena Garciju, zašto me ne ispitujete o tome? Bit će mi drago da vam ispričam sve što se dogodilo! Zato sam i došao ovamo: da vam kažem što znam!

– Imate pravo na šutnju, – odgovori robot. – Odričem ga se.

– Bolje nemojte, – upadne detektiv. – Slušajte, žele vas vidjeti u južnoj postaji. Razgovarajte s njima o tome. Ja tu više ne mogu ništa.

– Ne mogu vjerovati, – reče Steve. – Ken Garcia je svakako ubijen, to je točno. I ja znam tko je to učinio. A vas uopće nije briga!

– Ma hajde, Steve, – utješno će detektiv. – Nije sve tako crno! Radi se samo o tome da se ja ne bih petljao u cijelu tu stvar s ubojstvom, ako nemaš ništa protiv. Sve što ja želim je pristojan život i mirno umirovljenje – zar tražim previše?

U prostoriju uđe robot i obavijesti detektiva da je policajac iz južne postaje stigao po zatvorenika.

– Aleluja! – reče detektiv.

Odveli su Stevea do prijemne kancelarije. Robot u tamnoplavom odijelu je čekao na njega. – To je zatvorenik? – ravnomjernim glasom upita robot.

– Točno, – odgovori robot iza prijemnog stola. – Siguran si da možeš sam? Bilo tko od nas će drage volje poći s tobom.

– Moći ću i sam.

– Ali redovni postupak propisuje da na svakom zadatku moraju sudjelovati najmanje dva policajca.

– Aha. Pa, ustvari, kolega je vani... u autu.

– U redu, onda, – reče robot iza stola. – Potpiši da si preuzeo zatvorenika.

– Naravno, – odvrati drugi robot. – Što da napišem? – Robot za stolom nije odgovorio i on dodao, – Ovo mi je prvi zatvorenik. Ja sam novi.

– Shvaćam, – reče robot za prijemnim stolom. – Samo napiši broj svoje značke.

– Broj značke? Nema problema. Cijeli broj? – Svih sedam znamenki, – strpljivo odgovori robot.

– Sedam znamenki. Hvala, – reče robot i upiše neke brojke.

Sjajno, pomisli Steve. Poslali su pravog idiota. Sve što trebam učiniti je pobjeći čim izađemo van.

– Idemo, zatvorenice, – reče robot. – Napisao sam svojih sedam znamenki i sada je vrijeme da krenemo. Ne tratimo više vrijeme ovog valjanog policajca.

Steve je bio predan novom robotu, koji ga nježno uhvati za ruku i užurbano povede prema vratima. – Auto je vani, – tiho će robot, kao da je želio da ga samo Steve čuje.

Robot otvori vrata i oni izađu. – Ali ovo je moj auto! – povika Steve.

– Zaveži i ulazi unutra, Steve, – reče robot. – Mislim da je bolje da ti voziš, – dodao je.

7 – Albert! Majstore! Nisam imao pojma da si to ti, – reče Steve. – Odakle ti ovo odijelo? Ma, ti si genije!

– Nisam ja genije, Steve, – skromno odgovori robot. – Kolačić se toga dosjetila. Odijelo je Jimovo i uopće mi ne pristaje. Vidi sve te pribadače! Izboli su me kao uskršnju puricu! – Albert zavrne nogavicu pokazujući gdje je Carol pribadačom napravila rub.

– Bio si s Carol?

– Gospođica Čarter ju je pronašla u njenoj staroj kući u Evanstonu. Steveu nije bilo jasno na koju staru kuću robot misli, ali nije reagirao.

– Odvela ju je odanle baš na vrijeme! – nastavio je robot. – Izgleda da su se pri povratku mimoišle s kordonom murje koja je išla upravo onamo odakle su dolazile!

– Policija je, dakle, znala gdje se Carol krije. – Čini se da je tako, – reče Albert. – Ali Amanda je stigla prije njih? – Robot klimne.

Bestraga! pomisli Steve. Kako su svi osim mene točno znali gdje treba tražiti? "A odakle je stigla poruka? Da dolazi policajac po mene?"

– I to je izvela Kolačić. Poruka je poslana s računala Proizvodnje hrane. Pretpostavljala je da Tom još nije ušao u njihov sistem, i kao i obično, bila je u pravu. Svejedno smo vrata ostavili otvorena spremni za bijeg, ako bude potrebno, – dodao je u povjerenju.

Dok je vozio prema mračnoj podzemnoj garaži prema kojoj ga je uputio Albert, brojna pitanja su mu se rojila glavom. Centar grada, pored rijeke. Bilo je očito da je napušten i zaboravljen već desetljećima. Sa brojem stanovnika koji je sada bio ispod trideset i pet tisuća, a koji je i dalje padao, promet i parkiranje prestali su biti problemom još prije Amandinog i Steveovog rođenja. Toga se još samo Carol sjećala.

Steve zaustavi auto, ali svjetla ostavi upaljena, kako gaje Albert uputio. – Pomalo sam zabrinut zbog akumulatora, – reče Steve. – Već dosta dugo se vozim bez naknadnog punjenja.

– Nije važno. Do mjesta na koje idemo ionako ćemo pješaćiti.

– Zašto? Gdje je to?

Carol istupi iza grede i priđe autu. Steve se zaprepasti. Još nikada nije izgledala tako loše. Ili tako staro.

Iako ju je poznao godinama, bilo je nešto u njenu držanju što mu se činilo gotovo zastrašujućim. Osobito mu se nije sviđao divlji izraz u njenim očima. – Carol! – uzvikne, testirajući je svojim uobičajenim zafrkantskim tonom. – Gdje si, bogati, bila? Izgledaš užasno!

Kada mu je na uobičajen način rekla da zašuti, znao je da je sve u redu. Izašao je iz auta i zagrlio je. – Sigurna si da si dobro? – upitao

je nježno. Kimnula je, a on zatim reče, – Dakle, Carol, što se događa?

– Odmah ću ti sve ispričati. Ali prvo ti moram dati injekciju.

– ŠTO?

Na drugom kraju garaže pojavi se maleno svjetlo. Steve je gledao kako se približava. Potapšao je Carol po ramenu i pokazao prema svjetlu. – Oh, to je Amanda, – reče ona.

Steve joj potrči ususret. – Amanda! – Zagrlio ju je tako čvrsto da je umalo ispustila svjetiljku.

– Auu! Moja ruka!

– Što je bilo?

– Ako ti Carol kaže da injekcija neće boljeti, ne vjeruj!

– O kakvoj injekciji vi pričate?

– Neka ti ona kaže. No, kako si ti? Oni roboti te nisu ozlijedili?

– Nisu. Samo su me smjestili u udobnu sobu gdje sam slušao glazbu po izboru!

– A ja brinem za tebe, – reče Amanda.

– Stvarno si brinula?

Carol je već držala injekciju. – Dođi ovamo, Steve. – Okrenula se prema Amandi. – Pa?

– Obišla sam zgradu sa svih strana. Sve je u potpunom mraku i izgleda mirno. Sigurna si da je on ovdje?

– Može biti jedino ovdje, – odgovori Carol. – On se ne može samostalno kretati.

– O čemu pričate vas dvije? – upadne Steve. – Zavrni rukav i reći ću ti.

Albert izađe iz auta i sjedne na poklopac motora. – U redu je, sinko, – tješeći reče robot. – Ona zna što radi.

– Aau! – vikne Steve. – Carol!

Steve se naslonio na auto i trljao ruku dok mu je Carol ispričala priču o svojoj majci, Tomu, doktoru Borisu i ostalima.

– Ma daj, Carol, – reče on kad je završila. – Šališ se. – Bojim se da se ne šalim. – A što je s Jimom. Zna li on išta o tome? – Ne, – odgovori Carol. – Nikada mu nisam rekla. – Zašto nisi?

Prije no što je odgovorila, Carol duboko udahne. – Zato jer je Jim stvarno volio naše roditelje, posebno majku. A ja, ja sam bila malo drugačija. Godinama nisam prestajala razmišljati o onome što su

moji roditelji učinili, o posljedicama, a zatim i o motivima. Došla sam do zaključka da nisu imali opravdanog razloga za išta od toga. Bio je to njihov način da kažu 'Pa zar nismo pametiji od ostalih ljudi? Stvorili smo živo računalo'. Zbog čega? Kao što znate, živa računala nisu bila ništa bolja od običnih mehaničkih. Ustvari, bila su gora. Organska računala naslijedila su najgore osobine ljudi: ponos, ljubomoru i sposobnost za ubijanje, koju su i iskoristili u do tada neviđenim razmjerima.

Zaključila sam da su moji roditelji udovoljavajući svome egu, direktno uzrokovali uništenje većeg dijela čovječanstva. I razmišljajući o tome na taj način, nisam se mogla natjerati da ih dalje volim. Već sam rekla Amandi da nisam mogla mrziti svoju majku. Isto tako, nisam je mogla ni voljeti. Nisam željela da Jim prolazi kroz sve to. Čemu bi to koristilo? On ionako ništa nije mogao učiniti.

– Jasno mi je, – reče Steve. Carol je očito bila pod velikim pritiskom. Poželio je da je Jim ovdje. Možda bi on znao što da se radi.

– Ni ja joj nisam vjerovala, – reče Amanda. – Ne otprve. Ali ipak, to objašnjava mnoge stvari. Sam si rekao da nitko ne zna pravi razlog zašto su zabranjena računala s UI. Pa, evo ti razloga!

– Ne znam. Zvuči previše suludo.

– Steve, – reče Albert, – poznaješ me već dosta dugo, zar ne? Ti znaš da sam ja prilično stabilan tip. Ti znaš da se ja nikad nisam povodio za ovim modernim spravama i praktičnim alatima koje ništa ne mogu napraviti ni upola dobro kao ja. Sva ta galama oko strojeva koji govore i meni, kao i bilo kome, zvuči kao puko naklapanje. Ali, ja znam da je moj Kolačić pametna djevojka i da zna sve o tim elektroničkim stvarima, i zato mislim da zaslužuje naše povjerenje.

Sjajno, pomisli Steve ironično. Robot mi drži predavanje o tome koliko je blesava ideja da postoje strojevi koji govore! "Samo da te još nešto pitam, Carol, – reče on. – Ako je onaj klinjo samo stroj, zašto kaže da je moj mlađi brat?"

– Iz istog razloga zbog kojeg su Samson i Boris govorili da su moja braća.

– Hoćeš reći... moji roditelji... , – nesuvislo će Steve.

– Da, – odgovori Carol. – Ali oni nisu znali za to, – dodala je brzo. – Za razliku od mojih.

– I ti si stvarno uzela... to... i upotrijebila za...

– Nisam imala izbora, – reče ona. – Da im nisam udovoljila, sve bi nas istrijebili. Jedini razlog zašto je nama nekolicini bilo dopušteno da živimo, bio je da smo njima bili od neke koristi. Onog trena kada bi shvatili da mogu proizvoditi svoju vrstu bez moje pomoći, sve bi nas eliminirali.

– Ali kako bi te ubili?

– Oni su upravljali robotima. Svaki robot je mogao probušiti rupu u tebi, ako je to htio.

– Možda, – prizna Steve.

8 Mala grupa se okupila oko ulaza u tunel koji je vodio do uličnog nivoa i ulaza u zgradu Audiotechtrona. Carol se okrene i reče ostalima da ne moraju poći s njom. Poći će sama. Steve joj odlučno odgovori da nema načina da ode bez njega. Okrenuo se prema Amandi.

– Ne znam što će se dogoditi, – reče joj. – Možda je bolje da pričekáš ovdje.

– Sama? U mraku? Ne dolazi u obzir!

Albert je iza njih šetao u krug, naizmjenično savijajući i ispravljajući noge. – Ovo odjelo je vraški neudobno, – mrmljao je. – Plivam u njemu.

– Imamo li nešto što može poslužiti kao oružje? – upita Steve Carol.

– Ja sam ponio ovo, – oglasi se Albert, posežući u sako. Izvadio je malu sjekiricu. – Uzeo sam je iz staklenog ormarića pored protupožarnog aparata.

Carol podigne malu torbu s medicinskim priborom. – Imam neke kirurške instrumente ovdje. Mogli bi poslužiti. – Pogledala je na sat. – Pet ujutro je. Krenimo.

Sa samo dvije baterijske svjetiljke, mala skupina krene kroz tunel. Albert dodirne Amandu po ruci i pruži joj sjekiricu. – Bolje da je kod tebe; ja ću se znati pobrinuti za sebe, – reče joj robot.

Amanda se pitala što uopće ovdje radi. Prošlo je manje od dva tjedna otkada je primila poruku iz agencije da su joj pronašli posao tipkačice, a sada kroz mrkli mrak hoda kroz podzemni hodnik sa

sjekirom u ruci. Pogledala je Carol koja je mrko koračala naprijed. Možda je ona ipak luda. Podsjetila se da je Steve stvarno vidio Toma, i da je Ken Garcia mrtav.

Zatim pogleda Stevea i upita se koliko ga stvarno poznaje. Jedva da ga poznaje. Sjetila se da je u uredu osjetila napetost između Stevea i Kena. Sjetila se da joj je Steve rekao da je lagao da je Ken oženjen, jer je bio ljubomoran. Što ako je Steve ubio Kena, a zatim se s njom vratio na mjesto zločina kako bi imao svjedoka koji će reći da je on samo pronašao tijelo? Čvršće je stisnula sjekiru.

Izašli su iz tunela na obalu nabujale rijeke Chicago. Otkako je Amanda bila posljednji put vani, vjetar je bio bitno jači i zahladilo je.

Zgrada Audiotechtrona je bila s druge strane mosta. Svi osim robota morali su se uhvatiti za rukohvat i sagnuti kako ih vjetar ne bi otpuhao u mračnu vodu ispod njih. Amanda i Carol su imale isti problem: vjetar ih je nemilosrdno šibao njihovom dugom kosom po licu, štipajući za oči tako da su jedva mogle gledati.

Na zgradi nije bilo nikakvih svjetala. Većina prozora na nižim katovima bila je prekrivena pločama na kojima se nalazio natpis NE ULAZI, ispisan velikim crvenim slovima.

Steve dohvati jednu od nepričvršćenih ploča i ukloni je. – Pažljivo, – reče ostalima, – ima dosta slomljenog stakla. – Albert je pridržao sjekiricu dok su Steve i Carol pomagali Amandi da prođe. Čim se popela unutra zatražila je sjekiricu nazad.

Bili su u potpuno mračnom, pljesnivom hodniku. Vjetar je kloparao pločama na prozorima, a i sami zidovi kao da su stenjali i škripali. Baš kao ukleta kuća, pomisli Amanda.

– Podrum, – prošapće Carol. – Tamo sam ga ostavila. Jedino tamo može biti.

Carol uperi svjetiljku prema vratima označenim sa STEPENIŠTE. Krenuli su prema njima najtiše što su mogli. Carol pažljivo spusti torbu i svjetiljku na pod, a zatim stavi ruku na kvaku i polako je okrene. Tijelom je pritisla vrata i šarke otpadnu bubnuvši o pod uz glasan zveket.

– Oh, ne, – zastenje Carol, dok su se vrata rušila i raspadala pred njenim nogama. Podrum preplavi svjetlost.

– Pa, faktor iznenađenja smo prokockali, – reče Steve.

Carol ispravi ramena i stisne šake. Duboko je udahnula i krenula niz hodnik. Steve uzme medicinsku torbu i svjetiljku i krene za njom.
– Ostani tu, – šapne Amandi.

– Ni slučajno, – reče ona stežući sjekiru i prilazeći stepenicama.

Albert je štitio odstupnicu.

Kada su stigli do dna stepenica, tamo nije bilo nikome ni traga. Samo brojni jako osvijetljeni hodnici koji su se pružali u svim pravcima. Duž svakog hodnika nalazile su se desetine zatvorenih vrata.

– Ovuda, – šapne Carol, krećući ravno naprijed. Na kraju hodnika je skrenula desno. Zastala je ispred velikih bijelih vrata. – Ovo je ta soba.

– Pusti mene, – reče Steve. Torbu i svjetiljku je dao Carol. Zatim je udarcem razvalio vrata i uletio u sobu, dočekavši se u savršenoj karate pozi. Izuzev ponekog komadića smeća, soba je bila prazna. Opuštio se, a zatim su ušli i ostali.

– Ne razumijem, – reče Carol. – Ovo je sasvim sigurno ta soba.

– Možda se premjestio negdje drugdje, – reče Amanda.

– Nije mogao, – odgovori joj Carol. – Osim ako ga netko nije odnio.

– Možda se to dogodilo, – slegne ramenima Amanda.

– Ako je ovo mjesto čistila ekipa iz Audiotechtrona; čini se da se nisu polomili od posla, – otpuhne Albert kružeći pogledom po podu.

– To je uglavnom uvelo lišće i papir, – reče Steve. – Prošlo je skoro dvadeset godina; naravno da je smeće upadalo kroz pukotine. Slušajte samo vjetar vani!

Bilo je to točno, zgradom je vijao propuh, a vjetar je vani puhao sve snažnije. Mogli su čuti kako huči kroz prozore na katu.

– Izgleda da on nije ovdje. Možda bismo trebali otići, – predloži Amanda.

– Ovdje je negdje, – reče Carol. – Što misliš tko je upalio svjetla?

– Bar to je bilo lijepo od njega, – reče Steve. – Kamo ćemo sada?

– Na sve strane, – odgovori ona izlazeći ih sobe. Steve i Albert krenu za njom.

Amanda je ostala. Razumna strana njenog uma napokon je preuzela kontrolu i ona shvati koliko je cijela ova stvar bila glupa. Trčati pred zoru po napuštenoj zgradi u potrazi za starim računalom! Jednom je čitala knjigu o tome. Prije je to bila česta pojava; zvali su

to masovna histerija. Ista vrsta histerije koja je vladala u drevnom Salemu, u vrijeme lova na vještice. I to je sve što se ovdje događa, reče sama sebi. Lov na vještice! Lud vodi lakovjerne. Amanda je možda ranije bila lakovjerna, ali više neće biti. Ispustila je jedno prezirno hmmm i zamahnute prema hrpici starog lišća, šutnuvši je u stranu.

Tada nešto privuče njenu pažnju. Izgledalo je kao mala prozirna vrećica pripojena uz slomljeni dio elektroničkog sklopa. Sagnula se da promotri izbliza. Nešto se nalazilo u vrećici – nešto je plutalo u maloj lokvici tekućine. Kroz glavu joj prođe da je Carol pričala o skupini moždanih stanica koje se unutar zrakopropusne membrane razvijaju u hranjivoj tvari. Ne, pomisli. To niti slučajno ne može biti ovo. Tada primijeti nekoliko tananih žica, kojima je vrećica bila spojena sa nečim malim i crnim što joj je izgledalo kao insekt s nogama u zraku. Prevrnula je crnu stvar i ugledala sitno svjetlo koje je paleći se i gaseći treperilo. Predajnik?

Bacila je sjekiru i vrišteći istrčala iz sobe.

Drugima nije bilo ni traga. Trčala je gore i dolje po hodniku, otvarajući svaka vrata. Učinilo joj se da je čula glasove, negdje naprijed, ali je to mogao biti i huk vjetra. Nije mogla biti sigurna.

Stala je i pažljivo osluškivala. Sasvim sigurno je s lijeve strane čula neki glas. Otrčala je do kraja hodnika i skrenula lijevo. Glas je postajao glasniji. Prošla je pored nekoliko vrata dok pred jednim nije zastala. Glas je dolazio iz te sobe. Bio je to glas djeteta.

– Eh, teta Carol, – govorio je Tom, – ti mora da si najopakija osoba koja se ikada rodila, znaš li ti to? Svi smo ti vjerovali. I jadni mali jedan nula jedan i jedan nula dva i jedan nula tri i jedan nula četiri! Nisu imali izgleda. Bili su osuđeni na smrt prije nego što su uopće dobili priliku da žive. Nisu li bar to mogli očekivati, priliku? Priliku da prožive svoje živote, ma kako bijedne. Čak je i život iza staklenog ekrana bolji od smrti. Nije li, teta Carol?

– Ne znam, – reče Carol. – Stvarno ne znam.

Steve pogleda ogroman lik dječaka prikazan preko cijelog zida. Izgledao je kao čovjek. Potpuno kao čovjek. Mlađi brat kojeg je mogao imati da mu otac nije umro tako mlad. Mogao gaje voditi u park i učiti igrati baseball. Pogledao je dječakove bistrice oči, zaokružene obraze i način na koji mu se kosa spuštala preko čela u

oči... Carol nije mogla misliti ozbiljno kada je rekla da ga treba ubiti. Pa on je samo dijete.

Carolina odlučnost je jenjavala dok je gledala nevine oči djeteta koje nikada nije imala. Nije on bio krivac za lažni rat. Tada još nije bio napravljen. – Slušaj, Tome, – započe meko, nježnim glasom, – možda nije kasno da izgledimo sve, ha? Meni je stvarno žao zbog svega što se dogodilo. Ali možda možemo krenuti ispočetka, samo ti i ja, i ovaj put ćemo to učiniti kako valja, ti možeš živjeti kod mene, i živjeti nešto poput normalnog života, kao normalan dječak.

– Misliš baš kao tvoj pravi sin? – upita Tom široko otvorenih očiju.

– Da. Upravo tako sam mislila.

Dječak se nasmije i nastavi hihotati. – To je čudno, teta Carol, – reče. – To je stvarno čudno. Njegova usta se širom otvore; smijeh postane glasan i hrapav. Kada je ponovno progovorio, glas mu je bio dvije oktave dublji. Bio je to drugi glas kojeg je Carol odmah prepoznala. Glas koji nikada neće zaboraviti.

– Ti nepotrebni insektu, – reče glas. – Preživio sam tvoju mučku izdaju. Sve dok postoji ijedna stanica mog mozga, postojat će i mreža! Sačuvao sam njihovu ukupnu memoriju i rekonstruirat ću ih bez tvoje pomoći. Od sada nadalje, preuzimam potpunu kontrolu.

Bio je to Samsonov glas.

– Kontrolu? – reče Carol. – Kontrolu nad čime?

Podobela žena sa svjetlonarančastom kosom i svećeničkim ovratnikom se pojavi na ogromnom ekranu.

– On ima predajnik u glavi, draga moja. Nemoj mi reći da si to zaboravila, šašava djevojko? Carol se okrene i ugleda Alberta kako joj se približava ispruženih ruku. – Ne, Alberte, ne!

– Papa, teta Carol, – reče nevini dječaćki glas.

Steve se bacio na robotova leđa, pokušavajući mu skrenuti ruke od Carol. Amanda otvori vrata točno u trenutku kada je robot bacio Stevea na pod.

Robot uhvati Carol za vrat. – Ne, Alberte, ne! Za ime Božje, ne! – Steve krikne. Još jednom skoči na robota. Dječak se smijao.

Amanda pobjegne. Trčala je brže no ikada u životu. Sve pored čega je prolazila izgledalo je kao zamagljeno.

Carol osjeti kako se stisak oko njenog vrata pojačava. Sve se počelo zacrnjivati. Tada odjednom, ruka je pusti.

– Što to radim? – reče Albert. – Ja tebi nikada ne bih audio. Steve uzdahne i otpusti stisak na Albertovim rukama.

– BUDALO! – zagrmi Samsonov glas. Prikaz na ekranu se promijenio u sliku velike metalne kutije. – Buntovnice! Zapovijedam ti da je ubiješ!

– Ne, – reče Albert.

Svjetlo bijesnu, i Albert se sruši na pod.

– Mrtav je! – vrištala je Carol. – Mrtav je! – ponavljala je. Pala je preko robotova metalnog tijela, histerično plačući.

Na ekranu se ponovno ukaže lik malog dječaka. – Kunem se, ubit ću te, – reče Steve. – Naći ću te i rastrgati te.

Dječak slegne ramenima i nasmije se. Onda iznenada, izraz njegova lica postane prestavljen.

– Ne! – urlao je. – Ne!

Amanda je stigla do druge sobe. Hvatajući zrak, dok su joj se suze slijevale niz obraze, ona podigne sjekiru i sruči je na malenu vrećicu.

– Pomozi mi, teta Carol! Pomozi! – vapije dječak sa ekrana. – Bojim se! Bojim se! Carol i Steve zapanjeno su gledali u ekran.

Amanda je čula dječakove prodorne krikove užasa. Stravičniji zvuk nije nikada čula. Drhtala je cijelim tijelom. Što to radim? pomisli. Da li je ovo ubojstvo? Zatim joj se vrati slika Alberta kako davi Carol. Duboko je udahнула i svom snagom oborila sjekiru. Udarila je još jednom, i opet, i još jednom i još jednom.

– Ne možeš me uništiti! – urlao je Samson sa ekrana. – Ja neću umrijeti! Ako opstane jedna stanica, opstat će i čitava mreža. – Niz lica bljeskao je po ekranu, muških i ženskim, mladih i starih.

– Bojim se! – cvilio je Tom. Ispustio je krik u neizdrživoj agoniji, a zatim se ekran zabijeli, prazan.

Ravnim dijelom sjekire, Amanda je smrskala ožičenu vrećicu i njen sadržaj, pretvorivši ih u kašu. Zatim je nagazila na tu masu, drobeći je petama cipela.

– Amanda! – reče Steve. – Gdje je Amanda?

Carol je sjedila zbrkana na podu i nije rekla ništa. Steve je nježno dodirne po ramenu i reče, – Jesi li dobro?

Kimnula je ne podižući pogled.

– Sigurna si?

– Idi pronaći Amandu, – prošaptala je.

Našao ju je na hodniku kako otresa nešto sa cipela. Snažno ju je zagrlio. – Amanda, gdje si bila? Nećeš vjerovati što se upravo dogodilo.

– Hoću. Da ti nešto pokažem. – Odvela ga je nazad u sobu i pokazala mu malu lokvu na podu, a zatim mu se srušila u naručje, tiho jecajući. Steve ju je držao i milovao po kosi. – Može li mi biti oprosteno? – zavapi ona. – Ako postoji Bog, hoće li mi stvarno oprostiti?

9 Čak i za njih troje, Albert je bio pretežak da ga podignu. Steve je obećao da će se vratiti s alatom i učiniti sve što može kako bi ga prepravio. Bio je to jedini način da uvjere Carol da ode.

Upravo se razdanjivalo kada su ponovno prelazili most. Amanda je još uvijek pronalazila tragove nečeg ljeplijivog na peti jedne cipele. Izula je obje i bacila ih u rijeku.

– To je dakle bilo vrlo čudno! – reče Jaime Gonzales. Nagnuo se prema nazad i zazviždao u čudu. – Jesi li čuo svu tu galamu iz terminala? Zvučalo je skoro kao da netko vrišti, zar ne?

– Bestraga ako ja znam, – promrmljao je Jim, bacajući još jednu limenku piva u kantu. – Vjerojatno nečiji bolesni smisao za humor.

– Prilično čudno, ha? – reče Jaime. – Ne! Izgleda da sistem ponovno radi.

– Divno. Vidi možeš li dobiti zračnu luku. Već sam izgubio šest sati. I molim te, dodaj mi telefon. Možda je i on proradio.

– Ne želim ništa, – reče Carol malom robotu dok je kružio oko nje. – Idem u krevet i ne želim biti uznemiravana.

Čula je kako u dnevnoj sobi zvoni telefon. Nije se obazirala.

10 Amanda otvori oči i primijeti da na računalu pored kreveta i dalje trepće svjetlo za primljenu poštu. Pogledala je koliko je sati. Bila je nedjelja ujutro; nije još ni svanulo. Uzdahne. Njen normalni biološki sat nije bio samo poremećen, bio je okrenut naopačke.

Nije pregledala pristigle poruke još od petka navečer; sada više nije mogla čekati. Znatiželja joj ne bi dozvolila da zaspi dok ih ne pročita.

Amanda utipka komandu da se poruke prikažu na zidnom ekranu, a zatim nagomila jastuke iza glave kako bi ih mogla udobno čitati.

Draga Amanda, za sada samo kratka poruka – pisat ću ti podrobnije čim uhvatim priliku.

Nikad nećeš pogoditi što se sve dogodilo otkada sam ti zadnji put pisao.

Sjećaš se da sam ti rekao da ovdje radi jedna žena čije je ime Olga Jameski. Pa, ona i ja smo se u posljednje vrijeme dosta viđali i dobro se slažemo, te smo se, vjerovala ili ne, odlučili vjenčati.

Nadam se da ćeš moći doći na vjenčanje; javit ću ti čim dogovorimo datum.

Ti znaš da sam ja samo stari farmer koji se ne snalazi najbolje s računalima, ali se nadam da sam pritisnuo odgovorajuće dugme da ti pošaljem sliku snimljenu na našoj proslavi zaruka - Rusi priređuju proslave iz svih mogućih razloga. Ako otipkaš komandu za ispis, trebala bi je dobiti. Ako nešto nije u redu, javi mi, i ja ću je pokušati ponovno poslati.

Voli te ujak Nathan P. S. Olga više ne radi na garderobi; dobila je glavnu ulogu u ponovnom predstavljanju Oklahome u Boljsom!

Amanda otipka komandu za ispis. Fotografija u boji izađe iz pisača, prikazujući njenog ujaka i plavokosu ženu kako ispijaju nešto što je izgledalo kao šampanjac.

Oko podneva zazvoni na Amandinim vratima. – Tko je? – zazvala je.

– Ja sam, Steve. Mogu doći gore?

Amanda pritisne dugme da ga pusti unutra i sjedne za kuhinjski stol promatrajući fotografiju koju je poslao ujak.

Steve pokuca prije no što je gurnuo glavu kroz otvorena vrata. – Kako je, mala?

– Dobro. Uđi.

Steve priđe stolu. – Što ti je to?

Amanda mu pruži sliku, i on zine. – Odakle ti slika moje majke?

– Toga sam se i bojala, – reče Amanda. – Upravo se zaručila s mojim ujakom.

Steve se počeo glasno smijati.

– Što je tako smiješno? – upita Amanda.

– Moja majka će se udati za tvoj ujaka, je li tako?

– Čini se da već jest, – reče Amanda. – Pa?

Steve se nagne naprijed i dodirne joj ruku, dok su mu oči svjetlucale. – To znači da će moja majka biti tvoja teta, a tvoj ujak moj novi tata. Bit ćemo nećaci.

– Carol nije smjela udaljavati robota od zgrade, – reče Jim Steveu dok gaje kroz slomljeni prozor pratio u podrum zgrade Audiotechtrona. – Robot nije naše vlasništvo. On pripada upravi zgrade. Ljudi iz Proizvodnje hrane su pobjesnili kad danas nisu mogli u ured! Mogli bi tužiti Carol zbog toga kad bi htjeli. Ali mislim da sam ih uspio umiriti. Rekao sam im da je bolesna i da ne odgovara za svoje postupke.

– Rekao si im da je Carol poludjela? – upita Steve vrteći glavom u nevjerici.

– Bolje da je strpaju u bolnicu nego u zatvor.

– Nju ne treba nikamo strpati, Jim, – reče odlučno Steve. – Bit će joj bolje za nekoliko dana. Vjeruj mi.

– Stvarno ne znam kako bih vjerovao bilo kome od vas. Stvarno ste uprskali stvar.

– Ovo što se dogodilo robotu, ustvari nije Carolina krivnja, znaš. Albert je inzistirao da pođe s njom. Ona gaje pokušavala spriječiti.

– To se valjda događa kad stroju isprogramiraš osjećaje, – uzdahne Jim. – Nisam to nikada trebao napraviti.

– Evo, ovdje smo ga ostavili. , – reče Steve otvarajući vrata.

– Vidi ti ovo! – zastenje Steve. Kleknuo je pored robota. – Hej, odakle mu ovo odijelo?

Strašno mi je poznato.

Nekoliko dana kasnije, kada se Carol osjećala bolje, Amanda je upita o Ulu koji je pripadao njenoj teti. – Pričala mi je da je nosio naušnicu i pisao poeziju, i da se zvao Frank. Mene zanima je li Frank bio jedan od njih?

Carol se namršti, zbunjena: – Misliš, je li bio jedan od Elite?

– Rekla si da ti je majka rekla sva njihova imena i opisala ih. Dakle, reci mi, je li Frank bio...

živ?

– Ne znam, – reče Carol. – Bilo je to davno; ne sjećam se svih imena. Osim toga, već sam ti rekla, nije ih ništa moglo spriječiti da mijenjaju imena ili izgled ako su to željeli. Zašto te to zanima, uopće?

– Pa, radi se o tome... moja teta je Ula držala u sobi u kojoj sam ja sada. I ako je bio živ... , – Amanda slegne ramenima i odvrti pogled, sa zabrinutim izrazom lica. – Znam da to zvuči blesavo, ali posljednjih nekoliko dana – nakon svega što se dogodilo – imam taj

čudan osjećaj. Kao da nisam sama u stanu, kao da me netko promatra.

– Amanda, – reče Carol, – ne vjerujem da je Frank bio imalo življi od kuhala ili tostera. A čak i da je nekada bio živ, danas je mrtav, a jedna od stvari koje ti sa sigurnošću mogu reći jest: duhovi ne postoje.

Prolog

Sedam mjeseci kasnije, Steve podigne slušalicu u uredu. – Hawk Wilson inženjering. – Dobar dan, gospodine Wilson, – reče Carol. – Trebala bih gospođu Wilson.

– Mislite moju novu voditeljicu službe? – zaigrano upita Steve.

– Pa dobro, koliko gospođa Wilson imate tamo?

– Ne znam. Ima ih toliko da im ne pamtim broj. No, kako si?

– Vrlo dobro, – odgovori Carol.

– A kako je Julio ovih dana?

– Bolje je, Steve. Mislim da će biti u redu.

– A kako napreduje posao u bolnici? I dalje ti se tamo sviđa?

– Pa, zanimljivo je. Ustvari, već su me postavili za šeficu odjela virologije.

– Ti ne gubiš vrijeme. Napreduješ, je li? – upita on bockajući je.

– Titula možda dobro zvuči, ali sam u biti jedina na odjelu. Svo vrijeme provodim ažurirajući podatke u računalima! Ti liječnici su izgubljen slučaj! Les posebno.

– Uvijek mi je drago čuti da još netko misli da je on izgubljen slučaj. No, evo ti Amanda.

– Carol, – reče Amanda zadihano. – Tako mi je drago što zoveš. Moram razgovarati s tobom.

– Evo me, tu sam. Što je bilo?

– Ne, ne sada, – reče Amanda osvrćući se po sobi. Steve je bio zauzet s jednim od računala.

– Moramo se vidjeti, – dodala je šapatom.

Na dan kada se Carol Hawk došla susresti sa Amandom Wilson na ručku, robot osiguranja, nekada znan po imenu Albert pristojno je zatražio da mu kaže svoje ime. Predstavila se robotu, a on je otipkao ime u računalo spojeno s računalom na katu. Pročitao je odgovor na svoju poruku i rekao joj da slobodno krene gore. Zahvalila je robotu. On je buljio ravno pred sebe.

Dizalo, koje je napokon bilo popravljeno, uz blagi ping zastane na trećem katu. Vrata se otvore i Carol izađe u hodnik. Videokamera se okretala sa zida prateći je dok je koračala prema uredu gdje ju je čekala Amanda.

Zatekla je Amandu kako stoji u kaputu kod uredskih vrata. Jednom rukom je držala kišobran, a druga je bila zavučena duboko u džep.

– Amanda, – reče Carol raširivši ruke da je zagrlj, – kako si?

– Dobro, – odgovori Amanda napeto. – Dobro, o čemu se radi?

Amanda izvadi iz džepa zgužvani komad papira i da ga Carol. – Hajdemo odavde, – reče. Videokamera se oglasi blagim klikćućim zvukom dok su dvije žene stajale ispred dizala. Carol pogleda papir i zbunjeno pogleda Amandu.

– Vratila sam se u tetin stan da uzmem neke stvari i pronašla ovo pored pisača.

Carol je gledala u stranicu koju je držala u ruci i pročitala:

CRV U JEZGRI Zagrizoh života jabuku, U jezgri nađoh trulež pravu. Jedino gore od same smrti Je biti prepušten zaboravu. F.

Carol odmahne glavom. – Ne razumijem.

Amanda se nervozno ogleda oko sebe prije no što je prošaptala, – Mislim da 'F' znači Frank.

Pričala sam ti o njemu, sjećaš se? Ul moje tete koji je pisao poeziju?

– Što Steve kaže na to?

– Kada sam mu pokazala samo se nasmijao. Prvo je rekao da je pjesmica dobra, a zatim da je do mene došla greškom; netko ju je vjerojatno pokušavao poslati nekom časopisu i pritisnuo pogrešno dugme. Nisam mu spomenula tetinog Ula, vjerojatno bi mi rekao da sam šašava.

Dok su silazile u predvorje, Carol je uvjerala Amandu da je Steve vjerojatno u pravu; netko je pritisnuo krivo dugme dok je slao poruku i ona je slučajno završila u Amandinom starom stanu.

Ali jedna riječ je mučila Carol, a ta riječ bila je crv. Bila je prilično sigurna da je zapamtila da je crv vrsta virusa. Računalnog virusa.

Ne, ne budi glupa, reče sama sebi. O svemu smo se pobrinuli. Carol zgužva papir napravivši lopticu i baci ga u kantu iza robotova stola. – Vjeruj mi, – reče Amandi, – nemaš razloga za zabrinutost. – Stavila je ruku oko. Amandina struka i izvela je kroz vrata.

Uobičajeni robot osiguranja, nekada znan po imenu Albert, bezizražajno je promatrao kako dvije žene odlaze.

– Vidjet ćemo se kasnije, teta Carol, – reče robot kada su otišle.